

ŽELEZAR

JESENICE, DNE 24. JUNIJA 1982

ŠTEVILKA: 24 • LETO: XXXI

Naš kovinar, svobodno glasilo delavcev KIB, je kot predhodnik Železara začel izhajati 26. januarja 1937. Železara izhaja od 1. decembra 1951 kot mesečna revija, od 15. aprila 1959 kot štirinajstodnevnik in od 1. januarja 1962 kot tednik. Glasilo je ob 25-letnici predsednik Tito odlikoval z redom kraljevega kroga s srebrno zvezdo. Glavni in odgovorni urednik Joža Vanič. Naslov: Uredništvo Železara, SŽ - Železarna Jesenice. Številke internih telefonov: urednik 2618, administracija 2619 in 2621. Tisk: TK Gorenjski tisk, Kranj. Oproščan prometnega danka po pristojnem mnenju štev.: 421/1-72.

HITREJŠE DOHODKOVNO POVEZOVANJE Z VEČ ODGOVORNOSTI

Gorenjski delegati na 12. kongresu zveze komunistov Jugoslavije, ki bo začel s svojim delom v soboto, 26. junija, se bomo v skupnem nastopu na kongresu zavzemali za hitrejšo procese združevanja dela in sredstev po dohodkovnih načelih ter večjo odgovornost pri uresničevanju sporazumov in dogovorov, nam je dejal BORIS BREGANT, vršilec dolžnosti predsednika poslovnega odbora naše železarne in delegat jeseniške občine na 12. kongresu ZKJ.

DVANAJSTI KONGRES ZVEZE KOMUNISTOV JUGOSLAVIJE, KONGRES KONTINUITETE

Dvanajsti kongres Zveze komunistov Jugoslavije je kongres kontinuitete jugoslovanske revolucije, katere podlaga je trdna opredeljenost delavskega razreda, delovnih ljudi in občanov za socialistično samoupravljanje, za Jugoslavijo kot federativno skupnost enakopravnih narodov in narodnosti ter za njihovo bratstvo in enotnost, za neuvrščeno politiko, za svobodo in neodvisnost vseh držav in narodov, za demokratične ekonomske in politične odnose, za sodelovanje v svetovnem delavskem gibanju po načelih enakopravnosti, nevmešavanja in odgovornosti vsakega gibanja do svojega delavskega razreda in naroda.

Tako je poudarjeno v osnutku resolucije 12. kongresa Zveze komunistov Jugoslavije, ki bo pričel s svojim delom v soboto, 26. junija, v Beogradu. Citirani odstavek pa je v vsej svoji celovitosti tudi osnova za ocenjevanje dela Zveze komunistov Jugoslavije, kakor tudi sleherne njene celice med obema kongresoma in opredeljevanje politične usmeritve, opredelitev in nalog zveze komunistov v prihodnjem obdobju. Ocena praktično pomeni kritično analizo družbene prakse, s kakršno je zveza komunistov vedno vplivala na spoznavanje in reševanje aktualnih družbenih problemov in nasprotij. Seveda pa so tudi okolja, kjer so se ocen družbene prakse lotevali oportunistično, liberalno, tehnokratsko - menežersko in podobno in zato se tudi srečujejo s težjimi problemi kot tam, kjer so bili pri ocenjevanju svojega dela in razvoja dovolj kritični in samokritični.

Dvanajsti kongres Zveze komunistov Jugoslavije bo letos potekal brez velikih ideologov, strategov in voditeljev naše socialistične revolucije - tovariša Tita in tovariša Kardelja. Ne glede na nujno fizično odsotnost pa je v celotnem kongresnem gradivu prisotna njuna prodorna misel, njuna razvojna sporočila in idejnopolične osnove nadaljnega razvoja socialističnega samoupravljanja, bratske skupnosti jugoslovanskih narodov in narodnosti, neuvrščenosti in sodelovanja v svetovnem delavskem gibanju. To je tudi konkretni dokaz kontinuitete naše socialistične revolucije, konkreten dokaz, da dosledno nadaljujemo Titovo in Kardeljevo pot pri krepitvi oblasti delavskega razreda in vseh delovnih ljudi.

Dvanajsti kongres Zveze komunistov Jugoslavije bo potekal sredi srdite bitke za uresničevanje politike gospodarske stabilizacije, ki jo narekujejo tako vplivi neugodnih gospodarskih gibanj in politična situacija v svetu, kakor tudi naša lastna nedoslednost pri uresničevanju sporočil desetega in enajstega kongresa Zveze komunistov Jugoslavije. Zato bodo nedvomno v ospredju vprašanja in naloge, ki jih je tako prodorno poudaril na zadnjem kongresu v sklepni besedi tovariš Tito, ki je dejal:

»Z eno besedo, idejno usposabljanje, negovanje kolektivnega dela in krepitve osebnosti ter kolektivne odgovornosti - to so vprašanja, ki jim pripisujem izjemen pomen.

Odgovornost moramo zaostri na vseh ravneh in v zvezi z vsimi vprašanji. Pri tem mislim tudi na odgovornost ljudi na vodilnih položajih in na odgovornost komunistov v organizacijah združenega dela, družbenopolitičnih skupnostih, v socialistični zvezi in drugih družbenopolitičnih organizacijah. Mislim na odgovornost zveze komunistov po republikah in pokrajinah za našo skupno politiko in izvrševanje nalog, še posebej na gospodarskem področju, ki za devajo razvoj naše socialistične samoupravne skupnosti v celoti - celotno Jugoslavijo. Mislim na našo skupno odgovornost za varnost države, za uspešen odpor zoper vse, kar grozi njeni svobodi, neodvisnosti in mirnemu socialističnemu razvoju.

Ravno v teh vprašanjih smo bili v minulem obdobju največkrat zelo nedosledni in omahljivi, večkrat tudi oportunisti in sektaši in zato so se težave namesto zmanjševale, največkrat stopnjevale. Zato se tudi vprašanje dosledne odgovornosti kot rdeča nit vleče v vseh dokumentih dvanajstega kongresa Zveze komunistov Jugoslavije.

Kljub slabostim, pomanjkljivostim in odstopanjem ter zaostrenim gospodarskim težavam in protislovjem ter neugodnim vplivom svetovnih gospodarskih gibanj in mednarodne politične situacije smo v obdobju med enajstim in dvanajstim kongresom zveze komunistov Jugoslavije dosegli dinamični razvoj proizvodnih sil in visoko raven materialne in socialne varnosti delovnih ljudi in občanov. Družbeni proizvod je naraščal po poprečni stopnji 4,4 %, industrijska proizvodnja pa po stopnji 6,3 % na leto. Vsako leto je bilo na novo zaposlenih več kot 200.000 delavcev. Razvili smo tehnično in tehnološko podlago gospodarstva. Pomembni rezultati so bili doseženi tudi na področjih izobraževanja, znanosti, kulture, zdravstva in socialnega varstva. Dosegli smo raven srednje razvite države, čeprav se kažejo nekatera strukturna in druga neskladja v reprodukciji, ki so značilna za države v razvoju.

To je le nekaj rezultatov uspešnosti razvoja našega političnega sistema socialističnega samoupravljanja, ki pa bodo z nadaljnjo krepitvijo delegatskega sistema in prek njega oblasti delavskega razreda in vseh delovnih ljudi še večji in trajnejši. Temu razvoju pa bo tako kot republiški kongresi in pokrajinske konference zveze komunistov dal novih spodbud in akcijskih nalog 12. kongres Zveze komunistov Jugoslavije, ki mu želimo uspešnega in ustvarjalnega dela.

V TOREK SEJE VSEH TREH ZBOROV SKUPŠČINE OBČINE JESENICE

Predsedniki Marjan Žitnik, Dušan Novak in Dante Jasnič sklicujejo v torek, 29. junija, ločene seje zbora združenega dela, zbora krajevnih skupnosti in družbenopolitičnega zbora. Delegatom so v razpravo in sklepanje predložena naslednja vprašanja:

(Nadaljevanje na 10. strani)

Ker je to kongres kontinuitete naše socialistične revolucije, je nadaljeval Boris Bregant, bo razumljivo na kongresu v ospredju vprašanje hitrejšega in doslednejšega uresničevanja ustave in zakona o združenem delu, pri čemer bomo gorenjski delegati predvsem izpostavili vprašanje hitrejšega dohodkovnega povezovanja in dosledno ter odgovorno uresničevanje sprejetih sporazumov in dogovorov. Pri tem gre predvsem za iskanje vzrokov, da se gospodarstvo razvitejših regij hitreje dohodkovno ne povezuje, pri čemer na našem ob-

(Nadaljevanje na 2. strani)

ENOTNOST IN IDEJNOPOLITIČNA TER AKCIJSKA USPOSOBLJENOST ČLANOV OSNOVNIH ORGANIZACIJ ZVEZE KOMUNISTOV

Vloga zveze komunistov kot notranje sile samoupravljanja, delegatskega sistema, predpostavlja, da ima le-ta izdelana stališča o vseh bistvenih vprašanjih, o katerih razpravljajo v samoupravnih organih in delegatskih telesih ter v njih komunisti delujejo z demokratičnim bojem mnenj in uresničevanjem stališč svojih osnovnih organizacij. Eden od pogojev za učinkovito delovanje osnovne organizacije ZK znotraj samoupravljanja, delegatskega sistema in skupaj z ostalimi družbenopolitičnimi organizacijami v organizacijah združenega dela je relativna samostojnost, enotnost in akcijska usposobljenost tako osnovnih organizacij kot njihovega članstva in ne le sekretariata.

Da bi dobili čim ustreznejšo predstavbo o dejanskem stanju, smo anketirali članom zveze komunistov (anketirali smo 56 komunistov v treh TOZD in delovni skupnosti) v posebnem delu vprašalnika postavili več vprašanj, ki se medsebojno dopolnjujejo in nadgrajujejo. Kot temeljni pogoj za učinkovito delovanje komunistov je že sama

udeležba na sestankih njihovih osnovnih organizacij ZK. Na vprašanje:

»ALI SE UDELEŽUJEŠ SESTANKOV OO ZK?«

nam je 92,9 % anketiranih komunistov odgovorilo z »da«, ostali pa le z »včasih«. Niti enega komunista ni bilo, ki bi izjavil, da se sestankov ne

udeležuje. Pri tem je potrebno poudariti, da zgolj udeležba ni dovolj za uspešno delovanje in to tudi ne more in ne sme biti edini kazalec učinkovitega delovanja posameznega komunista. Tako smo v nadaljevanju želeli izvedeti, kakšno je njihovo sodelovanje na teh sestankih, ali gre zgolj za pasivno ali za kako višjo obliko prisotnosti. Vprašanje se je glasilo:

»KAKŠNO JE TVOJE SODELOVANJE NA TEH SESTANKIH? (možnih je več odgovorov)«

Štiri petine anketirancev (80,4 %) se je odločilo za modaliteto »podpiral sem stališča, ki so se mi zdela pravilna«, ki pa je med vsemi ostalimi najmanj »aktivna«. Tretjina (33,9 %) je takih, ki so opozarjali na nekatere pojave v svoji temeljni ali delovni organizaciji, se pravi, da so izrazili mnenje o negativnih pojavih svojega očjega ali širšega delovnega okolja, kar bi lahko označili kot »višjo stopnjo« aktivnosti na sestankih. Le 23,3 % anketiranih komunistov se delo njihovih osnovnih organizacij ni zdelo primerno in so za izboljšanje dela OO ZK podali tudi lastne predloge.

(Nadaljevanje na 6. strani)

27. JUNIJ - DAN SAMOUPRAVLJALCEV

»Ko proslavljamo 20 let samoupravljanja, želijo delovni ljudje Jugoslavije in delavski razred ob tej priložnosti 27. junij označiti kot izjemno pomemben datum v boju za emancipacijo ideje samoupravnega socializma, to je dan, ko se je začela uresničevati ideja - tovarne delavcem.« je poudarjeno v uvodu odloka, s katerim se 27. junij razglasi kot dan samoupravljalcev Jugoslavije, ki ga je sprejel drugi kongres samoupravljalcev Jugoslavije.

Tovariš Tito je 26. junija 1950, dan prej, predno je bil sprejet zakon o gospodarjenju z državnimi gospodarskimi podjetji in z višjimi gospodarskimi združenji po delovnih kolektivih, na seji ljudske skupščine Jugoslavije ta dogodek označil z besedami:

»... Sprejetje tega zakona bo najpomembnejše zgodovinsko dejanje ljudske skupščine, od kar je bil sprejet zakon o nacionalizaciji proizvodnih sredstev. S prevzemom proizvodnih sredstev v državne roke se ni bila uresničena akcijska parola

delavskega gibanja »TOVARNE DELAVCEM«, kajti parola »TOVARNE DELAVCEM, ZEMLJO KMETOM« ni nikakoli abstraktna propagandistična parola, temveč parola, ki ima v sebi globok vsebinski smisel, saj vsebuje cel program socialističnih odnosov v proizvodnji: glede družbene lastnine, glede pravic in dolžnosti delovnih ljudi in - potemtakem ga moramo in moremo uresničiti, če hočemo resnično zgraditi socializem...

(Nadaljevanje na 2. strani)

TRIDESET LET TOZD MONTER DRAVOGRAD

Temeljna organizacija združenega dela naše delovne organizacije MONTER DRAVOGRAD slavi letos tridesetletnico svojega delovanja. Res ne gre za zvanečo, častljivo obletnico, kajti trideset let obstoja nekega podjetja je v primerjavi s stoletnimi tradicijami, ki jih imajo »za seboj« razne delovne organizacije, malo. Toda razvojna pot, ki jo je v tem času prehodil ta 290-članski zagnani delovni kolektiv, ga uvršča med tiste delovne organizacije, ki so se morali skozi vsa obdobja vedno znova potrjevati.

Delavci TOZD MONTER DRAVOGRAD so si morali današnje veljavo in sloves, ki daleč presega občinske meje, dobesedno prigrati s trdim delom in samoodpovedovanjem. Nič jim ni bilo podarjenega in bila so obdobja, ko je šlo za biti ali ne biti. Odločno so kot Prežihovi samorastniki premagovali prepreke, se pri tem klenili in uspeli.

Začetki temeljne organizacije združenega dela MONTER, ki deluje v sestavi delovne organizacije Železarna Jesenice in ki je prek nje združena v SOZD Slovenske železarnice, so bili zelo skromni. Industrijsko gradbeno montažno podjetje MONTER Dravograd je bilo ustanovljeno leta 1952 kot obrtno

podjetje za kleparstvo in vodoinstalatstvo z vsega nekaj zaposlenimi delavci.

Prvi večji razmah je MONTER doživel leta 1960, ko so zgradili nove prostore in se je podjetje poleg kleparstva in vodoinstalatstva začelo ukvarjati in razvijati tudi ključavničarstvo in izolatersko dejavnost. Novi prostori so bili stisnjeni med Dravo in regionalno cesto in so s prihodom novih kadrov ter ob stalni rasti proizvodnje postali premajhni in se je večina proizvodnje odvijala na prostem. Delavci so bili izpostavljeni vsem vremenskim neugodnostim in zato je bila tudi delovna storilnost nizka.

(Nadaljevanje na 2. strani)

PO TREH TEDNIH SKUPNA PROIZVODNJA 4% POD PLANOM

Po podatkih, ki jih zbira statistična služba sektorja za ekonomiko, so proizvodne temeljne organizacije do vključno 21. junija dosegle 82.042,5 ton skupne proizvodnje ali 65,5 % mesečnega družbenega načrta oziroma 66,4 % operativnega programa.

V tem času je bilo za prodajo izdelano 22.727,1 tona izdelkov, kar je 62,9 % mesečnega družbenega plana, oziroma 63,6 % operativnega programa, kar je sedem odstotkov pod mesečnim linearnim planom.

Delavci v TOZD Plavž še naprej delajo izredno dobro, saj so v treh tednih izdelali 10.646,5 ton groblja, kar je 80,7 % mesečnega družbenega plana, ki je enak operativnemu programu. S tem dosežkom so plavžarji kar deset odstotkov nad mesečnim linearnim planom.

V TOZD Jeklarna so v obeh jeklarnah v tem času izdelali 25.444 ton surovega jekla ali 68,5 % mesečnega družbenega načrta, oziroma 63,6 % operativnega programa, ki je za skoraj 3.000 ton višji od družbenega načrta.

(Nadaljevanje s 1. strani)

V letu 1966 so pričeli z gradnjo nove delovne hale v Otiškem vrhu pri Dravogradu. Zgradili so prvo polovico delovne hale in jo opremili tako, da je naporno ročno nakladanje in razkladanje odpadlo, roke so zamenjali žerjavi in drugi stroji ter avtomatika. Organizacijsko so proizvodnjo delili v dva obrata: obrat za izdelavo jeklenih konstrukcij — JEKO in obrat izolaterske ter krovne dejavnosti — IZOKL.

V tem obdobju so jih pestile hude finančne težave. Izdelali so sanacijski program in dali večji poudarek dejavnosti obrata jeklenih konstrukcij. Podjetje se je specializiralo za gradnjo tipskih hal, pri čemer se dejavnosti obeh obratov dopolnjujeta. Podjetje sedaj uspešno osvaja izdelavo mehaniziranih visokoregalnih skladišč, na montaži pa izvaja vedno bolj zahtevna dela.

To obdobje ni bilo rožnato, pravijo v Monterju, ljudje so zapuščali podjetje, le najbolj prizadevni so ostali zvesti in vztrajali. Podjetje se je počasi konsolidiralo, uredilo svoje vrste, kakor pravimo, in pričelo ponovni vzpon. Delavci so postali mojstri svojega dela in si s solidarnostjo pri izvajanju del utrdili svoj položaj in ugled na trgu. Veljavo jim prinaša tudi dosledno uresničevanje dogovorjenih rokov izdelave, razen seveda ob ovirah, ki so izven njihovih možnosti.

V težnjah po še boljšem gospodarjenju je podjetje našlo skupne interese z našo železarno glede predelave našega jekla, s Smeltom Ljubljana za skupen nastop na tržišču in z Opekarno Maribor — Radvanje za prodajo in izvoz stropnih nosilcev. Ob združevanju in povezovanju je TOZD Monter in delavcem zagotovljena večja socialna varnost in možnost širšega razvoja. Ob tem želi Monter doseči predvsem nepretrgano optimalno zasedenost zmogljivosti in preiti na zahtevnejšo izdelavo na področju zvarjenec in konstrukcij, povečati in specializirati proizvodnjo ob redni zagotovitvi surovin.

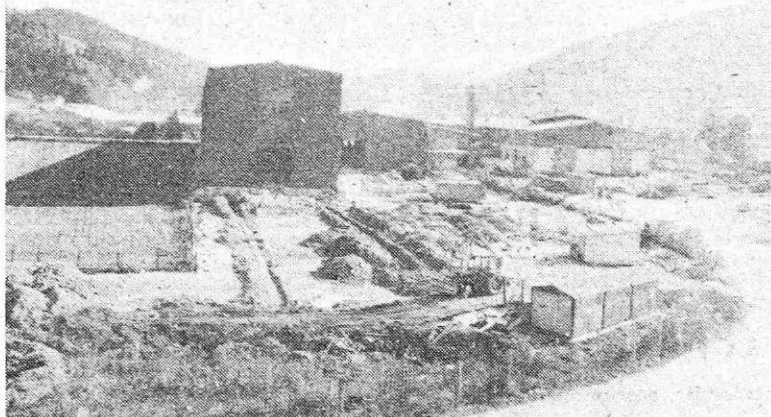
Med prvimi novostmi so pri MONTERJU začeli izdelovati STATIK NOSILCE za stropne, vse bolj pa so se lotevali del zahtevnejših jeklenih konstrukcij in predvsem MEHANIZIRANIH VISOKOREGALNIH SKLADIŠČ v sodelovanju z Inženiringom Smelt. Visokoregalna skladišča so planirana in projektirana za poprečne zmogljivo-

sti od 3 do 7 tisoč paletnih mest. Razvili so tudi TIPSKE hale (skupaj s Projektivnim birojem iz Titovega Velenja). Zgrajene so pretežno iz jeklenih konstrukcij, so primerne za industrijo, so lahke in jih je brez težav možno širiti v vse smeri. Gradnja je zelo hitra. Več takih dvoran so postavili po Sloveniji in Jugoslaviji, ponašajo pa se tudi s tisto v Libiji — nova valjarna v Tripoliju. Visokoregalna skladišča zavzemajo sedaj že domala dve tretjini vsega njihovega proizvodnega programa. Predelava žice je kljub težavam pri zagotovitvi reproto materiala še vedno zanimiva. Zelo obetavni so na področju proizvodnega programa zvarjenec, na katerem temelji takorekoč proizvodni program. V sodelovanju z Litostrojem izdeluje MONTER zvarjenec — ohišja za vilicarje in stroje za brizgan liv, za REK Titovo Velenje pa podnožja za jamsko mehanizacijo. Z omenjenima delovnima organizacijama ima MONTER sklenjen samoupravni sporazum o dolgoročni povezavi na osnovi dohodkovnih odnosov. Ne zavračajo naročil za izdelavo prikolice za prevoz vročega in hladnega materiala, izdelujejo tudi mostovne konstrukcije in podobno.

Večino tega, kar so ob združitvi z delovno organizacijo Železarna Jesenice načrtovali, je danes že uresničeno, marsikaj pa celo preseženo. Za uresničitev osnovne dejavnosti bi zaposlenost po načrtu do leta 1985 narasla od 230 na 350. Že letos bodo morali zaposliti okrog 50 novih ljudi.

Naraščajoči program ZVARJENCEV je silil MONTER k povečanju proizvodnih prostorov. Z zamisljo so se spoprijeli že pred dvema letoma. Letošnjo tridesetletnico MONTERJA bodo tako proslavljali z veliko delovno zmago — z novo dvorano, v kateri bodo vsa dela do največje možne mere linijsko avtomatizirana. Nova dvorana, ki že stoji in čaka na slavnostni otvoritveni trenutek in je seveda delo njihovih lastnih rok iz programa TIPSKE HAL, ima 4.500 kv. metrov pokrite površine. S to delovno zmago MONTER zanesljivo vstopa v četrto desetletje svojega obstoja.

SODELAVCEM V TOZD MONTER DRAVOGRAD OB NJIHOVEM JUBILEJU IN DELOVNI ZMAGI ČESTITAJO VSI DELAVCI TOZD IN DELOVNIH SKUPNOSTI JESENISKE ŽELEZARNE!

Zaključevanje del pri izgradnji obrata zvarjenec v TOZD Monter Dravograd

HITREJŠE DOHODKOVNO POVEZOVANJE Z VEČ ODGOVORNOSTI

(Nadaljevanje s 1. strani)

močju predvsem mislimo na metalurgijo, kovinsko predelovalno industrijo, čevljarstvo in gumarstvo, tekstilno industrijo, prehrambeno industrijo, turizem in nekatere druge veje.

Gre predvsem za odkrivanje vzrokov zapiranja posameznih regij in republik, je nadaljeval sogovornik, in za to, da se verbalno zelo zavzemamo za povezovanje in združevanje, celo zelo radi podpisujemo razne sporazume in dogovore, da zado- stimo političnim in zakonskim zahtevam, v praksi pa se obnašamo po starem.

Na področju črne metalurgije bodo potrebna mnogo večja prizadevanja za hitrejšo povezovanje, predvsem v pogledu skupnih razvojnih programov, medsebojne dobave, dobave iz zunanjih virov, še prav izrazito pa v pogledu povezovanja na področju zunanjetrgovinske dejavnosti. Pri tem mislim, je dejal Boris Bregant, tako na trdnjše povezovanje v okviru splošnega združevanja črne metalurgije Jugoslavije, kakor tudi med izdelovalci jekla in jeklenih izdelkov ter porabniki oziroma kovinsko predelovalno industrijo in trgovino. Kaj rado se v sedanjih praksi dogaja, da če nekdo zase najde dobro razvojno rešitev, se kaj kmalu za tem v drugem kombinatu pojavi ista rešitev, namesto, da bi iskali lastne dolgoročne rešitve. Posledica tega je, da večkrat delamo vsi vse, kar je povezano z višjimi proizvodnimi stroški in višjimi cenami, namesto da bi se dogovorili, in to tudi dosledno izvajali, za usklajene razvojne proizvodne programe.

Dohodkovno povezovanje, je nadaljeval Boris Bregant, smo obravnavali že v pripravah na deveti kongres zveze komunistov Slovenije na primeru samoupravnega sporazuma o združevanju dela in sredstev za razvoj črne metalurgije v SOZD Slo-

venske železarne na osnovi skupnega dohodka, in sicer na nivoju celotne Jugoslavije, s tem da se dopolnjuje z dogovori med posameznimi železarnami, kakor, na primer, med SOZD Slovenske železarne in železarno Zenica. V obeh primerih gre za visoko stopnjo zavestnega združevanja dela in sredstev, gre za združevanje kvalitativnih sredstev z namenom, da se zagotovi normalna oskrba tako železarn, kakor tudi predelovalcev na osnovi skupnega dohodka. Tak sporazumi naj bi v bistvu preprečevali združevanje sredstev na osnovi povečevanja cen in s tem spodbujanja inflacije. Na drugi strani pa je tak način dohodkovnega povezovanja tudi jamstvo, da si zagotovi surovine in polizdelke tisti, ki je sposoben iz njih izdelati kvalitete in s tem akumulacijo proizvodnje, ne da bi zato posebej angažiral družbeno akumulacijo.

Ob tem je Boris Bregant pripomnil, da je velik del koristnikov že pristopil k obravnavanemu sporazumu, so pa še vedno nekateri, ki predlagajo združevanje na osnovi cen, ali pa

zahtevajo, da jih za združevanje sredstev »usposobijo« banko.

Morali bomo vložiti veliko napora, je poudaril sogovornik, da bomo tako široko zastavljeno akcijo združevanja dela in sredstev po dohodkovnih načelih zaradi manjše pripravljenosti nekaterih udeležencev uspešno izpeljali do konca. Če ne bomo uspeli, to ne bo samo velika škoda za realizacijo razvojnih programov SOZD Slovenske železarne, ampak tudi za sam sistem samoupravnega sporazumevanja in dogovarjanja. Ker ta naš sporazum vključuje udeležence iz celotne Jugoslavije, to je iz vseh republik in pokrajin, je glede na to, da tudi z dejanji dokažemo, da smo za povečanje storilnosti in za stabilnejše ustvarjanje dohodka, njegova realizacija še kako pomembna. Tak način sporazumevanja je tudi pogoj za popolnejše obvladovanje tokov družbene reprodukcije.

Ti konkretni in nekateri drugi primeri so osnova za skupni nastop delegatov gorenjskega območja na dvanajstem kongresu Zveze komunistov Jugoslavije, je svoje razmišljanje zaključil Boris Bregant.

ANTON DRAKSLER je že drugo mandatno dobo predsednik odbora samoupravne delavske kontrole v TOZD Strojne delavnice. 32 let je zaposlen v tej temeljni organizaciji. Drugič se ni delal, pravi, delo pa je prekinil samo, ko je bil pri vojakih. »Če pomislim malo nazaj,« se spominja, »smo včasih zelo težko napredovali. Delovno mesto je ostalo prazno samo, če je kdo odšel v pokoj, ali če je umrl. Danes gre napredovanje veliko hitreje, najbrž zato, ker primanjkuje delavcev, kovinarjev.«

Njihov odbor je do sedaj imel šest sej, od tega dve skupaj z odborom za gospodarstvo, kjer so obravnavali predvsem dosedanja stabilizacijska prizadevanja in sprejeli nekatere sklepe, ki bodo tudi v bodoče prispevali k bolj stabilizacijskemu gospodarjenju v temeljni organizaciji. Razpravljali so še o zaključnem računu, periodičnem poslovnem poročilu, obravnavali so tudi nadurno delo, ure za manjkajoče, pogodbeno delo, varnost pri delu in zaščitna sredstva, tehnološko in delovno disciplino...

Največ problemov imajo z nadurnim delom, saj krepko presegajo z zakonom dovoljeno število nadur. Anton je pojasnil: »Manjka nam tri-najst delavcev in da zadostimo potrebam po rezervnih delih za vso Železarno, moramo zavestno kršiti zakon. Asistenti za delovne naprave v temeljnih organizacijah prepoznajo rezervne dele. V istem remontu najbrž ne vgradijo vseh naročenih rezervnih delov hkrati, ampak enega vgradijo denimo danes, drugega pa bodo potrebovali šele čez nekaj dni. Mi bi morali vedeti, katere rezervne dele bodo potrebovali najprej in katere šele čez čas. Naročajo tudi dele, ki jih ne potrebujejo takoj, ali pa naročijo večjo količino rezervnih delov, kot je potrebno. Pri remontih se vedno zelo mudi, vsi naročeni rezervni deli morajo biti narejeni pravočasno. V rednem delovnem času to ni mogoče, ker nas je premalo, zato se zatekamo k naduram. Verjetno bi vsa Železarna utrpela veliko materialno škodo, če bi odbor zavzel stališče, da se ukine nadurno delo. Ob izvajanju nadur pa ima naša temeljna organizacija precejšnjo gnotno škodo. Vse izdelke prodajamo po isti ceni, čeprav je delo pri tistih izdelkih, ki so narejeni izven rednega delovnega časa, za 50% dražje. Naš odbor redno kontrolira izvajanje nadurnega dela, pazimo, da ne pride do zlorabe. Izven rednega delovnega časa delamo samo tisto, kar je nujno in niti ene nadure še nismo opravili za potrebe naše temeljne organizacije, ampak vse za potrebe drugih.

Pri pogodbenem delu so se dogajale razne nepravilnosti in ker ni nobene pravilnice, ki bi te zadeve urejal, smo tako delo raje ukinili.

Anton je tudi razložil, da so bili v prvem tromesečju v Železarni trije remont. Tudi njihova temeljna organizacija je imela veliko dela zaradi izdelave rezervnih delov, tako da so bili v zaostanku pri opravljanju svojega rednega dela in prvič se jim je zgodilo, da niso dosegli planirane realizacije prihodka. Na sestankih samoupravnih delovnih skupin je bilo veliko govora o tem. Na osnovi njihovih ugotovitev in sklepov samoupravnih organov ter družbenopolitičnih organizacij so izdelali analizo vzrokov in predlog ukrepov za odstranitev motenj v poslovanju, ki bodo pripomogli k boljšim rezultatom dela.

»Velikokrat se sprašujemo, zakaj nam manjka delavcev kovinarjev. Najbrž je vzrok v tem, da je kovinarski poklic premalo vrednoten,« je povedal Anton. »Smo le storitvena temeljna organizacija in zaradi tega smo dolga leta zapostavljeni glede na proizvodne TOZD. To ni prav! Če samo pogledamo, koliko rezervnih delov, ki so se prej uvažali, izdelujemo sedaj sami v strojnih delavnicah! Na ta način veliko prispevamo k stabilizaciji. Pri tem je treba vedeti, da mnoge naprave v Železarni nimajo urejene tehnične dokumentacije. Povsod po svetu, če se zgradi nov pogon, se predvidi tudi

to, kako se bo vzdrževal. Včasih se zdi, kot da pri nas na to ne pomislimo. Tehnična dokumentacija je nepopolna. Včasih dobivamo naročila brez dokumentacije ali pa je opremljeno s prostoročno narisano skico, ali pa s kakšno nečitljivo fotokopijo originala. Tako izgubljam čas z iskanjem in preverjanjem podatkov. Zgodi se tudi, da je kakšen rezervni del treba popravljati ali ga celo ponovno izdelati. Stroji v obratih so tudi stari in pri njihovi nabavi je temeljna organizacija preveč prepuščena sama sebi. Menim, da bi morala vsa Železarna prispevati za nabavo strojev.«

Omenil je tudi starejše delavce, tiste, ki so od povojnega časa do danes veliko prispevali k napredku temeljne organizacije in celotne Železarne, sedaj pa so zapostavljeni. Ne morejo napredovati, spodrinili so jih mlajši, ki imajo ustrežnejšo izobrazbo. »Menimo,« je še dodal, »da so ti delavci preveč prikrajšani, ker se v sedanjem sistemu nagrajevanja premalo upošteva minulo delo.«

Povedal je, da se ne sklicuje v določenih terminih, ampak takrat, ko se za to pokaže potreba. Stalno spremljajo delo samoupravnih organov, on pa se kot predsednik odbora samoupravne delavske kontrole redno udeležuje sej delavskega sveta. Dobro sodelujejo z družbenopolitičnimi organizacijami in vodstvom temeljne organizacije, kjer jim vedno pomagajo, saj lahko pridejo do vseh podatkov, ki jih zahtevajo, kar je zelo pomembno. Pobude za obravnavo posameznih primerov na sejah odbora samoupravne delavske kontrole s strani sodelavcev so zelo redke. Zgodilo se je, da je dala pobudo za obravnavo sindikalna organizacija, tudi redki posamezniki dajejo razne iniciative. Proti pričakovanju pa so člani odbora preveč pasivni, tako da vse delo sloni na predsedniku.

»Težko je biti predsednik odbora samoupravne delavske kontrole, ker nam manjka izkušenj. Včasih bi moral biti pravnik, če bi hotel vse rešiti tako, kot je treba, ali če bi hotel delovati celo preventivno. Treba je tudi paziti, da ne greš v kakšni stvari predaleč. Vedeti moramo, kje je meja, nismo policaji, tudi izvršilne moči nimamo, ampak lahko samo predlagamo. Mislim, da odbori samoupravne delavske kontrole po temeljnih organizacijah nimajo še tistega vpliva, ki bi ga lahko imeli, čeprav lahko trdim, da nas v temeljni organizaciji jemljejo zelo resno. Delavci nas pa pri uveljavljanju svojih zahtev radi preskočijo, mnogi tudi ne vedo, da odbori sploh obstajajo.«

Povedal je tudi, da na sejah odbora raje rešujejo zadeve, ki so jim blizu in jih poznajo. To je obratna problematika, težave v proizvodnji, uporaba zaščitnih sredstev, tehnološka in delovna disciplina ter podobno. Tukaj lahko zavzamejo svoja stališča in jih znajo tudi braniti. Težje pa se je vtikati v razne račune in paragrafe, ker to problematiko premalo poznajo.

Spregovorila sva tudi o kadrovanju v odbore samoupravne delavske kontrole. Anton meni, da je funkcija predsednika odbora samoupravne delavske kontrole ena najtežjih in najodgovornejših, kar jih delavec lahko dobi, seveda le, če svoje delo vestno opravlja. Isto velja tudi za člane odbora. Pomembno je tudi, da tako funkcijo opravljajo ljudje, ki imajo hrbtenico in ne dovolijo, da odbor pade pod vpliv kogarkoli v temeljni organizaciji, ali da celo postane privesek, denimo vodstva TOZD ali koga drugega.

27. JUNIJ – DAN SAMOUPRAVLJALCEV

(Nadaljevanje s 1. strani)

... Danes bodo pri nas upravljali te tovarne, rudnike in drugo sami delavci. Oni sami bodo odločali, kako in koliko bodo delali; oni bodo vedeli, čemu delajo in zakaj bodo uporabljali uspehe svojega dela. Da bi to dosegli povsod v naši državi, tudi v najbolj zaostalih krajih, moramo vztrajno premagovati zaostalost, moramo dvigniti polkmeta na stopnjo zavednih industrijskih delavcev, ki bodo razumeli svoje dolžnosti in svoje pravice graditeljev socializma...

Od tega zgodovinskega dne bo te dni minilo 32 let in lahko trdimo, da so slovenski in jugoslovanski delav-

ski razred in delovni ljudje pod idejnim vodstvom zveze komunistov zaupanje družbe, kot lastnika družbenih sredstev, popolnoma upravičili, kar dokazujejo izjemni uspehi in rezultati, ki smo jih v tem obdobju dosegli v materialnem, socialnem ter kulturnem razvoju naše družbe, kljub številnim gospodarskim težavam in problemom. Prav delavsko samoupravljanje je bilo tisto, ki je v preteklosti premagovalo za mnoge neprimernosti in neprimernosti težave in probleme. Tudi v sedanjih številnih gospodarskih problemih in težavah, ki ne pestijo samo naše dežele, je največja moč in jamstvo za izboljšanje stabilnosti našega gospodarstva v rokah delavskega razreda in vseh delovnih ljudi, kot

nosilec oblasti v našem socialističnem samoupravljanju, ob poslednem uveljavljanju ustave in zakona o združenem delu, da bodo delavci resnično postali gospodarji svojega dela in rezultatov dela.

Ze nekajkrat smo ob tem dnevu zapisali, da bi bilo prav, da bi ta dan obeležili v vseh temeljnih organizacijah združenega dela in delovnih organizacijah s sejami samoupravnih organov, ki naj bi ob tem dnevu analizirali in ocenili, kako daleč smo pri uresničevanju ustave in zakona o združenem delu ter sprejemali akcijske programe za hitrejšo uresničevanje oblasti delavskega razreda in delovnih ljudi. To naj bo tudi naša želja ob letošnjem dnevu samoupravljalcev za prihodnje.

SKUPNA IN SPLOŠNA PORABA V OBČINI JESENICE V SREDNJEROČNEM OBDOBJU 1981-1985

Z dogovorom o temeljnih družbenih planih občine Jesenice za obdobje 1981-1985 so se nosilci planiranja dogovorili, da bo razvoj družbenih dejavnosti v tem srednjeročnem obdobju omejen in pogojen z dohodkovnimi možnostmi gospodarstva. Prednost razvoja bo dana področju usmerjenega izobraževanja in raziskav. Z visokim porastom števila upokoencev je pogojena tudi hitrejša rast sredstev skupnosti pokojninskega in invalidskega zavarovanja. Prednost v programih družbenih dejavnosti naj bi imeli zajamčeni enotni programi. Novih dejavnosti in programov v SIS po tem dogovoru ne bi uvajali oz. širili, prav tako ne bi uvajali novih socialnih pravic, zniževali kadrovske ali večali tehničnih in potrošnih normativov.

Rast sredstev za skupne potrebe, ki se oblikujejo s svobodno menjavo dela v okviru samoupravnih interesnih skupnosti, naj bi, skladno z resolucijo SRS, zaostajala za 10% za rastjo dohodka, tako da bi se udeležba teh sredstev v dohodku od leta 1980 do leta 1985 zmanjšala od 8,9% na 8,8%.

Družbeni plan občine Jesenice v obdobju 1981-1985 predvideva naslednja vlaganja na področju družbenih dejavnosti:

- na področju otroškega varstva bo vzgoja in varstvo predšolskih otrok v Mojstrani začasno rešena v okviru dograditve osnovne šole Mojstrana;

- za izboljšanje materialnih pogojev dela in za razširitev vzgojno-izobraževalnih zmogljivosti na področju osnovnega šolstva bo z združevanjem sredstev v obliki samopriskevke opravljena adaptacija in novogradnja osnovne šole na Koroški Beli ter dogradnja manjkajočih prostorov v osnovni šoli Mojstrana za potrebe celodnevne osnovne šole;

- Oba šolska centra bosta usposobila in opremila učilnice za potrebe izvajanja programa usmerjenega izobraževanja.

- na področju kulture bodo izvedene priprave glavnih načrtov in tehnične dokumentacije po zazidalnem načrtu za kulturni center na Jesenicah. Sodelovali bomo pri pripravi in graditvi muzeja revolucije v Begunjah;

- na področju telesne kulture in socialnega skrbstva ne predvidevamo novih zmogljivosti, ampak bomo proučili možnosti za racionalnejšo porabo že obstoječih telesnokulturnih objektov in za izboljšanje pogojev za varstvo oskrbovancev zavoda dr. F. Bergljaja;

- v zdravstvu predvideva družbeni plan opremo zobne ambulante, EKG aparat, aparat glukoza analize, preureditev in opremo zdravstvenega doma v zdravstvenem domu, za Obratno ambulanto Železarne je predvidena oprema zobozdravstvene tehnike, oprema za funkcionalno diagnostiko pljuč, srca in ožilja, oprema RTG kabineta, ureditev in skladišča. Kot prednostne naložbe splošne bolnice Jesenice se predvidevajo: dokončanje polikliničnega prizidka z adaptacijo pripadajočih prostorov v starih stavbah, nakup dializatorja, kompletiranega z vodnim sistemom, ostalo opremo in prostorsko preureditvijo in nabava ostale opreme.

- Za sredstva, namenjena financiranju splošnih družbenih potreb, ki se financirajo preko občinskega proračuna, je z družbenim planom predvidena 2,5% realna letna stopnja rasti, kar v primerjavi s stopnjo rasti dohodka pomeni 19% zaostajanje. Prednostne naloge, ki se bodo financirale iz teh sredstev, so: formiranje dvomesečnih zalog artiklov osnovne preskrbe ter izgradnja skladišč zanje, intervencije v kmetijstvu za povečanje pridelave hrane z dodatnimi stimulacijami in v okviru možnosti reševati prostorsko problematiko organov družbenopolitičnih skupnosti in družbenopolitičnih organizacij.

Analiza uresničevanja srednjeročnega plana v letu 1981 nam kaže, da je bilo v tem letu zaostajanje skupne porabe za dohodkom celo večje od dovoljenega. Skupna poraba se je povečala za 27,6%. Zbrana sredstva so zadoščala za dejavnost posameznih samoupravnih interesnih skupnosti, razen za zdravstveno skupnost, ki je ob koncu leta izkazala

primanjkljaj v višini 11.811 tisoč din. Presežki in primanjkljaj v letu 1981 so že upoštevani v prispevnih stopnjah za leto 1982.

Tudi splošna poraba je bila v letu 1981 v občini Jesenice pod dovoljeno ravni in je za porastom dohodka gospodarstva zaostajala kar za 54%. Razlika med natečenimi in proračunsko razporejenimi sredstvi je v letu 1981 znašala 96.420.440 din. V skladu s sprejetimi usmeritvami je bila ta razlika namenjena intervencijam v kmetijstvu in porabo hrane ter za blagovne rezerve. Največji del teh sredstev je bil že odstopljen republiškega sklada za intervencije v kmetijstvo in porabi hrane SRS.

Resolucija za leto 1982 predvideva 16,5% stopnjo rasti skupne porabe na ravni občine (25% zaostajanje za porastom dohodka) in 15,8% stopnjo rasti splošne porabe na ravni občine (28% zaostajanje za porastom dohodka), kar je zagotovljeno s posameznimi prispevnimi stopnjami. Zaradi upravičenih večjih potreb zdravstvene skupnosti je pri sredstvih za to skupnost upoštevano povečanje za 22 mio din.

Oceno možnih okvirov razvoja skupne in splošne porabe v občini Jesenice v letih 1983 do 1985 pogojuje ocenjena stopnja rasti družbenega proizvoda v gospodarstvu v tem obdobju, ki je 4%. Tudi za ta leta se predvideva z družbenim planom opredeljeno zaostajanje rasti skupne in splošne porabe za

rastjo dohodka. Tako ocenjujemo, da bodo sredstva za skupno porabo v letih 1983-1985 naraščala po povprečni letni realni stopnji 3,6%, za splošno porabo pa po 3,2%. Na podlagi takšne dinamike rasti sredstev skupne in splošne porabe ocenjujemo, da bodo v obdobju 1981-1985 sredstva za skupno porabo povprečno letno padala po stopnji 0,1%, sredstva za splošno porabo pa po stopnji 2,5% in to pri 3,7% stopnji rasti družbenega proizvoda. Zaostajanje rasti sredstev splošne in skupne porabe za rastjo dohodka je večje, kot je ocenjeno za Slovenijo. Na ravni SRS se ocenjuje, da bosta skupna in splošna poraba v povprečju stagnirali pri 2% povprečni letni realni stopnji rasti družbenega proizvoda.

Programi samoupravnih interesnih skupnosti s področja družbenih dejavnosti so bili že po prvotnem srednjeročnem planu skromni, zato jih s spremembami ne nameravamo krčiti. Precejšen del programa zdravstvene skupnosti in izobraževalne skupnosti je že realiziran, oziroma se dela že izvajajo. V teku sta med drugim tudi investiciji v osnovno šolo Koroška Bela in Mojstrana, ki se financirata iz samopriskevke.

Na tem področju se je s spremembami amortizacijskih stopenj ob koncu leta 1981 pojavila dilema glede pokrivanja povečane amortizacije v družbenih dejavnostih. Obremenjenost gospodarstva se ne bi smela povečati. Povečana amortizacija v teh dejavnostih zmanjšuje dohodek in bo že v letu 1982 povzročila na tem področju precej izgub. Problem še ni razčiščen niti na republiškem nivoju, zato ga tudi v predlaganih spremembah srednjeročnih planov nismo upoštevali. Bo pa ta novost, če ne bo ustreznih rešitev na širšem nivoju, prisilila izvajalce k varčevanju ali celo h krčenju svojih programov.

- Obveščenost delavcev - bi-stvena sestavina odločanja;
- Krepitev odgovornosti sindikata pri varstvu samoupravnih pravic in družbene lastnine;
- Zagotavljanje pravne pomoči delavcem;
- Zagotavljanje izobraževalnih in kulturnih potreb - pomembna sestavina delavčevega osebnega in družbenega razvoja;
- Boljšanje delo in rezultati dela - pogoj za večjo materialno in socialno varnost delavcev;
- Smeri uresničevanja nekaterih najaktualnejših nalog na področju socialne politike;
- Spodbujati odgovornost delavcev za lastno zdravje.

Naslednje poglavje v osnutku resolucije obravnava SPLOŠNO

LJUDSKO OBRAMBO IN DRUŽBENO SAMOZAŠČITO in v okviru tega tudi obujanje revolucionarnih izročil naprednega delavskega gibanja in delovanja sindikatov. Sledi poglavje o MEDNARODNEM SO-DELOVANJU, ki ga je treba okrepiti z gospodarskim povezovanjem, osnutek pa je sklenjen s poglavjem POLITICNA IN ORGANIZACIJSKO-KADROVSKA KREPITEV ZVEZE SINDIKATOV SLOVENIJE.

Zelo pregledno razporejen osnutek resolucije, kar sam od sebe spodbuja, da se razprav lotimo timsko po posameznih vprašanjih ali skupini vprašanj in eventuelne pripombe ali dopolnitve z razlago uveljavimo prek sestankov osnovnih organizacij oziroma sindikalnih skupin.

VOLITVE V SAMOUPRAVNE ORGANE SOZD SLOVENSKE ŽELEZARNE

Delavski svet železarne Jesenice je za torek, 29. junija, razpisal volitve v samoupravne organe SOZD Slovenske železarne. Delavski svet je tudi sklenil, da naj v posameznih temeljnih organizacijah in delovnih skupnostih, če je to potrebno, izvedejo tudi nadomestne volitve članov, oziroma delegatov v posamezne samoupravne organe in delegate v samoupravne interesne skupnosti družbene dejavnosti.

Skladno z določili samoupravnega sporazuma o združitvi v SOZD Slovenske železarne bomo volili osem delegatov v delavski svet SOZD Slovenske železarne, osem delegatov v zbor interne banke SOZD Slovenske železarne, na osnovi sporazuma o združitvi v Interno banko Slovenske železarne in enega delegata v odbor samoupravne delavske kontrole SOZD Slovenske železarne.

Kandidacijski postopki so zaključeni. Volilni imeniki, glasovnice in ostali volilni materiali bodo pravočasno pripravljeni. Volilne komisije TOZD in delovnih skupnosti ter volilna komisija Železarne že opravljajo svoje naloge, nekaj več jih imajo v tistih temeljnih organizacijah oziroma v delovnih skupnostih, kjer bodo izvedli še nadomestne volitve.

Volitve bodo v torek, 29. junija, na vseh voliščih TOZD in delovnih skupnosti, ki bodo odprte od 5. do 17. ure.

Izrazimo zaupanje predlaganim kandidatom.

VOLILNA KOMISIJA
ŽELEZARNE JESENICE

OBVESTILA KOLEKTIVU - OBVESTILA KOLEK

RAZPORED DEŽURNIH ŽELEZARNE OD 28. JUNIJA DO 4. JULIJA

28. junija, BORIS PESJAK, vodja FRS, Jesenice, Cesta revolucije 2/a, št. tel. 82-726;
29. junija, MIHA STOJAN, vodja TOZD Elektrode, Bohinjska Bela št. 49/a;
30. junija, JOŽE KOŠIR, vodja TOZD Transport, Mojstrana, Triglavskaja št. 17, št. tel. 89-022;
1. julija, JAKOB MEDJA, vodja OTK, Jesenice, Titova 1/a, št. tel. 81-117;
2. julija, ZDRAVKO ČRV, strokovni sodelavec, Jesenice, Cesta 1. maja 32, št. tel. doma 2660;
3. julija, FRANC VIČAR, vodja inv. razvoja, Žirovnica, Rodne 51;
4. julija, VLADIMIR OBLAK, vodja TOZD Strojne delavnice, Jesenice, Titova 1/a, št. tel. 81-727.

Dežurstvo je vsak delovni dan od 14. do 7. ure zjutraj naslednjega dne, in sicer tako, da je dežurni v tem času dosegljiv doma. Ob sobotah, nedeljah in praznikih traja dežurstvo od 7. ure do 7. ure naslednjega dne. V času dežurstva mora dežurni opraviti en obhod po Železarni, svoja zapažanja vpisati v dežurno knjigo ter o tem poročati ob predaji dežurstva članu poslovnega odbora.

DEŽURNI ZA VZDRŽEVANJE V ŽELEZARNI

DATUM:	DNEVNI:	NOČNI:
PONEDELJEK - 28. 6.	VANDA ENIKO	ALOJZ SLIVNIK
TOREK - 29. 6.	MARJAN ERMAN	EDO KAVČIČ
SREDA - 30. 6.	IVAN KAVČIČ	ANTON BURJA, ml.
ČETRTEK - 1. 7.	IVO LEBAN	FRANC CERKOVNIK
PETEK - 2. 7.	ANTON KAVČIČ	FRANC NOVAK
SOBOTA - 3. 7.	VINKO ROTAR	ANTON SITAR
NEDELJA - 4. 7.	STANE MENCINGER	MIROSLAV ZUPAN

SLUŽBA OBRATNE AMBULANTE

V dneh od 28. junija do 3. julija bodo delale naslednje obratne ambulante:

DOPOLDNE: I. obratna ambulanta - dr. Nada Jensterle in IV. obratna ambulanta - dr. Marija Može-Kovačič.

Dispanzer za borce: dr. Marija Može-Kovačič.

POPOLDNE: II. obratna ambulanta - dr. Janez Resman in III. obratna ambulanta - dr. Želimir Cesarec.

V soboto, 3. julija, samo dopoldne: II. obratna ambulanta - dr. Janez Resman in III. obratna ambulanta - dr. Želimir Cesarec.

ZOBNE AMBULANTE:

DOPOLDNE: I. zobna ambulanta - v. dent. Viktor Stražišar in II. zobna ambulanta - dr. Alojz Smolej.

Za borce: od 11. do 12. ure - dr. Alojz Smolej.

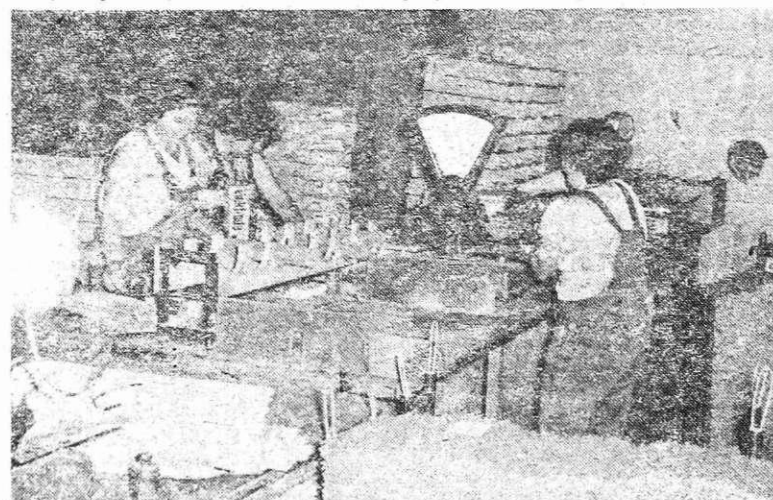
POPOLDNE: III. zobna ambulanta - dr. Bela Gazafi.

V soboto, 3. julija, samo dopoldne: III. zobna ambulanta - dr. Bela Gazafi.

JUBILANTI 50-LETNIKI

V mesecu juliju bodo praznovali petdeset let svojega življenja naslednji sodelavci: Anton ZIDAR, Hladna valjarna Jesenice - 1. julija, Jakob CUZAR, Transport - 6. julija, Alojz EGART, Strojne delavnice - 6. julija, Amalija KLINAR, Elektrode - 10. julija, Jože KLINAR, Vzdrževanje - 10. julija, Marjan DROLE, Transport - 13. julija, Mirko JEREB, Jeklarna - 19. julija, Jakob REJC, Energetika - 21. julija, Jelisava TUČEN, Jeklarna - 21. julija, Ana KRNIČAR, Elektrode - 26. julija in Jakob ŠRANC, energetsko gospodarstvo - 26. julija.

Vsem sodelavcem iskreno čestitamo!

Pakiranje elektrod (Foto S. Kokalj)

SAMOUPRAVNI ORGANI V PRETEKLEM TEDNU

TOZD Valjarna bluming štekel

2. IZREDNA SEJA ODBORA ZA DELOVNA RAZMERJA

V sredo, 16. junija, je bila druga izredna seja odbora za delovna razmerja, ki jo je sklicala in vodila predsednica odbora Olga Pervanja.

Namestnik vodje TOZD je odboru razložil proizvodno in kadrovske probleme glede na izredno težko gospodarsko situacijo. Osnovna naloga v vseh fazah proizvodnje je, je poudaril, da razpoložljivo jeklo predamo v čim boljše kvalitete. Izplen, kot eden izmed glavnih kazalcev uspešne proizvodnje, je potrebno izboljšati. V izmeček se izločijo samo tisti izdelki, kjer ni več možna nadaljnja predelava. Naprave, ki niso potrebne polizdelka za obratovanje, je potrebno med zastoji rečno vzdrževati in čistiti. Varčevanje je nujno na vseh področjih. V času pomanjkanja jekla naprave niso polno izkoriščene in zato je potrebno tudi razpored del in nalog prilagoditi potrebam obratovanja posameznih naprav. Delavci se bo po potrebi premeščali z določenih nalog in opravil z dne na dan ali oddelka v oddelke. Posamezniki, skupine ali oddelki bodo morali koristiti dopust po predhodni analizi dela oz. sporazumno z vodstvom TOZD. Dopust mora biti izkoriščen po planu in še dodatno 20 %.

Neposredni vodje dela so odgovorni za izvajanje ukrepov, ki so v njihovi pristojnosti, prav tako so dolžni s predhodnim obvestilom

vodstva TOZD odrediti dopust za vse tiste delavce, ki za nujen potek proizvodnje niso neobhodno potrebni. Nadure in ure za manjkajoče se ukinejo, razen v izjemnih primerih. Spiske odrejenih za prisilni dopust je treba pravočasno dostaviti vodstvu TOZD, da jih bodo posredovali zdravstveni službi v vednost.

Člani odbora so predlagane ukrepe obravnavali in potrdili s pripombo, da se morajo vodje oddelkov udeleževati razprav ob sprejemanju potrebnih ukrepov. Sprejeti ukrepi so pričeli veljati 20. junija in vsako odstopanje pomeni kršitev delovnih dolžnosti.

Člani odbora so obravnavali še odobritev izredno plačane odsotnosti za tri člane kolektiva. Sprejeli so sklep, da se jim izredno plačana odsotnost potrdi s pripombo, da v bodoče zastarelih oz. prepozno poslanih prošnji ne bodo upoštevali.

V razpravi so sodelovali vsi prisotni člani odbora.

S. K.

TOZD Valjarna debele pločevine

12. SEJA DELAVSKEGA SVETA

V petek, 11. junija, je predsednik Jože Plemelj sklical dvanajsto redno sejo delavskega sveta TOZD Valjarna debele pločevine.

Pri pregledu izvrševanja sklepov so ugotovili, da so bili vsi sklepi izvršeni.

Na zadnji seji delavskega sveta niso glasovali o pristopu k samoupravnemu sporazumu o ustanovitvi samoupravne stanovanjske skupnosti, ker dve samoupravni delovni skupini nista obravnavali tega samoupravnega sporazuma. Med tem časom sta ga obravnavali tudi ti dve skupini in skupni rezultat glasovanja vseh SDS je bil: 29 delavcev za, 62 pa proti samoupravnemu spo-

razumu. Na osnovi glasovanja po SDS so sprejeli sklep, da TOZD Valjarna debele pločevine ne pristopi k samoupravnemu sporazumu o ustanovitvi samoupravne stanovanjske skupnosti.

V nadaljevanju seje so obravnavali program ukrepov za odpravo motenj v proizvodnji. Program so predhodno že obravnavale vse samoupravne delovne skupine in z njim soglašale, razprava o programih pa je potekala tudi v družbenopolitičnih organizacijah TOZD Valjarne debele pločevine.

Po razpravi so sprejeli ukrepe za odpravo motenj v proizvodnji in sklenili, da je treba s sprejetimi ukrepi seznaniti vse temeljne organizacije v Železarni in komite za družbeno planiranje pri občini Jesenice.

Ob sprejemu ukrepov so tudi zahtevali, da je treba nenehno iskati notranje rezerve pri porabi energije, zmanjševanju napak, izboljšanju izplena ter zmanjšanju okvar na proizvodnih agregatih. Glede kadrovske problematike je treba zagotoviti nadomestilo za delavce, ki gredo v pokoj in to najprej za dela in opravila v neposredni proizvodnji. Pospešiti je treba dela na spremenjenem načinu nagajevanja, od vseh zaposlenih pa je treba zahtevati, da se izboljša delovna in tehnološka disciplina.

Na koncu seje so obravnavali in sprejeli pravilnik o oblikovanju cen proizvodov in storitev ter vzeli na znanje informacijo, da bodo 29. junija volitve v sejni sobi vodstva temeljne organizacije. Volilno komisijo in OO ZSMS so opozorili, da se ustrezno pripravita.

IS

TOZD Žičarna

4. SEJA ODBORA SAMOUPRAVNE DELAVSKE KONTROLE

V ponedeljek, 7. junija, je bila četrta redna seja odbora samoupravne delavske kontrole v TOZD Žičarna. Člani so najprej pregledali sklepe prejšnje seje in ugotovili, da so vsi realizirani.

Vodja TOZD je poročal o poteku obravnav in sprejemu poslovnega poročila za prvo tromesečje. Člani na poročilo niso imeli pripomb. Vodja je poročal tudi o porabljenih sredstvih za reprezentanco in službena potovanja v prvem tromesečju. Člani so ugotovili, da so bila vsa službena potovanja upravičena, stroški pa v okviru planiranih. Pripomba ni bilo niti v zvezi z nadurnim delom, ker so bile vse nadure namenjene proizvodnji za izvoz.

Nadalje so bili člani seznanjeni z zapisnikom SDK o pregledu investicij v teku »zamenjava navijalcev na patentirni progi B«. Ugotovili so, da ni bilo nobenih nepravilnosti in da

izvajanje del poteka po predpisih. Ob zaključku seje so bili člani odbora seznanjeni še z delegatskim vprašanjem odbora samoupravne delavske kontrole Železarni in z odgovorom nanj. Člani so z odgovorom soglašali.

S. M.

DOPISUJTE V ŽELEZARJA

USPEŠEN ZAKLJUČEK VI. PROIZVODNO-DELOVNEGA TEKMOVANJA KOVINARJEV SLOVENIJE

V dneh od 11. do 13. junija je bilo izvedeno že šesto proizvodno-delovno tekmovanje kovinarjev Slovenije. Organizacijo tekmovanja so prevzele občine Krško, Črnomelj in Novo mesto. Kakor vsa leta doslej so na tekmovanju sodelovali najboljše uvrščeni tekmovalci iz občin-skih tekmovanj.

Ekipa jeseniške občine, ki je sodelovala na tem tekmovanju, je štela 17 oseb, od tega je bilo dvajset tekmovalcev (11 iz Železarn) in pet strokovnih sodelavcev, ki so na tekmovanju sodelovali kot člani spremljevalnih ali ocenjevalnih komisij ter v centralni žiriji.

Teoretični del tekmovanja je bil organiziran za vse tekmovalce v osnovni šoli Jurij Dalmatin v Krškem, praktični del tekmovanja pa je potekal v delovnih organizacijah v omenjenih občinah.

Najbolj množično je bilo tekmovanje strugarjev v tovarni celuloze in papirja Džuro Salaj v Krškem. Tekmovanje je bilo organizirano v štirih strožnicah in je zaradi dobre organizacije dobro potekalo. V tej disciplini smo imeli iz naše železarnene predstavnika, ki se je po poprečni uvrstitvi v teoretičnem delu tekmovanja uvrstil v skupnem seštevku v sredino tabele.

Tekmovanje brusilcev je bilo v IMV Novo mesto. Med osemnajstimi tekmovalci smo jeseniški železarji tudi v tej disciplini imeli enega predstavnika in dosegli izjemen uspeh, saj je Aleksander SVETINA dosegel odlično prvo mesto in postal republiški prvak za leto 1982.

ISKRA v Semiču je bila organizator tekmovanja rezkalcev. Naš predstavnik je po solidnem nastopu v

teoretičnem delu tekmovanja v praktičnem delu nekoliko zaostal in se v končni razpredelnici uvrstil v prvi del druge polovice tekmovalcev.

V šolskem centru v Krškem so merili svoje sposobnosti orodjarji. Tudi v tej panogi je imel naš predstavnik boljše dosežke v teoretičnem kot v praktičnem delu tekmovanja in se v skupnem seštevku uvrstil v sredino tekmovalcev.

V delovni organizaciji SOP Krško - TOZD OPREMA je bila preizkušnja praktičnega dela tekmovanja ključavničarjev. Naš predstavnik je med 22 tekmovalcev dosegel deveto mesto. Ob tem je potrebno poudariti, da je v teoretičnem delu tekmovanja dosegel maksimalno število točk.

V črnomeljski občini je bilo organizirano tudi tekmovanje kovačev in livarjev. Tekmovanje je izvedla delovna organizacija BELT Črnomelj. V kategoriji kovačev smo imeli enega predstavnika. Po dobrem uspehu v teoretičnem delu tekmovanja je bil v praktičnem delu nekoliko slabši in se je zato uvrstil v drugo polovico tabele.

Dva tekmovalca smo imeli le v panogi livarjev. V končni razpredelnici sta se uvrstila v sredino tabele. Na tem tekmovanju so bile nekatere pripombe zato, ker tekmovalci ni smel sam izbrati žrnega sistema, kjer lahko najbolj kaže svojo strokovnost.

V delovni organizaciji KOVINARSKA KRŠKO je bilo tekmo-

vanje varilcev v vseh štirih postopkih (REL, TIG, MAG, plamensko). Organizacija tekmovanja je bila zelo dobra. Franc SOLAR je v kategoriji plamenskih varilcev dosegel zelo dobro drugo mesto in s tem še povečal uspešnost naše ekipe. Vidno peto mesto je v MAG varilnem postopku dosegel Boris JAKOPIČ, ostala tekmovalca v REO in TIG postopku varjenja pa sta dosegla poprečne rezultate.

Vodstvo ekipe in tekmovalci smo ugotovili, da je bilo tekmovanje zelo skrbno organizirano. Na vsakem koraku smo bili deležni pozornosti in pomoči prirediteljev.

Ce ocenjujemo uspešnost naše ekipe, moram povedati, da smo v primerjavi s prejšnjimi leti pridobili na teoretičnem znanju. To dokazujejo dokaj dobri rezultati nekaterih posameznikov. Nekoliko manj kot v teoriji, vendar še vedno več kot druga leta, je opazen napredek v praktičnem delu tekmovanja.

Dosežen uspeh je nagrada za dosedanje delo tekmovalcev in priznanje strokovnjakom za organizacijo in strokovno usposabljanje tekmovalcev za nastope.

V okviru šestega slovenskega proizvodno-delovnega tekmovanja je bila organizirana tudi okrogla miza o inovacijah. Pogovora so se udeležili tudi naši predstavniki. Prav tako sta se nastopa literatov udeležili dve naši predstavnici.

Sedmo proizvodno-delovno tekmovanje slovenskih kovinarjev bo drugo leto na Jesenicah. To je velika obveza, ki se je moramo z vso resnostjo lotiti, da bo tekmovanje uspešnejše kot letos v Krškem.

Vodja ekipe
Jože Ravnik

DRAGI DRUGOVI,

VOJNIK

ČLAN VAŠEG KOLEKTIVA ZASLUŽENO JE DOBIL VIŠKOVO VOJNIČKO PRIZNANJE ZNAČKU "PRIMERAN VOJNIK" ZA ODLIČAN USPEH V VOJNOSTRAUČNI OBUČI, IDEJNO-POLITIČNEM OBRAZOVANJU, VASPITANJU, PRIMERNO I SAVESNO IZVRŠAVANJE VOJNIČKIH DUŽNOSTI, USPEŠNO SPROVOJENJE V ŽIVOT MERA REZEDNOSTI I SAVOZASTITE, MARLIVO UČEŠČE V VARNOSTNIM AKTIVNOSTIM, RAZVIRANJE DRUGARSTVA I JAČANJE BRATSTVA I JEDINSTVA V VOJNOM KOLEKTIVU

BUDITE PONOSNI TAKVIM UZORNIM ČLANOM VAŠEG KOLEKTIVA, SPOSOBNIM I ODLOČNIM BRANILCEM SOCIALISTIČNE SAMOUPRAVNE ZAJEDNICE.

IMEN I MESTO

SKP

POTPISI

Tudi Sašo Jakšič, delavec v TOZD Remontne delavnice, sedaj na odsluženju vojaškega roka, se je vpisal med zgledne vojake

RAZŠIRJEN POSLOVODNI ODBOR: DA ALI NE?

Na seji izvršnega odbora konference osnovnih organizacij sindikata Železarn, ki je bila 15. junija, so govorili o kadrovski problematiki poslovnega odbora. Seje so se poleg članov izvršnega odbora udeležili tudi predstavniki mladine, poslovnega odbora, skupščine občine in kadrovskega sektorja.

Poročilo o delu poslovnega odbora je podal Stefan Nemec, predsednik poslovnega odbora. Poslovni odbor je deloval kolektivno in enoglasno, o nalogah in zadolžitvah pa so se dogovarjali na tedenskih delovnih sestankih. Ena od nalog poslovnega odbora je bilo tudi kvartalno poročilo o stabilizacijskih naporih, ki so ga poslali vsem vodjem TOZD in delovnih skupnosti. V novem mandatnem obdobju čaka poslovni odbor dodatne naloge, kot so tesnejše sodelovanje s strokovnimi službami zaradi koordinacije pri uveljavljanju poslovne politike in povečane priprave na graditev jeklarne 2.

Probleme, s katerimi se srečujejo člani poslovnega odbora in rešitve je nakazal Boris Bregant, podpredsednik poslovnega odbora. Ker poslovni odbor ni popoln, so za dva člana odbora objavili razpisa, vendar je bil eden neuspešen, in ga bodo morali ponoviti. Za predsednika poslovnega odbora in za člane, ki pokrivajo posamezna strokovna področja, bi morali razpisati delovne naloge in opravila. Boris Bregant je omenil, da razmišljajo o organizacijskih spremembah v poslovnem odboru. Potrebno bi bilo ugraditi vmesno obliko dela med poslovnim odborom in strokovnimi kolegijski, ki je preširoko zasnovan. Taka vmesna oblika dela naj bi bil razširjeni poslovni odbor, v katerem bi poleg petih članov poslovnega odbora delali še predstavniki komercialnega sektorja, sektorja novogradenj in servisnih TOZD (Vzdrževanje, Remontne, Strojne delavnice). Člani razširjenega poslovnega odbora nimajo statusa strokovnega kolegija, imajo pa pravico sodelovati na tistih sejah poslovnega odbora, na katerih obravnavajo kršitve problematiko, ki je povezana z njihovim delom. Za oblikovanje razširjenega poslovnega odbora ne bi bilo potrebna nikakršna reorganizacija dela, ampak bi morali spremeniti samoupravne akte Železarn.

V razpravi so udeleženci seje menili, da bi morala razpisna komisija od članov poslovnega odbora zahtevati, da predlagajo načrt dela poslovnega odbora do leta 1986. Razširjeni poslovni odbor kot oblika dela bi zameglil odgovornost članov za odločitve. Udeleženci so izpostavili vprašanje, kakaj bi morali biti v poslovnem odboru tudi vzdrževalci. Na to je odgovoril to-

variš Bregant, ko je povedal, da je sedanji poslovni odbor reševal preveč konkretne naloge glede vzdrževanja, zato bi bilo dobro, da bi bili tudi vzdrževalci v poslovnem odboru. Njihovo mnenje je zelo pomembno tudi ob nabavi nove tehnologije, saj bo dobro izkoriščena le v primeru, če bodo zagotovljeni vsi pogoji za dobro vzdrževanje in ne bo težav z rezervnimi deli. Tudi na področju vzdrževanja je potrebno dolgoročno programirano delo, zato naj bi bil predstavnik servisnih TOZD član razširjenega poslovnega odbora.

V nadaljevanju razprave so udeleženci menili, da je razširjeni poslovni odbor samo še dodatni vmesni nivo odločanja, ki je nepotreben, saj lahko poslovni odbor že sedaj zahteva pomoč strokovnih služb in vzdrževalcev, ne glede na to, na katerem nivoju delajo. Razprava o razširjenem poslovnem odboru so zaključili s predlogom, da je o tem treba še dobro premisliti in to obliko dela vnesti le v primeru, če bodo učinki dobri.

Na koncu so predlagali nov poslovni odbor, ki ga bo obravnavala delavska svet Železarn. Predsednik poslovnega odbora naj bi bil Boris Bregant, podpredsednik Božo Bartelj, član poslovnega odbora za finančno-komercialne zadeve Boris Pesjak, član odbora za kadrovske, socialne in pravne področje bi bila Albina Tušar, tovariš Gabrovšek pa bi pomagal poslovnemu odboru na področju raziskovanja, dokler ne bi bil zaključen ponovni razpis za tega člana poslovnega odbora.

Lilijana Kos

5

ENOTNOST IN IDEJNOPOLITIČNA TER AKCIJSKA USPOSOBLJENOST ČLANOV OSNOVNIH ORGANIZACIJ ZVEZE KOMUNISTOV

(Nadaljevanje s 1. strani)

Končna ugotovitev na osnovi rezultatov bi bila, da je premalo čutili samoiniciativno posameznikov. — komunistov, premalo kritičnega pristopa do dela osnovnih organizacij ZK kot tudi do nepravilnosti v temeljni organizaciji in delovni organizaciji, se pravi, da bi bilo potrebno več pozornosti nameniti tako njihovu delovanju, kot okolju, v katerem delujejo osnovne organizacije in tudi razvijanju samoupravnih odnosov v njem.

»Ena od bistvenih predpostavk za uspešno akcijo in delovanje osnovne organizacije je dobro programiranje dela in obravnavanje bistvenih idejnopolitičnih vprašanj, ki so življenjskega pomena za okolje, v katerem deluje organizacija. Vendar se v precejšnjem številu primerov dogaja, da

gre pobuda v zvezi s temi vprašanji mimo osnovne organizacije ali pa prihaja od zgoraj, to je od višjih organov zveze komunistov.« (Prispevek V. Sultanovića na 19. seji CK ZKJ, ČZDO Komunist, Ljubljana 1981, str. 77)

Ta ugotovitev z 19. seje CK ZKJ je bila ena od pobud, da smo v našo anketo vključili vprašanje:

»KATERIM VPRAŠANJEM NA SESTANKIH VAŠE OSNOVNE ORGANIZACIJE ZVEZE KOMUNISTOV POSVEČATE, VELIKO, MALO ALI ZELO MALO POZORNOSTI?»

Želeli smo ugotoviti, kakšno je razmerje med posameznimi vprašanji na sestankih OO ZK. Razpredelnica prikazuje rezultate ankete rancev v odstotkih.

	veliko	malo	zelo malo	brez odgovora
gradiva in dokumenti, ki jih pošiljajo višji organi zveze komunistov	71,4	25,0	1,8	1,8
vprašanja organizacijsko politične graditve OO ZK	41,1	42,0	16,1	0,8
vprašanja idejnopolitičnega usposabljanja in izobr.	33,9	41,1	23,2	1,8
problematika proizvodnje	67,9	25,0	5,4	1,8

Vidimo, da gradivom in dokumentom, ki jih pošiljajo višji organi zveze komunistov, posvečajo na sestankih osnovnih organizacij ZK največ pozornosti. Kako pomembno je idejnopolitično usposabljanje in izobraževanje članstva ZK, tu ne bi pisali. Rezultati iz naše raziskave pa pričajo, da se premalo pozornosti posveča temu področju na sestankih OO ZK v razmerju do drugih treh sklopov.

Razvidno je, da je tudi problematika proizvodnje postala redni del vsebine sestankov osnovnih organizacij, kar je danes še posebej pomembno. Komunisti lahko s svojim zgledom vplivajo na boljše poslovanje v TOZD, kar potrjujejo odgovori na naše vprašanje:

»MENIŠ, DA OBSTAJA POVEZAVA MED SLABIM POSLOVANJEM TOZD IN SLABIM DELOVANJEM KOMUNISTOV V TEJ TOZD?»

Kar 83,9% anketiranih komunistov se je odločilo za modaliteto: »komunisti lahko vplivajo na boljše poslovanje TOZD.«

Da pa naše ugotovitve ne bi temeljile le na mnenjih komunistov, dobljenih z anketo, smo analizirali zapisnike s sestankov treh temeljnih organizacij in delovne skupnosti v zadnjem mandatnem obdobju (1980 do 1981). Pregledali smo zapisnike s sestankov OO ZK TOZD Jeklarne, OO ZK TOZD Hladna valjarne, OO ZK TOZD Strojne delavnice in treh osnovnih organizacij iz delovne skupnosti za ekonomiko, tehnično kontrolo in raziskave ter novogradnje. Pri osnovnih organizacijah Strojnih delavnic, Hladne valjarne Bela in TKR so nam bili na razpolago le zapisniki s sestankom do julija 1981 medtem, ko smo za ostale tri OO ZK pregledali zapisnike celotnega mandatnega obdobja. V razpredelnici je v prvi koloni podano število analiziranih sestankov OO, z »1« so označena gradiva in dokumenti, ki jih pošiljajo višji organi zveze komunistov, »2« vprašanja organizacijsko politične graditve OO ZK, »3« vprašanja idejnopolitičnega usposabljanja in izobraževanja, »4« problematika proizvodnje. Kot enoto smo vzeli točko na dnevnem redu sestanka posamezne osnovne organizacije. V vsaki koloni posebej pomeni prvo število, kolikokrat je bila posamezna točka na dnevnem redu posamezne osnovne organizacije, drugo število pa pomeni odstotek, ki predstavlja, kolikšen del te problematike zavzema v okviru točk dnevnih redov, ki smo jih izbrali za našo analizo (glej tabelo 2).

Gradiva in dokumenti prevladujejo na dnevnih redih sestankov OO ZK, ki smo jih analizirali. To seveda kaže na dobro obveščanje »od zgoraj«, vendar se nam takoj postavlja vprašanje: kako to problematiko, ki jo vsebujejo gradiva višjih organov konkretizirajo v posameznih okoljih in ali ta gradiva v osnovnih organizacijah sprejemajo kot »direktive z vrha«. V prihodnjih raziskavah bi bilo potrebno postaviti vprašanje, ali se ta gradiva v OO ZK »pojmujejo« zgolj kot informacija ali pa kot poziv k akciji v lastnem okolju.

Vprašanjem organizacijsko politične graditve OO ZK in idejnopolitičnemu usposabljanju ter izobraževanju posvečajo v analiziranih

osnovnih organizacijah veliko manj pozornosti. Najbrž ni potrebno poudarjati, kolikšen pomen imata ti dve vprašanji za uspešno delovanje komunistov. Zanimiv je podatek, da v zaostreni gospodarski situaciji, ko si na vseh področjih prizadevamo za čimbolj dosledno uresničevanje stabilizacijskih ukrepov, tudi komunisti na sestankih svojih osnovnih organizacij posvečajo vse več pozornosti prav problematiki proizvodnje.

Ce bi iskali najbolj »ugodno« porazdelitev tematike na sestankih, bi se temu najbolj približali v OO ZK Jeklarne, kjer so gradiva višjih organov zveze komunistov in problematika proizvodnje približno enako zastopana in tudi vprašanjem idejnopolitičnega usposabljanja in izobraževanja posvečajo več pozornosti kot v drugih OO ZK. Tolikšna zastopnost problematike proizvodnje pa ima gotovo vzrok v pomenu te temeljne organizacije v okviru celotne delovne organizacije.

Tabela 2

OO ZK	št. sest.	1	2	3	4
SEO	13	19	45%	8	19%
TKR	8	15	47%	7	22%
Novo-gradnje	7	9	43%	3	14%
Jeklarne	17	20	36%	6	11%
Strojne delavnice	7	16	46%	10	29%
HVB	10	21	46%	12	26%

OBRAT RTA - TOZD REMONTNE DELAVNICE

Četrta redna seja izvršnega odbora sindikalne grupe obrata RTA v TOZD Remontne delavnice je bila 8. junija. Pri pregledu sklepov tretje seje so ugotovili, da nekateri še niso uresničeni.

Razpravljali so o normativih sprememb v obratu, ker so morali rešiti problem podvojene zasedenosti delovnih mest in mešanja delovnih mest po oddelkih. S spremembo normativa bo določeno število delavcev napredovalo s plačilno kategorijo. To napredovanje ni urejanje nagrajevanja v obratu, temveč le posledica urejanja normativa. Tako še vedno ostaja aktualna zahteva zbora delavcev RTA po ureditvi normativa in nagrajevanja na podlagi popisa in vrednotenja del. Obratovodstvo je dolžno z vso odgovornostjo urediti nastali položaj v obratu in pri tem upoštevati sklep zbora delavcev RTA o večji enotnosti obrata. Odbor zahteva, da vodstvo temeljne organizacije določi čas, v katerem bo izveden popis in vrednotenje del in nalog v takšni meri, da bo mogoče preiti na nagrajevanje po novem sistemu. Rok naj bo realen, ker sedanje odlašanje kaže na neresnost pri delu, kopičenje problemov po obratih in nezadovoljstvo med delavci.

Obratovodstvo RTA in odbor za uresničevanje zakona o združenem delu ugotavljata, da obstajajo realne možnosti za lastno temeljno organizacijo obrata RTA v vodstvu

Eden od pogojev za učinkovito delovanje zveze komunistov v samoupravnem sistemu je tudi relativna samostojnost in akcijska usposobljenost osnovnih organizacij, sodelovanje celotnega članstva in ne le sekretariata. V naši raziskavi nas je predvsem zanimalo, kolikšen vpliv ima samo članstvo pri sprejemanju odločitev osnovnih organizacij, se pravi, ali sekretariat upošteva njihove predloge in so stališča sprejeta po demokratični poti, kar pa je tudi temeljni pogoj za njihovo čimbolj uspešno uresničevanje v praksi. Anketiranim komunistom smo postavili vprašanje:

»MENIŠ, DA ČLANI VAŠE OSNOVNE ORGANIZACIJE ZK VPLIVAJO NA SEKRETARIAT VAŠE OO ZK?»

12,5% — vse odločitve sprejme le sekretariat, mi jih le potrjujemo, 55,4% — članstvo ima možnost spremembe predlogov sekretariata, 14,3% — članstvo samo daje predloge, ki so sprejeti, 14,3% — ne vem, kako vpliva, 3,6% — brez odgovora.

Vidimo, da več kot polovica anketirancev meni, da ima članstvo njihove osnovne organizacije možnost

spremembe predlogov sekretariata. Pri tem mislimo na take spremembe, ki imajo svoj vzrok v neprimernosti, neustreznosti, nepopolnosti predlogov sekretariata. Zanimljivo ni odstop tistih, ki menijo, da vse odločitve sprejme le sekretariat, medtem ko jih članstvo potem le potrdi in tistih, ki ne vedo, kako članstvo vpliva. Na osnovi rezultatov, ki smo jih dobili v naši anketi, lahko zaključimo, da anketirani komunisti sodelujejo v razpravi pred sprejemanjem odločitev v svojih osnovnih organizacijah in da ne sprejemajo »slepo« vseh predlogov sekretariata. Vendar kljub temu obstaja mnenje, da je premalo »aktivnejšega« načina oz. vpliva na sekretariat. Z vprašanjem:

»KAKO POGOSTO SODELUJEŠ V DISKUSIJI NA SESTANKIH?»

smo hoteli izvedeti, koliko komunisti sodelujejo v diskusiji na sestankih v organih samoupravljanja, pri delu strokovnih teles, na zboru delovnih ljudi. Zanimalo nas je predvsem razmerje med njihovim sodelovanjem na partijskih sestankih in sodelovanjem na sestankih samoupravnih organov, strokovnih teles.

	pogosto	od časa do časa	redno	nikoli	ne vem b. o.
na sestankih OO ZK	28,6	51,8	10,7	3,6	5,4
na sestankih zbora delovnih ljudi	28,6	35,7	10,7	16,1	8,9
v organih samoupravljanja	25,0	25,0	12,5	23,2	14,3
pri delu strokovnih teles	17,9	16,1	21,4	28,6	16,1

Če se osredotočimo le na »nikoli«, vidimo, da so razlike precejšnje. Najvišji odstotek se pojavlja pri »delu strokovnih teles«, kar je razumljivo, ker gotovo vsi komunisti niso vključeni v delo teh teles. Odstotki pri »organih samoupravljanja« in »sestankih zbora delovnih ljudi« nam na nek način pričajo, da člani zveze komunistov ne izvršujejo vseh nalog, ki jim jih narekuje statut ZK in ostali splošni akti. Premalo se zavedajo, da je nadaljnji razvoj samoupravljanja še kako odvisen od njihove angažiranosti in lahko rečemo, da je sodelovanje v diskusiji in v sprejemanju odločitev v samoupravnih organih že eden od

vidikov, ki kaže stopnjo njihove angažiranosti.

Na osnovi rezultatov bi podali ugotovitve, da komunisti še vedno mislijo, da so sestanki osnovnih organizacij zveze komunistov samo »njihovi«, da se njihova aktivnost konča na sestankih osnovne organizacije ZK.

V prihodnji številki Železarnja bomo podali rezultate na vprašanje, ki so se nanašala na področje odgovornosti. Vsem anketirancem smo v prvem delu vprašalnika postavili le eno vprašanje o tem, kdo v njihovi temeljni organizaciji ali delovni skupnosti nosi preveč, premalo ali ravno prav odgovornosti. V delu vprašalnika, ki so ga izpolnjevali člani ZK, pa smo postavili več vprašanj, s katerimi smo želeli dobiti odgovor na vprašanje: ali osnovne organizacije zveze komunistov dopuščajo pasivnost svojega članstva pri opravljanju samoupravnih dolžnosti in ali so v primeru neodgovornega vedenja in (ali) neizpolnjevanja zadanih obveznosti že sprožili vprašanje odgovornosti?

Mile Crnović in Ivan Puc

NOVICE IZ SINDIKALNIH ORGANIZACIJ

TOZD Remontne delavnice pa meni, da čas ni primeren za delitev temeljne organizacije. Nerazumljiva je tudi neaktivnost aktivna zveze komunistov, zato jih odbor opozarja, da na prvi seji obravnavajo delitev TOZD. Da bi svoja prizadevanja po organizacijskih spremembah prilagodili gospodarski in organizacijski politiki Železarnje, bo v kratkem sestanek ožje delegacije obrata RTA in vodstva TOZD s pristojnim članom poslovodnega odbora.

Izlet po Dolenjski in Beli krajini je odpovedan zaradi premajhnega števila prijav. Komisija za izlete je dolžna obravnavati vzroke nezanimanja in pripraviti predlog za izlet v jesenskem času.

TOZD REMONTNE DELAVNICE

Tretje redne seje izvršnega odbora osnovne organizacije sindikata TOZD Remontne delavnice, ki je bila 14. junija, se je udeležilo 13 članov, vodja temeljne organizacije, sekretar osnovne organizacije ZK in član konference sindikata Železarnje.

Obravnavali so sklepe s skupne seje predstavnikov družbenopolitičnih organizacij Železarnje in jih podprli. Sodelavcu so dodelili denarno pomoč, dvema pa prispevali denar za zdravljenje v toplicah.

obratu RTA, ki je tako dobil večje možnosti za boljše delo in večje zadovoljstvo pri delu. Menijo, da zaradi težkih gospodarskih pogojev čas ni primeren za ustanavljanje nove temeljne organizacije RTA.

Obrata SRD in ERD se bosta zaradi boljšega informiranja in odločanja delavcev organizirala v nove SDS tako, da se bodo delavci lažje sestajali in bodo boljše informirani.

Predlagali so tudi, da sprožijo pri poslovodnem odboru zahtevo po članu poslovodnega odbora za področje storitvenih dejavnosti. Koordinacija na tem nivoju zahteva čelaga človeka (kot je bil nekdanji tehnični direktor oziroma vodja VET). Sedaj neformalno opravlja naloge koordinatorja vodja TOZD Remontne delavnice, kar pa je nesporeljivo glede na enakopraven položaj vseh storitvenih TOZD. Če bi dobili skupnega predstavnika v poslovodnem odboru, bi to okrepilo tudi njihovo pripadnost skupnim nalogam in ciljem.

Vodja temeljne organizacije je odbor seznanil z novim premijskim pravilnikom za kvaliteto dela. Menijo, da je že skrajni čas, da se uvede način za plačilo boljšega dela.

Zaradi odhoda delegatov delavskega sveta v druge temeljne organizacije so za nova delegata predlagali dva sodelavca in novega delegata za zbor združenega dela.

Delavci obrata RTA zahtevajo, da se omogoči nakup mesečnih voznic za lokalni promet pod enakimi pogoji kot za medkrajevni promet.

V SPOMIN STAROSTI SLOVENSkih STROJNIH INŽENIRJEV PROF. ALBERTU STRUNI

Profesor Albert Struna se je rodil na Dolenjskem v prvem letu tega stoletja. Kot mnogi veliki Slovenci z Dolenjskega je bil izjemno uspešen v vseh šolah. 22 let star je diplomiral za strojnega inženirja v BRNU na Čehoslovaškem.

Začel je kot konstrukter vodnih turbin. Uspešno je uveljavljal strojno stroko v tovarni vodnih turbin BREITFELD-DANER v Blanskem. Do leta 1927 je delal kot vodja projektivnega oddelka v takratnih strojnih tovarnah in livarnah v Ljubljani. Takrat so po Slovenskem še vedno rasle tovarne ob potokih in rekah zavoljo pogonske energije. V mnoge slovenske hidrocentrale in druge vodne pogone je posredno vgrajeno delo pokojnega inženirja Alberta Strune. Kot izkušen strokovnjak in velik praktik je po vojni svetoval delavcem in konstrukterjem tovarne Lito-stroj. Pri svojem delu je spoznaval bolj, kot je bilo takrat priznано, da pravilno in zadostno mazanje rešuje mnoge tehnične probleme.

Strokovna razmišljanja v tej smeri je na njemu lasten način neprisiljeno vsilil širšemu krogu strokovnjakov. Upravičeno lahko trdimo, da je z njimi odprl prostor za novo področje raziskovanja pri nas, za tako imenovano tribologijo.

Verjetno delim mnenje vseh strojnih inženirjev v naši tovarni, pa tudi ostalih, ki so se srečali s profesorjem Albertom Struno na Fakulteti za strojništvo v Ljubljani, da je bil izjemen pedagog. Pri njem smo dobivali znanja iz vodnih in hidravličnih strojev, iz tehnične motorjeve in notranjih izgorovanj in posebej iz mazanja kot posebnega poglavja tribologije. Nikdar ni bil v zadregi s prijazno besedo, polno zanj značilnega humora, ki je dajal življenju posebno ceno in vrednost. Bil je mojster lepe slovenske, posebno tehniške besede. Tudi zaradi tega je bil dolga leta član terminološke komisije za slovenski jezik pri Slovenski akademiji znanosti in umetnosti.

Deset let bo že tega, ko se je odzval vabilu društva inženirjev in tehnikov na Jesenicah. Spomnim se polne dvorane in vedrine, ki jo je vnesel med nas že s prvimi besedami. Koliko tehničnih in premišljenih povedanih nasvetov smo dobili. Nasvetov, ki ostanejo in ki jih življenje v praksi vsak dan potrjuje.

Težko zapišem, pa moram. Umrli je profesor Albert Struna, častni doktor Univerze v Mariboru, večkrat dekan Fakultete za strojništvo in rektor Univerze v Ljubljani, nestor slovenske tehniške besede in starost slovenskih strojnih inženirjev.

Miroslav Not.

PET LET JESENIŠKEGA KLUBA SAMOUPRAVLJALCEV

Teh pet let. Zdi se, da so hitro minila. Ko o njih razmišljamo, nas misel ponese na pot, ki smo jo prehodili. Pet let ni posebno dolga časovna razdalja, pa vendar kar pravnja za to, da ocenimo dosežene rezultate dela, naše pomanjkljivosti in slabosti.

Ko smo 14. julija 1977. leta zapisali rojstni datum Kluba samoupravljalcev Jesenice, smo vedeli, da se podajamo na neizhorojeno pot. Iz zaključkov 8. kongresa slovenskih sindikatov, ki je bil leta 1974, smo vedeli le za okvirno usmeritev, v katerih so med drugim zapisali tudi naslednje:

»SINDIKATI SE BOMO ZAVZEMALI ZA USTANAVLJANJE KLUBOV SAMOUPRAVLJALCEV KOT POSEBNIH SKUPNOSTI DELAVCEV ZA NAČRTOVO USMERJANJE DRUŽBENE DEJAVNOSTI PRI RAZVIJANJU SAMOUPRAVLJANJA, PRI VEČJEM UVELJAVLJANJU NEPOSREDNIH INTERESOV DELAVCEV NA PODROČJU IZOBRAŽEVANJA, OBVEŠČANJA, SVETOVANJA IN IZMENJAVANJA IZKUŠENJ SAMOUPRAVNE PRAKSE.«

V prvem letu, ko smo krčili pot delovanja našemu klubu, smo se opirali na nekatera temeljna izhodišča, ki so se oblikovala na posvetovanju predstavnikov klubov samoupravljalcev Slovenije in nekaterih občinskih svetov ZSS, ki je bilo zgodaj pomladi leta 1977 v Velenju. Delovna usmeritev klubov samoupravljalcev je bila še bolj konkretno začrtana na podobnem posvetovanju v Kopru jeseni leta 1978.

Izvršni odbor jeseniškega kluba samoupravljalcev se je že na začetku odločil za načrtno in programsko usmeritev delovanja kluba. Temu ustrezno se je izoblikovala njegova samoupravna organiziranost, katere temeljno zasnovo predstavljajo delovne skupine, ki pokrivajo šest področij samoupravnega delovanja. Danes s precejšnjo gotovostjo lahko trdimo, da se je že spočetka ustrezno naravnala delovna in vsebinska zasnova dela in življenja našega kluba, z vsakim naslednjim letom pa se je aktivnost kluba širila in bogatila.

Izvršni odbor je deloval na osnovi sprejetih smernic in programske usmeritve skupščine kluba samoupravljalcev.

VSEBINSKA IN DELOVNA OPREDELITEV DELOVNIH SKUPIN

Delovne skupine so, kakor smo že napisali, temeljna zasnova in izvajalec programa dela našega kluba, ki pokrivajo naslednja področja:

- izmenjava samoupravnih izkušenj, mnenj in raziskave,
- svetovanje in pomoč OZD pri dograjevanju in urejanju samoupravnih aktov,
- svetovanje in pomoč OZD pri dograjevanju in izpopolnjevanju dohodkovnih odnosov in delitve sredstev za osebne dohodke,
- svetovanje in pomoč krajevnim skupnostim pri razvoju in urejanju samoupravnih aktov in izmenjavi izkušenj,
- svetovanje in pomoč samoupravnim organom SIS, izmenjave izkušenj in pri razvoju delegatskih odnosov ter na področju svobodne menjave dela,
- proučevanje in izpopolnjevanje vsebinske zasnove družbenopolitičnega izobraževanja in usposabljanja samoupravljalcev ter informiranja v združenem delu.

V navedenih delovnih skupinah deluje 33 strokovnih sodelavcev.

PROGRAMSKA IN DELOVNA NARAVNOST

Iz obsežnih nalog in zastavljenih ciljev kluba je izvršni odbor s strokovnimi sodelavci in aktivisti razvijal dejavnosti, ki so:

- pospeševale razvoj, bogatile samoupravno prakso, angažirano izmenjavo izkušenj in mnenj med člani kluba;
- prispevale k izpopolnjevanju in povezovanju vseh oblik družbenopolitičnega izobraževanja in usposabljanja samoupravljalcev v celovit sistem vzgoje in izobraževanja s stališča potreb naše samoupravne prakse in družbenega razvoja;
- z razpravami in posveti o vprašanjih družbenoekonomskega razvoja samoupravljanja idr. vidikih prispevale k uresničevanju sprejetih osnovnih ciljev;
- vsebinsko bogatile in podpirale prizadevanja mladih samoupravljalcev za učinkovito delovanje v samoupravnih organizacijah in skupnostih.

Na osnovi izraženih potreb in interesov samoupravljalcev se je delovanje kluba odvijalo tudi na naslednjih področjih:

- na izmenjavi izkušenj delavskih svetov, organov delavske kontrole, samoupravnih delovnih skupin, ustaljenih ukrepov našega gospodarstva, delitvi sredstev za osebne dohodke, o načelih in osnovah svobodne menjave dela in drugih oblikah samoupravnega delovanja;
- delovanja delegatskega sistema, dela delegacij in delegatov v družbenopolitičnih skupnostih, SIS in drugih oblikah samoupravnega odločanja;
- vsebinskim in andragoškim vprašanjem družbenopolitičnega izobraževanja in usposabljanja samoupravljalcev, vključno s sodelovanjem s koordinacijskim odborom za to področje pri OK SZDL in Delavsko univerzo Jesenice.

Taka delovna in programska usmeritev kluba samoupravljalcev je narokovala sodelovanje njegovih članov zlasti:

- delavcev iz temeljnih in drugih samoupravnih organizacij za posredovanje svojih interesov, potreb in tudi predlogov;
- OZD in njenih družbenopolitičnih organizacij, zlasti sindikatov;
- občinskega sveta ZSS in OK SZDL Jesenice, kot iniciatorja in sooblikovalca aktualne vsebine in oblik delovanja kluba;
- delegatov v družbenopolitičnih skupnostih, krajevnih in samoupravnih interesnih skupnostih;
- družbenega pravobranilca samoupravljanja in družbenopolitičnih delavcev.

Iz tako opredeljenih nalog in ciljev kluba samoupravljalcev Jesenice so se oblikovali njegovi letni in mesečni programi dela.

NEKAJ REZULTATOV PETLETNEGA DELOVANJA KLUBA

Rezultatov ne bomo podrobno naštevati. Zadostovali bodo le zbirniki, kajti iz teh ne bo težko oceniti veličine opravljenega dela. V petletnem obdobju delovanja kluba samoupravljalcev je bilo izvedeno in opravljeno:

- 59 razgovorov za okroglo mizo, posvetov idr. oblik z 954 udeleženci in 170 oblik družbenopolitičnega izobraževanja in usposabljanja samoupravljalcev s 3.720 udeleženci. Skupaj je bilo izvedenih 229 akcij s 4.674 udeleženci.

Te rezultate so dosegli delavni aktivisti našega kluba in so odsev truda in miselnega napora.

- Opravljenih je bilo 1.470 izobraževalnih ur in vloženih 236 ur za pripravo in izvedbo razgovorov, posvetov idr. oblik aktivnosti kluba.

- Sodelovalo je nad 40 predavateljev na področju družbenopolitičnega izobraževanja in 18 aktivistov pri vodenju razgovorov, posvetovanj idr. oblikah.

- V te aktivnosti kluba je bilo vključeno 1.510 žensk, kar predstavlja pomemben podatek: 32 odstotkov vseh udeležencev.

- Skupščina kluba samoupravljalcev je na svojih osmih sejah sprejela 11 samoupravnih aktov, nekaj njihovih sprememb in dopolnitev za urejeno samoupravno organiziranost in poslovanje kluba.

- Člani izvršnega odbora so delovali na 51 sejah, z 18 neposrednimi razgovori so vzdrževali stike s člani kluba, predstavniki DPO, predavatelji DU, predstavniki kranjskega kluba samoupravljalcev idr. dejavniki, ki so se navezovali na delovanje jeseniškega kluba. Ti sestanki in razgovori so upravičili svoj namen in so predstavljali pomembno sestavino in spodbudo aktivistom kluba.

To so torej temeljne in poglobljene postavke v petletni bilanci delovanja Kluba samoupravljalcev Jesenice, v kateri je na področju družbenopolitičnega izobraževanja svoje prispevala tudi Delavska univerza Viktor Stražisar Jesenice s svojimi strokovnimi sodelavci.

OBVEŠČANJE IN INFORMIRANJE O DELOVANJU KLUBA

Sodelavci kluba samoupravljalcev so storili precej, da so bili javnost in člani kluba obveščeni o njegovi aktivnosti in delovanju samoupravnih organov. Poleg gradiv za seje, raznih sestankov in razgovorov, je klub samoupravljalcev izdal v 200 oz. 155 izvodih svoj bilten, in sicer leta 1980 in 1981, v katerem so bili objavljeni nekateri aktualni prispevki s področja njegovega delovanja in podrobno poročilo o uresničevanju sprejetih načrtov dela in ciljev. O delu in življenju kluba je bilo objavljeno v tedniku Železar 78 prispevkov, lokalna

radijska postaja Triglav pa je svoje poslušalce sproti obveščala o sklicih sej izvršnega odbora skupščine kluba in o vseh sklicih sestankov in razgovorov o organizaciji in izvedbi kluba samoupravljalcev.

V FINANCIRANJU KLUBA SAMOUPRAVLJALCEV POMEMBNA NOVOST — PREHOD NA SVOBODNO MENJAVO DELA

Lani je bil v postopku, ki je trajal devet mesecev, sprejet samoupravni sporazum o temeljih plana Kluba samoupravljalcev Jesenice za obdobje 1981—1985. Med drugim sporazum vsebuje razvojne smotre kluba v tem obdobju, spreminja dotedanji, v bistvu proračunski način financiranja njegovega delovanja ter uveljavlja osnove in načela zakona o svobodni menjavi dela. Odslej se financirajo izvedeni programi kluba.

Bistvene sestavine sporazuma so naslednje:

- razvoj pogojev dela,
- način vrednotenja in financiranja programa delovanja kluba na podlagi izdelanih normativov in standardov,
- način sprejemanja in vrednotenja letnih in mesečnih programov izobraževanja in usposabljanja ter izmenjave samoupravnih izkušenj idr. oblik delovanja kluba,
- cena izobraževalne ure, trajanje in obseg posameznih oblik ter število udeležencev,
- obveznosti občinskega sveta ZSS Jesenice za pokrivanje režijskih stroškov ipd.

Pri izvajanju tega sporazuma so se pokazale že prve izkušnje in nekatera nova spoznanja, ki bodo prispevala k nadaljnjemu izpopolnjevanju takega načina financiranja kluba. S tem se je jeseniški klub uvrstil med prve pobudnike za konkretno uveljavljanje osnov in načel zakona o svobodni menjavi dela.

NEKAJ ZAKLJUČNIH UGOTOVITEV IN IZHODIŠČ ZA PRIHODNJA PRIZADEVANJA

Upamo, da nam je uspelo predstaviti delo in pomen kluba v dosedanjem petletnem delovanju. Na delovnem področju ni neznank, je pa še nekaj nedoseženega na organizacijskem in kadrovskem področju, kar vpliva na rezultate dela kluba samoupravljalcev.

Na osnovi celovite ocene lahko ugotovimo uspešno delo kluba. To odražata dve visoki priznanji: leta 1978 plaketa z listino asociacije klubov samoupravljalcev Jugoslavije in leta 1980 plaketa z listino Josip Broz-Tito — 30 let samoupravljanja.

Delovno področje kluba samoupravljalcev se navezuje na dolgoročni proces uresničevanja samoupravnih odnosov. Gre za prizadevanje in vztrajno usmeritev dela, neučakovanost ni pristaš taki usmeritvi. Misel se nam je ustavila ob znanem ljudskem izročilu: »Kaplja na kapljo tudi kamen izdolbe.« Ta misel je lahko tudi izhodišče za prihodnje delovanje Kluba samoupravljalcev Jesenice, vsem njegovim sedanjim in prihodnjim aktivistom.

Za neposredne in konkretne akcije, programsko in delovno usmeritev pa verjetno lahko brez pridržka uporabimo IZHODIŠČA IN USMERITVE V NOVM MANDATNEM OBDOBJU, ki so jih sprejeli na letošnji osmi seji skupščine Kluba samoupravljalcev Jesenice.

Viktor Brun

OBVESTILO INVALIDOM ŽELEZARNE

Izvršni odbor aktiva invalidov železarne Jesenice obvešča svoje člane, da bo letošnje srečanje aktivov invalidov iz delovnih organizacij SOZD Slovenske železarne v Štorah v soboto, 10. julija.

Izvršni odbor je sklenil, da se tega srečanja udeležimo vsaj z dvema avtobusoma. Vsak udeleženec, član aktiva, naj ob prijavi vplača 100 din, njihovi svojci pa po 200 din; stroške prevoza in razliko do polne cene krije aktiv iz svojih sredstev. Zaradi pravočasne organizacije prehrane moramo zbrane prijave posredovati organizatorju do 1. julija.

Prijave z denarno udeležbo sprejemajo:

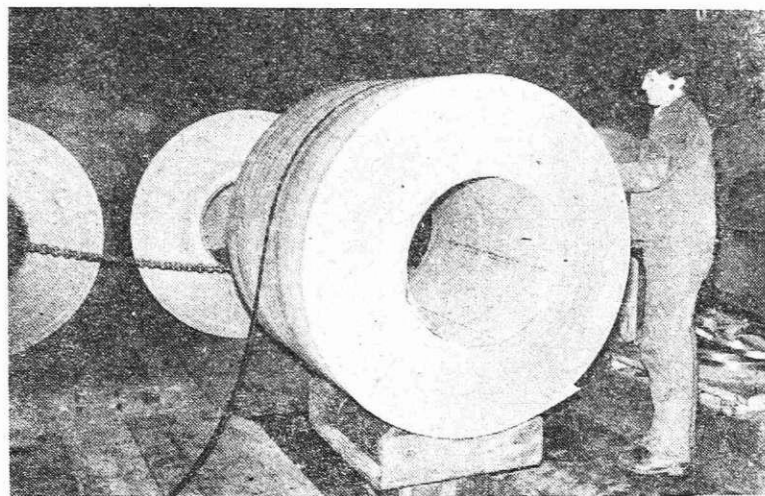
- za Belo — Izidor Zupan, tel. 2173,
- za Javornik — Alojz Markelj, tel. 2248,
- za Jesenice — Božidar Mlinarič, tel. 2915,
- za predelovalne obrate — Marinka Preželj, tel. 2035.

Odhod avtobusov bo 10. junija ob 6. uri izpred zdravstvenega doma (Čufar na Plavžu) s postankom na vseh mestnih in medmestnih postajah do Radovljice.

PROGRAM SREČANJA:

- od 8. ure do 9,20 zajtrk;
- od 9,30 do 12. ure ogled spominskih obeležij iz NOB, muzeja revolucije, Starega piskra, grobišča Frankolovo, Šlandrovega trga in drugih zanimivosti Celja;
- istočasno bodo potekala športna tekmovanja invalidov v balinanju, kegljanju na asfaltu, streljanju in šahu;
- od 12,30 do 13,30 skupno kosilo vseh udeležencev v domu železarjev v Teharju;
- od 13,30 do 14,30 kulturni program s pozdravi, slavnostnim govorom, nastopom pihalnega orkestra štorskih železarjev, pevskega zbora in recitatorjev. Istočasno bo razglasitev rezultatov tekmovanja in podelitev priznanj;
- od 14,30 do 18,30 bo zabavni program in družabne igre.

Vabi IO aktiva invalidov železarne Jesenice

Izstopni del žarilno-lužilne linije v hladni valjarni Bela (Foto I. Kučina)

IZBOLJŠATI BO TREBA POGOJE ZA MATERIALNO SKLADIŠČNO POSLOVANJE

V Železarni je bila prva proizvodnja, kar je pravzaprav tudi prav. Vzporednim dejavnostim se je namenjala le toliko sredstev, da je, kot pravimo, slo. Zato je bilo, lahko rečemo, »na repu« v Železarni tudi materialno skladiščno poslovanje. Zanj nikoli niso bilo denarja, da bi postavili in uredili ustrezna skladišča.

Tako imamo na Jesenicah staro, premajhno in za sedanje potrebe neustrezno centralno skladišče, kjer težko govorimo o kakšnem modernem z računalnikom vodenem in mehaniziranim poslovanju. Centralno skladišče na Beli je precej boljše, ker je novo in nekako usklajeno s potrebami na tem področju. Drugod imamo obratna skladišča, ki so bila prepuščena večjemu ali manjšemu razumevanju nekdanjih obratovodij, sedaj vodij TOZD.

Da bi se stanje izboljšalo, se pri nabavnem sektorju s SEO, vodji skladišč in nekaterimi gospodarji TOZD vodijo razgovori in pripravljajo več predlogov, variant za izboljšanje stanja. Ker je precej težav pri prevzemu, obstoji tudi predlog, da bi se konkretno na Javorniku v prostorih nekdanjih lahkih prog uredil poseben prevzemni oddelček, skozi katerega naj bi šla večina naročenega materiala za Železarno. Dobavitelji namreč pri pošiljanju na spremne dokumente, dobavnice, ne

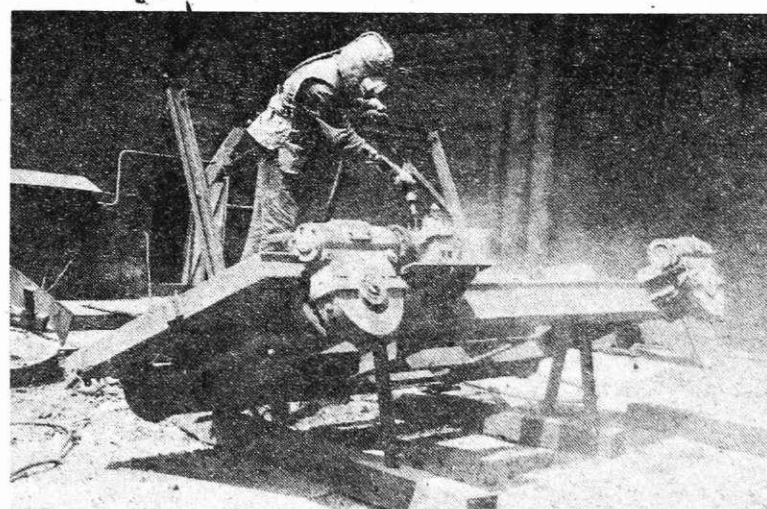
pišejo natančnih naslovov TOZD in prevzemnih skladišč, ampak največkrat napišejo samo Železarna Jesenice. To pa povzroča velike težave pri ugotavljanju, kam naj se pripeljana pošiljka odda. Večkrat se zaradi tega zgodi, da naročnik, ne dobi nujno potrebnega rezervnega dela, ker ga je v skladišču nekdo drug, ki ga ne potrebuje.

O ureditvi skladišča obstoji več mišljenj in stališč. Eno od teh je tudi to, da je treba dobaviteljem že ob naročilu natančno povedati, kam naj pošljejo naročeno. Ne samo na Železarno Jesenice, ampak je treba navesti tudi TOZD, skladišče, oziroma številko skladišča. Prepričani smo, da bodo dobavitelji to razumeli, če jih opozorimo. Tako bodo zamenjave odpadle, zmanjšala pa se bo tudi potreba po centralnem prevzemu, ki bi povzročil dodatne stroške notranjega transporta in manipulacije pri dostavi pošiljke od centralne prevzemalnice do centralnega skladišča ali skladišča porabnika. Ti problemi se torej dajo rešiti z organizacijskimi ukrepi. Denar, ki se za izboljšanje te službe predvideva, raje porabimo za ureditev skladišč, recimo nekega večjega urejenega centralnega skladišča na Jesenicah in ureditev obratnih skladišč. Razmisliti bi morali, če bi lahko obratna skladišča ponekod združili in jih tako bolje uredili. To bi morale urediti tiste TOZD, ki so prostorsko zelo blizu.

V študijo te problematike bo treba vključiti tudi izkušene delavce naše službe materialnega poslovanja in skladišč, ki bodo prav gotovo dali koristne predloge za dobro ureditev skladiščnega poslovanja. Seveda bi bilo zelo dobro pogledati tudi drugam po Sloveniji in Jugoslaviji, če so to že kje dobro uredili in iz tega črpati koristne izkušnje tudi za nas.

B. B.

Dopisujte v Železarja

Remont odzemnega vozička za koks na aglomeraciji (Foto S. Kokalj)

SEJE SKUPŠČIN SAMOUPRAVNIH INTERESNIH SKUPNOSTI

Do konca meseca junija bodo seje skupščin skupnosti za vzgojo in izobraževanje, zaposlovanje, zdravstvo in telesno kulturo. Ker so nekatere stvari, ki jih obravnavajo, skupne, jih ne bomo navajali za vsako skupnost posebej.

SKUPNOST ZA ZAPOSLOVANJE

Druga seja skupščine občinske skupnosti za zaposlovanje bo v torek, 29. junija, ob 12. uri v sejni sobi skupščine občine Jesenice. Na seji bodo obravnavali osnutek samoupravnega sporazuma o spremembah in dopolnitvah samoupravnega sporazuma o temeljih plana občinske skupnosti za zaposlovanje za obdobje 1981–1985, štipendiranje v šolskem letu 1982–83, poročilo o gibanju brezposelnosti v obdobju januar–april in zaposlenosti v obdobju januar–marec, poročilo o izvedbi seminarja za novoizvoljene organe skupnosti in gradivo za drugo sejo skupščine Zveze skupnosti za zaposlovanje Slovenije.

Na dvajseti seji so skupščine občinskih skupnosti za zaposlovanje na Gorenjskem sprejele sklep, naj se začne postopek za spremembo in dopolnitev samoupravnega sporazuma o temeljih planov občinskih skupnosti za zaposlovanje za obdobje 1981–1985. Na podlagi tega sklepa je strokovna služba pripravila oceno inšpekcijskih razvoja občinskih skupnosti, kakor tudi osnutke sprememb in dopolnitev samoupravnega sporazuma. V samoupravnem sporazumu o spremembah in dopolnitvah samoupravnega sporazuma o temeljih plana so opredeljene pripombe, ki so jih delegati posredovali na skupščini.

V informaciji o štipendiranju v šolskem letu 1982–83 so opredeljeni: razpisi kadrovskih štipendij, seznam deficitarnih poklicev za kadrovske štipendije, razpis štipendij iz združenih sredstev in opredelitev meril in kriterijev za podeljevanje teh štipendij in obravnava štipendistov iz združenih sredstev, ki niso izpolnili pogodbenih obveznosti. Pri razpisih kadrovskih štipendij je največji napredek v primerjavi z lanskim letom v Trzinu, Škofji Loki in Kranju, medtem ko je porast na Jesenicah neznamenit, v Radovljici pa je celo manjši kot lansko leto. Podatki iz seznama kadrovskih štipendij za deficitarne poklice kažejo, da se je v gorenjskih občinah dodatek kar dobro uveljavil, saj je bil podeljen 265 štipendistom v Jesenicah, 389 v Kranju, 210 v Radovljici, 112 v Škofji Loke in 20 v Trzinu. Med občinami, ki posebej izstopajo po deležu te oblike spodbujanja, so Jesenice, Kranj in Radovljica. Razpisu štipendij iz združenih sredstev in opredelitvam meril ter kriterijev pri podeljevanju teh štipendij je strokovna služba občinskih skupnosti za zaposlovanje Gorenjske dodala deset predlogov, ki opisujejo način reševanja pri deficitarnih poklicih, povzemajo pozitivne rešitve, ki so se oblikovale vrsto let pri individualnem obravnavanju štipendistov in skušajo te izkušnje sistematizirati in do neke mere formalizirati. Dodali so tudi predlog za višino pavšalne štipendije.

Pri obravnavi štipendistov iz združenih sredstev, ki niso izpolnili pogodbenih obveznosti, predlog opredeljuje trinajst sklepov, ki bodo vodilo pri reševanju problemov, ko štipendisti ne izpolnjujejo pogodbenih obveznosti. Osnovno načelo je, da je vsak prejeti znesek štipendije družbeno koristno naložen le, če štipendist izobraževanje uspešno zaključi oziroma diplomira in si pridobi strokovno izobrazbo. Zato je treba tudi tedaj, ko štipendije ni prejel ves čas šolanja, gledati končni cilj in izterjati vračilo štipendije, če štipendist ni uspešno dokončal šole.

Iz poročila o gibanju brezposelnosti v obdobju januar–april in zapo-

slovanja v obdobju januar–marec je razvidno, da je bilo ob koncu aprila v jeseniški občini prijavljenih 186, na področju Gorenjske pa 840 iskalcev zaposlitve. V strukturi brezposelnih prevladujejo ženske in mlajši od 26 let. Glede na število zaposlenih v občini se je v primerjavi z lanskim letom stopnja brezposelnosti povečala za 0,3 odstotke. Po podatkih Zavoda SRS za statistiko je bilo ob koncu marca v občini Jesenice zaposlenih 14.898 delavcev, od tega 12.942 (86,9%) v gospodarstvu, 1764 (11,8%) v negospodarstvu in 192 (1,3%) v zasebnem sektorju. Seminar za novoizvoljene skupne organe skupščin za zaposlovanje so organizirali delavci strokovne službe, program in vsebino pa so dokončno oblikovali v razgovorih s predsedniki skupščin in odborov za planiranje, štipendiranje, poklicno usmerjanje in zaposlovanje.

Strokovna služba občinskih skupnosti za zaposlovanje je pregledala gradivo, ki ga bodo obravnavali delegati na drugi seji skupščine Zveze skupnosti za zaposlovanje Slovenije in v gradivu za drugo sejo skupščine Skupnosti za zaposlovanje Jesenice prilaga svoje pripombe.

Konferenca delegacij TOZD in delovnih skupnosti za skupščino skupnosti za zaposlovanje bo v ponedeljek, 28. junija, ob 12.30 v prvem nadstropju restavracije Kazina.

ZDRAVSTVENA SKUPNOST

Skupščina občinske zdravstvene skupnosti bo v sredo, 30. junija. Najprej bo ob 11. uri v spodnjih prostorih restavracije Kazina prva seja zbora uporabnikov, ob 12. uri pa bo v istih prostorih druga seja obeh zborov skupščine.

Na seji zbora uporabnikov bodo obravnavali samoupravni sporazum o izvajanju svobodne menjave dela za leto 1982 za TOZD Zdravstveni dom Jesenice, TOZD Obratna ambulanta Železarne Jesenice in delovne organizacije Gorenjske lekarne Kranj. Na seji bodo določili ceno oziroma prispevek zdravstvene skupnosti k oskrbnemu dnevu v socialnih zavodih in razpravljali o sklepu o znesku posmrtnine in pogrebne za leto 1982.

Na seji obeh zborov bodo obravnavali predlog finančnega načrta občinske zdravstvene skupnosti za leto 1982, spremembe in dopolnitve poslovnika občinske zdravstvene skupnosti, sklep o spremembah in dopolnitvah samoupravnega sporazuma o pravicah in obveznostih iz zdravstvenega varstva, dopolnitev sklepa o prispevkih za zdravstveno varstvo za letošnje leto, sklep o povečanju nadomestila osebnega dohodka od 1. januarja 1982 do 30. junija 1982, predlog samoupravnega sporazuma o združevanju in zagotavljanju sredstev za kritje osnovnih dejavnosti humanitarnih organizacij v občini Jesenice za obdobje 1981–1985 in predlog o ustanovitvi skupne strokovne službe.

S samoupravnim sporazumom o svobodni menjavi dela za leto 1982 izvajalci zdravstvenih storitev, organizirani v TOZD Zdravstveni dom Jesenice, in uporabniki zdravstvenih storitev določajo način izvajanja zdravstvenega varstva v okviru sprejetih planskih dokumentov zdravstvene skupnosti v letu 1982 in medsebojne pravice, obveznosti in odgovornosti. Zaradi izvajanja stabilizacijskih ukrepov na področju zdravstvenega varstva v letu 1982 bo zdravstvena organizacija skupaj z bolnicami in socialnimi zavodi izvajala ukrepe za zmanjšanje stroškov bolnišničnega zdravljenja in razvija-

la nego na domu; invalidski komisiji bo zagotovila in posredovala predpisano dokumentacijo za uporabnike teh uslug; zdravniški komisiji bo zahtevano medicinsko dokumentacijo posredovala takoj, najkasneje pa v sedmih dneh od prejema zahteve. Kljub temu, da so sredstva za zdravstveno varstvo s planskimi dokumenti omejena, pa se lahko začne postopek za zvišanje cen, če bodo to dovoljevala gospodarska gibanja in če se cene živil, goriva, električne energije, zdravil, komunalnih in PTT storitev ter drugih materialnih stroškov povečajo za več kot polovico. Zaradi racionalizacije dela in zmanjševanja stroškov zdravstvenega varstva bodo podpisniki samoupravnega sporazuma po vsakem tromesečju analizirali delo organizacij zdravstvenega varstva, v skupščini pa bodo izvajali tudi sprejete ukrepe za zmanjševanje in racionalizacijo porabe. Za smotrnejšo porabo predvideva samoupravni sporazum elemente stimulacije glede denarnih nadomestil, potrošnje zdravil, bolnišničnega in specialističnega zdravljenja, reševalnih prevozov in preseganja zobozdravstvenih storitev tako, da lahko zdravstvena organizacija prejme od 35 do 75 odstotkov prihranjenih sredstev.

Predlog finančnega načrta za TOZD Zdravstveni dom Jesenice znaša 62.460.613 din, kar je 26 odstotkov več kot v lanskem letu. V finančnem načrtu občinske zdravstvene skupnosti je za splošno dejavnost, zobozdravstvo in reševalne prevoze namenjeno 22 odstotkov več, kot je bila realizacija za leto 1981. To pomeni, da se lanskeletna dogovorjena sredstva lahko povečajo samo za omenjeni odstotek, posledica tega pa bo zmanjšanje deleža zdravstvene skupnosti v celotnem prihodu. Tako bo imela zdravstvena skupnost ob enakem obsegu sredstev kot leta 1981 za 1.605 tisoč din primanjkljaja. Zdravstveni dom Jesenice letos načrtuje, da bodo zaposlili 22 novih delavcev, kar bi povečalo planirani primanjkljaj občinske zdravstvene skupnosti na 3.514 tisoč dinarjev.

Tudi v TOZD Obratna ambulanta so načrtovali za svoje delo za tretjino več sredstev, kot je bilo potrjeno v planu za preteklo leto. Vzrok za to je povečanje cen zdravstvenih uslug, saj so se v primerjavi z lanskim letom povečale za 24 do 62 odstotkov.

Glede delovne organizacije Gorenjske lekarne Kranj samoupravni sporazum o izvajanju svobodne menjave dela v tem letu opredeljuje stimulacijo za smotno potrošnjo tako, da za vsak prihranek za zdravila lekarna dobi pet odstotkov od prihranjenih sredstev. V sporazumu je opredeljeno, da se lekarni zagotovi letno 7.500.000 din za najmanjše potrebne zaloge zdravil in drugih sredstev za zdravljenje. Pri oblikovanju zalog bodo upoštevali tudi potrebe za SLO. Cene lekarniških storitev in delovni načrt lekarne se lahko med letom spremenita, če se spremenijo osnove in merila za uresničevanje svobodne menjave dela, če se materialni stroški povečajo za več kot polovico in če lekarna iz objektivnih razlogov ne dosega dogovorjenih nalog.

Strokovna služba je skupaj s predstavniki socialnih zavodov pripravila izračun prispevka zdravstvenih skupnosti k ceni oskrbnega dne. Predlog predvideva 63,20 ali 66,10 din prispevka na oskrbovalni dan. Socialni zavodi s predlogom niso zadovoljni, ker so cene v primerjavi z drugimi zavodi v republikah bistveno nižje. V izračunu niso priznani materialni stroški, realizacija kadrovskega normativa pa le 90-odstotno. Predlagana cena ne pokriva dejanskih stroškov zdravstvenega varstva, posebno ne pri oskrbovan-

Vliivanje jekla (Foto I. Kučina)

kih, ki jim je potrebna dodatna pomoč in katerih število se stalno povečuje. Predlagana cena naj bi bila le začasna, v izračunu pa naj takoj upoštevajo drugačen kvalifikacijski količnik za negovalce in materialne stroške, tako da bi bila akontacijska cena 80 dinarjev na dan.

Sklep o znesku posmrtnine in pogrebni za leto 1982 temelji na podatku, da je v letu 1981 znašal povprečni čisti mesečni osebni dohodek 11.404 din, predlagani zneski pogrebom in posmrtnini znašajo 80 odstotkov navedenega poprečja, kot to določa samoupravni sporazum o pravicah in obveznostih iz zdravstvenega varstva. Tako se posmrtnina izplačuje v višini 9.120 din in enaki višini pogrebne za odraslo umrlo osebo in 4.560 din za otroke do enega leta starosti.

Predlog finančnega načrta občinske zdravstvene skupnosti prvotno ni bil sprejet, saj je bil glede na nizka dogovorjena sredstva finančni načrt neusklajen. Ocena je kazala na primanjkljaj v znesku 23.905 din. Skupščina je združenemu delu poslala dopolnilo številka 2 k temeljem plana občinske zdravstvene skupnosti, ki ga je združeno delo tudi sprejelo. Tako so prihodki v letu 1982 za 26,3 odstotka večji, vendar se iz teh sredstev krije tudi primanjkljaj iz leta 1981.

Poslovniki skupščine občinske zdravstvene skupnosti in njenih organov so delegati obeh zborov skupščine posredovali v javno razpravo, vendar na poslovniki delegacije uporabnikov in izvajalcev niso imeli pripomb. V predlog poslovnika so vključene le tiste pripombe in predlogi, ki so jih delegacije že predložile na seji skupščine, hkrati pa so upoštevane pripombe in predlogi delegatov drugih občinskih zdravstvenih skupnosti gorenjske regije.

V samoupravnem sporazumu o pravicah in obveznostih iz zdravstvenega varstva se besedilo 43. člena spremeni in dopolni, ker prejšnja določba tega člena ni v skladu z zakonom o združenem delu. Nadomestilo osebnega dohodka kot pravica iz dela mora namreč v celoti temeljiti na osebnem dohodku, ki ga je delavec prejel. Predlagano izračunavanje osnov je usklajeno tudi s predpisi skupnosti otroškega varstva in pokojninske skupnosti.

Na predlog gorenjskega združenja obrtnikov, ki se je zavezalo, da se še naprej združujejo sredstva za izplačilo nadomestil zaradi nesreče pri delu in poklicne bolezni pri zdravstveni skupnosti, se sklep o prispevkih za zdravstveno varstvo za leto 1982 dopolni: nosilci samostojne obrtne dejavnosti in pri njih zaposleni delavci plačujejo občinski zdravstveni skupnosti še 0,5 odstotka iz bruto osebnega dohodka za nadomestilo v primeru nesreče pri delu ali poklicne bolezni.

Sklep o povečanju nadomestila osebnega dohodka od 1. januarja do

30. junija 1982 predvideva, da se delavcem in drugim upravičencem, ki so bili začasno odsotni z dela v obdobju od 1. julija do 31. decembra 1981 in je odsotnost trajala neprekinjeno več kot šest mesecev, poveča nadomestilo osebnega dohodka za 11 odstotkov.

Samoupravni sporazum o združevanju in zagotavljanju sredstev, potrebnih za kritje osnovnih dejavnosti humanitarnih organizacij v občini Jesenice za obdobje 1981–1985, predvideva, da bodo programsko dejavnost humanitarnih organizacij podpisnice samoupravnega sporazuma financirale na osnovi vsakoletnih dejanskih programov humanitarnih organizacij. Ključ za razdelitev finančnih sredstev se določa za vsako leto posebej. Vsa strokovna in administrativna dela v zvezi z izvajanjem tega sporazuma opravlja Skupnost socialnega varstva Jesenice.

O samoupravnem sporazumu o ustanovitvi skupne strokovne službe smo že pisali, zato o tem danes ne bomo poročali.

Konferenca delegacij TOZD in delovnih skupnosti Železarne za skupščino zdravstvene skupnosti bo v torek, 29. junija, ob 6.15 v zgornjih prostorih restavracije Kazina.

TELESNOKULTURNA SKUPNOST

Druga seja obeh zborov telesnokulturne skupnosti bo v sredo, 30. junija, ob 18. uri v spodnjih prostorih restavracije Kazina.

Na seji bodo obravnavali ustanovne akte o skupni strokovni službi in informacijo o ustanovitvi delovne skupnosti športnih delavcev.

Na skupščini zveze telesnokulturnih organizacij, ki je bila 9. junija, je bil sprejet sklep, da tudi ZTKO pristopa k ustanovitvi delovne skupnosti in so se tako vsi podpisniki samoupravnega sporazuma izrekli za ustanovitev. Do 31. decembra 1982 morajo pripraviti vse samoupravne akte in statut, ki so potrebni za registracijo delovne skupnosti pri temeljnem sodišču v Kranju. Delovna skupnost sicer obstaja že sedaj, saj se mora športna aktivnost odvijati nemoteno, vendar ta skupnost deluje v okviru Športnega društva Jesenice. Nova delovna skupnost naj bi bila pravna oseba z vsemi obveznostmi in odgovornostmi, ki jih narekuje zakon o združenem delu in samoupravni akti. V novi delovni skupnosti bi vsi športni delavci, ki sedaj združujejo svoje delo v štirih delovnih organizacijah, delali skupno v korist nadaljnjega razvoja telesne kulture na Jesenicah.

Konferenca delegacij Železarne bo v sredo, 30. junija, ob 6.15 v zgornjih prostorih restavracije Kazina.

Lilijana Kos

TEHNIČNI FELJTON – TEHNIČNI FELJTON – TEHNIČNI FELJTON – TEHNIČNI FELJTON – TEHNIČNI FELJTON – TEHNIČNI FELJTON

VODA

Celotna zaloga vode na svetu je po nastanku zemeljske skorje pred 4,5 milijarde leti ostala približno enaka. Voda je prišla iz notranjosti zemlje predvsem z izbruhi vulkanov. Pri tem je postala važen del prvobitne atmosfere in se je kmalu kondenzirala ter tvorila oceane. Od takrat naprej se giblje delež vodne pare v atmosferi okoli 0,1%.

Le sorazmerno majhen del celotne količine vode na zemlji, ki jo je 170 × 10¹⁵ kub. m, je udeležen pri krožnem procesu hlapenja – atmosferski transport – padavine. Večji del morske vode, in sicer 95%, je za to preveč hladen, medtem ko je 77% vode na kopnem vezane v obliki ledu in tvori ledena pokrivala Antarktike ter Grönlanda. Več kot polovica talne vode je v veli-

kih globinah in ne kroži. V daljših obdobjih ni konstantna. V času ledenih dob je bil znatno večji del kot danes blokiran v obliki ledu. Na drugi strani pa je v našem stoletju poprečno narasla gladina morij letno za 1,2 mm. To pomeni, da je odtok vode s kopnega v morje narasel že za 1%. V Aziji pade ena tretjina izhlapele vode v obliki padavin spet nazaj na kopno in v Avstraliji samo ena četrtina. Poprečno sestavlja četrtino padavin voda, ki je izhlapeła nad kopnim, ostanek dobavijo morja.

VPLIV ČLOVEKA

Vpliv človeka na proces kroženja vode je majhen, vendar ga je v lokalnem merilu mogoče dokazati. Tako je mogoče na sušnih področjih, kot sta, na primer, ameriška zvezna država Severna Dakota ali Izrael za 10–15% umetno povečati količino padavin. Možno je povečanje padavin na industrijskih področjih, kjer pridejo v ozračje ogromne količine kondenzacijskih delcev. Tako je, na primer, na področju Pariza med tednom za 50% več padavin kot v soboto in nedeljo, ko večina industrijskih obratov ne dela. Podobno situacijo so ugotovili tudi v mestu Gary v ameriški zvezni državi Indiana, kjer je močna železarska industrija.

Nasprotno posledice ima prekomerno izkoriščanje suhih področij, kjer seka človek drevesa za kurjavo in preostalo vegetacijo postopno uničijo domače živali. Na ta način se poveča odbojnost tal, zrak postaja močnejše ogret, dežja pade manj, kar pospešuje nastanek puščave. Računalniška simulacija je pokazala v takšnem primeru zmanjšanje padavin za 22%.

Stalno večanje koncentracije ogljikovega dioksida v ozračju, kar je posledica fosilnih goriv, bo imelo že v prihodnjih petdesetih letih za posledico povišanje temperature, posebej še nad polarnim področjem. To ogretje bo znatno vplivalo na stanje vode na zemlji, posebno še na porazdelitev padavin in na debelino sloja arktičnega ledu.

KOLIKO VODE PORABI ČLOVEK

Človek potrebuje vodo za pitje, namakanje polj in vrtov, napajanje domačih živali, umivanje in pranje, proizvodnjo industrijskih dobrin, pridobivanje energije, vožnjo ladij in za transportiranje ter dokončno uskladičenje raznih odpadkov. Človekova poraba vode se giblje v velikih mejah, na katere vplivajo razpoložljivost, tehnično stanje razvoja in način življenja. Življenjsko potrebna je vsaj nadomestitev izgube vode v človeškem telesu, ki se giblje dnevno med dvema in tremi kilo-

V TOREK SEJE VSEH TREH ZBOROV SKUPŠČINE OBČINE JESENICE

(Nadaljevanje s 1. strani)

O DELU JAVNEGA PRAVOBRANILSTVA GORENJSKE ZA LETO 1981

Javno pravobranilstvo Gorenjske, kot samostojen organ občin Jesenice, Kranj, Radovljica, Škofja Loka in Trzin, ki zastopa občine, njene organe, organizacije in sklade, ki so pravne osebe ter krajevne skupnosti pred sodišči in drugimi organi glede njihovih premoženjskih pravic in koristi ter izvršuje še druge pravice in dolžnosti, ki so določene z zakoni, predlaga delegatom vseh treh zborov v razpravo in sprejem poročilo o svojem delu v letu 1981. Javno pravobranilstvo Gorenjske s sedežem v Kranju zaposluje štiri osebe, in sicer dva administrativna delavca in dva diplomirana pravnikarja s pravosodnim izpitom – javnega pravobranilca in njegovega namestnika.

Med nalogami javnega pravobranilstva je pregled pogodb, ki jih občani sklepajo z družbenopravnimi osebami pri prenosu nepremičnin, zemljišč in stavb. Javno pravobranilstvo je dolžan, da ugotovi, če je vrednost nepremičnin pravilna, da družbeno premoženje ni oškodovano. V letu 1981 so pri pregledu 874 pogodb ugotovili, da je bilo pet pogodb pravno nepravilnih in so bile na njihovo intervencijo razveljavljene. V dveh primerih so ugotovili, da je bilo občanu prodano javno dobro, oziroma opuščena cesta. Precej pogodb je bilo tudi pomanjkljivih, za kar so zahtevali dodatne listine, imeli pa so tudi pripombe na cene. Pravobranilstvo tudi pomaga družbenopravnim osebami pri prenosu zemljišč oz. sklepanju ustreznih pogodb, pri čemer sodelujejo tudi z družbenim pravobranilcem samoupravljanja.

Drugo pomembno področje delovanja javnega pravobranilstva Gorenjske je določanje pravične odškodnine občanom – kmetom, ki izgubijo zemljišče in s tem osnovo za preživljanje. Poročilo navaja, da je v zadnjem času v Kranju, na Jesenicah in v Škofji Loki prišlo do nekaj primerov, ko so občani – kmetje izgubili skoraj vso obdelovalno zemljo in jim preostanek ne zadošča več za primerno preživljanje. Poročilo navaja, da ustrezni zakoni zaradi različnosti primerov ne rešujejo dovolj učinkovito vseh primerov.

Z 31. decembrom 1981 je prenehalo veljati pooblastilo, da javna pravobranilstva zastopajo po pooblastilu v premoženjskopравnih zadevah samoupravne interesne skupnosti za vzgojo in izobraževanje, raziskovalno dejavnost, kulturo, zdravstvo in socialno varstvo ter organizacije, ki imajo v teh SIS status izvajalca. Za to bodo v bodoče skrbeli strokovne službe SIS ali pooblašeni odvetniki.

Javno pravobranilstvo za občine tudi izterjuje neplačane prispevke, in sicer nadomestila za uporabo stavbnega zemljišča, neplačane stroške za geodetska dela, stroške tehničnih pregledov stanovanjskih hiš za izdajo uporabnih dovoljenj, stroškov za izdajo urbanističnega potrdila in podobno. Lani so reševali 483 zadev iz občin Kranj, Radovljica, Škofja Loka in Trzin v skupni vrednosti 306.361,55 din. Do konca leta so izterjali 343 zadev v vrednosti 190.968 din.

Sicer pa so z ostalih področij delovanja v lanskem letu od vseh petih občin prejeli v obravnavo 1.684 zadev, od tega iz jeseniške občine 148. Vrednost premoženja, ki se je prenašala s pogodbami, ki so jih obravnavali, je znašala 181.738.931 din, vrednost sporov 3.277.808,45 din in vrednost prisilno izterjanih zneskov 389.758,75 din.

O DELU DRUŽBENEGA PRAVOBRANILCA SAMOUPRAVLJANJA JESENICE

Občinski pravobranilec samoupravljanja v svojem poročilu navaja, da so podatki v letnem poročilu o obravnavanih zadevah precej enaki kot leta 1980, pa tudi problematika in vsebina obravnavanih zadev je povsem enaka. Prav tako ugotovitve in zaključki, podani za prejšnje leto, veljajo v dobri meri tudi za lansko leto, saj bistvenih sprememb ni bilo niti v formalno-pravnem pogledu, niti v ekonomsko-političnih odnosih na področju varstva samoupravnih pravic in družbenega premoženja. Gospodarske razmere v občini so dokaj zapletene, vendar iz tega zaenkrat še ni prišlo do konkretnih primerov in problemov, pri katerih bi moral ukrepati družbeni pravobranilec samoupravljanja. Njegovo delovanje je bilo predvsem usmerjeno v preventivno delovanje, svetovanje, opozarjanje in sodelovanje z organi samoupravljanja, s poslovnimi organi in posamezniki, manj pa je uporabljal ukrepe in pravna sredstva.

V lanskem letu je obravnavalo 220 novih zadev in se 40 zadev iz

prejšnjega obdobja. Od tega je rešil 227 zadev, 33 zadev pa je ostalo še nerešenih. Število obravnavanih zadev je enako letu poprej, le da se je število predlogov s strani posameznih delavcev in skupin delavcev zmanjšalo za 30 primerov, za toliko pa se je povečalo število predlogov s strani samoupravnih interesnih skupnosti.

Pobudniki oziroma predlagatelji postopkov so bili: 87 primerov delavci – posamezniki, 49 primerov pravobranilec samoupravljanja, 38 primerov organi SIS, 34 primerov poslovnih organov, 33 primerov javno tožilstvo, devet skupine delavcev, štiri družbenopolitične organizacije, dva redna sodišča, en primer organi uprave in tri primere ostali predlagatelji.

Udeleženci v sporih oziroma kršitvah in drugih zadevah so bili: delavci posamezniki in skupine (72 primerov), zbori delavcev (38), delavski sveti (30), samoupravne organizacije (25), odbori in komisije (12), delavci s pooblastili (11 primerov), poslovnih organov (9), delovne skupnosti (2), organi družbene skupnosti (1), v 60 primerih pa ni bilo kršitelja. Za obravnavane zadeve je pravobranilec samoupravljanja uporabil naslednje ukrepe: v 54 primerih pobude, predloga in opozorila, v 41 primerih se je udeležil zborov delavcev in sej samoupravnih organov, v 21 primerih je sodeloval v postopku pri sodišču združenega dela in pri rednem sodišču itd.

Poleg tega je pravobranilec samoupravljanja imel številne razgovore, izrekel razna pojasnila, informacije in imel številne stike s subjekti samoupravljanja.

V svojem poročilu navaja, da je bila na posameznih področjih dejavnosti problematika enaka kot leta 1980, in sicer:

- združevanje dela in sredstev na dohodkovnih načelih z udeležbo na skupnem prihodku in skupnem dohodku ni napredovalo, ker ni bilo pomembnih integracijskih procesov in sporazumevanj ne znotraj občine ne navzven;

- za vse delovne organizacije s TOZD v občini še vedno velja, da odnosi med TOZD in delovnimi skupnostmi še niso urejeni skladno z določbami zakona o združenem delu in zakona o osnovah svobodne menjave dela;

- v letu 1981 je bilo le malo primerov sprememb in dopolnitve internih samoupravnih splošnih aktov, čeprav so potrebe očitne;

- ni bilo napredka v oblikovanju takih samoupravnih aktov o osnovah in merilih za OD, v katerih bi bolje opredelili vrednotenje dejanskih rezultatov dela delavcev;

- posredniški oblik zaposlovanja v naši občini ni več, le TOZD GIP Gradis in TOZD Elektro Žirovnica sta imeli pogodbe s »kooperantami«, vendar so ti odnosi opredeljeni v skladu s predpisi in družbenimi merili, tako da nimajo značaja nezakonitega »posredovanja delovne sile«.

Vzroki in razlogi, navaja poročilo, za take in podobne kritične ugotovitve so v prejšnjem letu družbenopolitičnih organizacij v organizacijah združenega dela, mnogokrat načelno ne pa konkretno obravnavanje problemov in nalog na teh področjih, premajhna aktivnost komisij za uresničevanje zakona o združenem delu in tudi pogostokrat neuresničevanje sprejetih sklepov in stališč na vseh nivojih.

VZDRŽEVANJE IN IZGRADNJA MAGISTRALNIH IN REGIONALNIH CEST V SRS

Delegatom vseh treh zborov je posredovano poročilo o izvajanju srednjeročnega plana vzdrževanja in izgradnje magistralnih in regionalnih cest v SR Sloveniji za obdobje 1981 do 1985 v letu 1982; okvirna bilanca sredstev republiške skupnosti za ceste za leto 1983, 1984 in 1985 in predlog samoupravnega sporazuma o uresnitvi dela prodajne cene benzina in plinskega olja.

Zaradi nastale situacije, ki izhaja predvsem iz slabega finančnega stanja in presega odgovornost in pristojnost samo republiške skupnosti za ceste (RSC), skupščina RSC seznanja z nastalo neugodno situacijo skupščine vseh občin in skupščino SR Slovenije.

Po srednjeročnem planu in stvarnih cenah v letu 1981 bi morali prihodki RSC v letu 1982 znašati 9.646,7 milij. din, sprejeti finančni načrt za leto 1982 pa predvideva skupni prihodek le v višini 5.304,3 milij. din, pri čemer pa del skupnega prihodka v višini 905 milij. din še ni dokončno zagotovljen, in sicer:

- krediti domačih bank 480 milij. dinarjev,
- blagovni krediti izvajalcev del 220 milij. din,
- združevanje 157 dela prodajne cene goriva 160 milij. din in

- povečanje pristojbin, ki jih plačujejo cestna motorna vozila 45 milij. din.

Za zagotovitev dela sredstev od prodajne cene goriv skupščina RSC predlaga vsem občinam samoupravni sporazum, po katerem naj bi jeseniška občina po ključu delitve 15 odstotnega deleža zbranih sredstev od podražitve pogonskih goriv v letu 1981 in 1982 za financiranje magistralnih in regionalnih cest v SR Sloveniji za leto 1982 prispevala 1.264.000,00 din. Za spremembe in dopolnitve odloka o pristojbinah, ki jih plačujejo lastniki cestnih motornih vozil, je pristojen izvršni svet skupščine SRS.

Prej navedeni skupni prihodek RSC se v letu 1982 usmerja za odplačilo posojil in kreditov (3.265 milij. din), redno vzdrževanje cest (1.575 milij. din), novogradnje, ki so bile sicer ustavljene (234 milij. din) in druge odhodke (230 milij. din). Iz vsega tega izhaja:

- da od 1. septembra dalje ni nobenih sredstev za redno vzdrževanje magistralnih, regionalnih in avtomobilskih cest in cestnih objektov,
- da sploh ni sredstev za popravila poškodovanih in porušanih vozlišč, sanacijo plazov in usadov,
- da ni zagotovljena nabava materialnih sredstev (sol...) za zimsko vzdrževanje,
- da znašajo sredstva, ki še niso zagotovljena za redno vzdrževanje od 1. septembra do 31. decembra 1982, 535 milij. din,
- da ni nobenih sredstev za nujna investicijska vzdrževalna dela v letu 1982, za kar bi rabili 834 milij. dinarjev,
- da od 1. septembra dalje ne bo mogoče izvajati nobenih vzdrževalnih del in bi bilo potrebno za ta namen zagotoviti 2.500 milij. din.

Izvršni svet skupščine občine delegatom vseh treh zborov predlaga naslednja stališča in sklepe:

- Skupščina občine Jesenice pristopa k samoupravnemu sporazumu o usmeritvi dela prodajne cene benzina in plinskega olja pod pogojem, da tudi RSC izpolni svoje obveznosti do občine Jesenice in pri tem ugotavlja, da je sprejeti finančni načrt RSC za leto 1982 nujno potrebno realizirati in zato podprla usmeritev, da se v planu navedeni prihodki v višini 905 milij. din realizirajo.

- Nastala situacija kaže, da pristop k izvajanju plana ni bil dovolj strokoven in ni bil usklajen z realnimi možnostmi. Zato je potrebno nastalo situacijo naknadno obrazložiti in utemeljiti, zakaj je prišlo do tako velikih odstopanj.
- Srednjeročni plan vzdrževanja in izgradnje magistralnih in regionalnih cest v SR Sloveniji za obdobje 1981–1985 v letih 1983, 1984 in 1985 je potrebno uskladiti z materialnimi možnostmi.

RSC mora s srednjeročnim programom 1981–1985 natančno opredeliti uresničitev določil dogovora o gradnji cestne infrastrukture na območju Jesenic v zvezi z izgradnjo cestnega predora skozi Karavanke s tem, da se v planskih dokumentih opredelijo sredstva in čas financiranja izgradnje cest in objektov skozi mesto Jesenice, ki so v zvezi z gradnjo prve faze cestnega predora skozi Karavanke (obvoznica carinarnica – spominski park na Plavžu, nadvoz nad železniško progo pri TVD Partizan).

PROGRAM DELA ZBOROV MAJ – DECEMBER

Predsedstvo skupščine občine Jesenice predlaga vsem trem zborom v razpravo in potrditev program dela vseh treh zborov za obdobje maj – december 1982, ki je sestavljen tako, da bi kar najbolj opravili naloge, ki jih ustava, zakoni in drugi predpisi nalagajo občinski skupščini.

PREDLOG ZAKONA O SPREMEMBAH IN DOPOLNITVAH ZAKONA O DELOVNIH RAZMERJIH

Predlog je bil objavljen v Poročevalcu skupščine SRS in SFRJ za delegacije in delegate 1. junija letos in so ga prejele vse delegacije za delegiranje delegatov v zbor skupščine.

PREDLOG ODLOKA O ODVOZU SMETI IN ODPADKOV

Delegatom zbora združenega dela in zbora krajevnih skupnosti je predložen v razpravo in sprejem predlog odloka o odstranjevanju in odlaganju odpadkov na območju občine Jesenice, ki sta ga oba zbora kot osnutek že obravnavala 11. februarja letos. Poleg obrazložitve predlog vsebuje tudi načrt ukrepov za izvajanje tega odloka z navedbo konkretnih posilcev nalog in rok izvedbe posameznih nalog.

POROČILO O NAČINU PORABE IN UPRAVLJANJA S SREDSTVI SOLIDARNOSTI

Zboru združenega dela in zboru krajevnih skupnosti je predloženo poročilo o delu odbora podpisnikov družbenega dogovora o načinu uporabe in upravljanja s sredstvi solidarnosti za odpravljanje posledic naravnih nesreč v SR Sloveniji v obdobju 1980–1982 in podatki zaključnega računa za leto 1980 in 1981.

V letu 1980 so prihodki solidarnosti znašali:

- prenos iz leta 1979 31.926.759,60 dinarjev,
- skupni prihodek v letu 1980 631.463.218,65 din,
- vračila anuitet Bosanske Krajine 12.844.230,00 din,
- vračilo neporabljenih sredstev, namenjenih za setev sladkorne pese od skupščine občine Sentjur pri Celju 300.000,00 din,
- vplačila na račun solidarnosti so znašala 586.402.229,05 din.

Skupni odhodki na račun sredstev solidarnosti so v letu 1980 znašali 144.096.092,55 din in so bili na osnovi soglasja vseh podpisnic družbenega dogovora o načinu uporabe in upravljanja s sredstvi solidarnosti za odpravljanje posledic naravnih nesreč porabljeni:

- za odpravo posledic toče in neurja v občini Lenart v višini 2.863.000,00 din,
- za odpravo posledic neurja in toče v Pomurju (občine: Gornja Radgona, Lenart, Maribor, Murska Sobota, Šmarje pri Jelšah, Žalec) v višini 113.367.000,00 din,
- za odpravo potresa v Posočju občini Tolmin v višini 12.844.230,00 dinarjev,
- zaradi preveč ali napačno vplačanih sredstev solidarnosti so bile izvršene refundacije vplačil v skupnem znesku 14.846.383,55 din,
- stroški za storitve plačilnega prometa službe družbenega knjigovodstva so znašali 175.479,00 din.

SR Črni gori je bil za odpravo posledic katastrofalnega potresa odobren kredit v višini 456.105.136,00 dinarjev. Presežek prihodka v znesku 31.261.990,10 din je bil prenešen v leto 1981.

Poleg prenešenih sredstev so skupni prihodki solidarnosti v letu 1981 znašali:

- skupni prihodek na račun sredstev solidarnosti 308.190.836,55 din,
- vplačila na račun solidarnosti 264.084.646,45 din,

- vračila anuitet Bosanske Krajine 12.844.200,00 din.

Skupni odhodki solidarnosti pa so v letu 1981 znašali 155.467.728,05 din in so bili po soglasju podpisnikov porabljeni:

- za delno kritje škode, nastale zaradi poplav v letu 1980 v občinah Brežice, Koper, Laško, Mozirje, Šmarje pri Jelšah in Tolmin 35.240.040,00 din,
- za delno kritje škode, nastale zaradi neurja s snegom in ledom (zled) v občinah Ilirska Bistrica, Postojna in Sežana 104.656.000,00 dinarjev,
- za odpravo posledic potresa v Posočju (občina Tolmin) 12 milijonov 844.200,00 din,
- izvršene refundacije vplačil v skupnem znesku 2.610.683,75 din,
- za stroške za storitve plačilnega prometa SDK 116.804,30 din,
- za izpolnitev dela obveznosti SR Slovenije v letu 1981 za plačilo prispevka kot kredit SR Črna gora za kreditiranje občanov 160 milijonov 025.008,00 din.

Presežek prihodkov v višini 4 milijone 723.108,50 je bil prenešen v leto 1982.

INFORMACIJA O IZVEDENEM REFERENDUMU ZA PREOBLIKOVANJE KS PLAVŽ

Delegatom zbora krajevnih skupnosti in družbenopolitičnega zbora je posredovana tudi informacija o uspešnem referendumu v krajevni skupnosti Plavž, s katerim so se prebivalci izrekli za preoblikovanje sedanje krajevne skupnosti v tri manjše krajevne skupnosti.

SOGLASJE K SPREMEMBI DEJAVNOSTI CENTRA SREDNJIH ŠOL JESENICE

Delegatom zbora združenega dela je predloženo v obravnavo in sprejem tudi predlog sklepa o soglasju k spremembi dejavnosti Centra srednjih šol Jesenice, ki se glasi:

1. Center srednjih šol Jesenice od 1. septembra 1981 izvaja poleg programa gimnazije splošne smeri, gimnazije pedagoške smeri in ekonomske srednje šole tudi družboslovno-jezikovni program srednjega izobraževanja.

2. Center srednjih šol postopoma preneha izvajati dosedanje programe: 31. avgusta 1982 program gimnazije pedagoške smeri, 31. avgusta 1984 pa program gimnazije splošne smeri in program ekonomske srednje šole.

RAZPIS

prostih del in nalog »predsednika poslovnega odbora« delovne organizacije Železarnarje Jesenice, za mandatno dobo 4 let.

Kandidat mora poleg splošnih pogojev, razpisanih z zakonom, za navedena dela in naloge izpolnjevati še naslednje pogoje:

- da ima visokošolsko izobrazbo in pet let uspešnega dela v gospodarstvu,
- da je angažiran družbenopolitični delavec z ugledom v širši družbeni skupnosti

- da ima ustvarjalen odnos do uveljavljanja in uresničevanja samoupravljanja, do naše politične usmeritve, da je pošten, da odgovorno gospodari z družbenimi sredstvi, da spoštuje zakonitost, da ima pravičen odnos do ljudi ter da je sposoben povezovati pravice z dolžnostmi in odgovornostmi.

Kandidati naj pošljejo prijave z dokazili o izpolnjevanju pogojev v zaprti ovojnici z oznako »za razpisno komisijo za predsednika PO« v roku 15 dni po tem razpisu na naslov: SZ – Železarna Jesenice, o. sol. o., Jesenice, Cesta železarjev 8.

Na osnovi sklepa delavskega sveta z dne 27. maja 1982 in v skladu z 91. členom statuta DO Železarna Jesenice ter 123., 124. in 125. člena samoupravnega sporazuma o združitvi temeljnih organizacij v delovno organizacijo Železarna Jesenice, razpisna komisija ponovno objavlja

RAZPIS

prostih del in nalog člana poslovnega odbora za ekonomsko področje delovne organizacije Železarna Jesenice, za mandatno dobo 4 let.

Kandidat mora poleg splošnih pogojev, predpisanih z zakonom, za navedena dela in naloge izpolnjevati še naslednje pogoje:

- da ima visokošolsko izobrazbo in pet let uspešnega dela v gospodarstvu,
- da je angažiran družbenopolitični delavec z ugledom v širši družbeni skupnosti,
- da ima ustvarjalen odnos do uveljavljanja in uresničevanja samoupravljanja, do naše politične usmeritve, da je pošten, da odgovorno gospodari z družbenimi sredstvi, da spoštuje zakonitost, da ima pravičen odnos do ljudi ter da je sposoben povezovati pravice z dolžnostmi in odgovornostmi.

Kandidati naj pošljejo svoje prijave z dokazili o izpolnjevanju pogojev v zaprti ovojnici, z oznako: »za razpisno komisijo za člana PO – ekonomsko področje« v roku 15 dni po tem razpisu, na SZ – Železarna Jesenice, o. sol. o. Jesenice, Cesta železarjev 8.

Po sklepu odbora za delovna razmerja delovne skupnosti EK-TKR-NG z dne 21. junija 1982

OBJAVLJAMO

prosta dela in naloge

»ključavničar-specialist« šifra 5751 D-4 10. ktg. 1 os.

POGOJI:

- poklicna industrijska šola – ključavničar
- tečaj za avto-geno in električno varjenje
- dve leti delovnih izkušenj

Kandidati naj pošljejo prijave z dokazili o izpolnjevanju pogojev v roku 15 dni po objavi na kadrovski sektor železarnarje Jesenice, z oznako »za delovno skupnost EK-TKR-NG«.

Posodne prijavitelje dobite pri kadrovskih ali v sprejemni pisarni kadrovskega sektorja.

PRAVICA IN OBVEZNOST PRAVOČASNEGA, RESNIČNEGA, OBJEKTIVNEGA IN POPOLNEGA OBVEŠČANJA JAVNOSTI

• Z javnim informiranjem razumemo dajanje, zbiranje, obdelavo, razširjanje in uporabo informacij, ki so namenjene javnosti zaradi obveščanja delovnih ljudi in občanov o vseh vprašanih, ki so pomembna za njihov družbenoekonomski položaj in odločanje.

• Sistem javnega informiranja je zasnovan na načelu svobode javnega obveščanja in odprtosti tega sistema za izražanje vseh samoupravnih interesov in pravic delovnih ljudi in občanov, da aktivno sodelujejo pri obveščanju in da so obveščeni.

• Viri informacij so dolžni, da zagotovijo javnost svojega dela in da določijo način dajanja informacij.

• Sredstva javnega obveščanja — časopisne agencije, tisk, radio, televizija, film in popolno obveščanje javnosti.

• O pobudi zainteresiranih za ustanovitev in izdajanje sredstev javnega obveščanja dajo mnenje organizacije socialistične zveze.

Delegatom v skupščini SFRJ je bil poslan v obravnavo osnutek zakona o temeljih sistema javnega informiranja (AS 334) s katerim se določajo enotni temelji sistema na tem področju. Predlog za izdajo zakona je zvezi zbor sprejel 22. aprila 1981 in ob tej priložnosti sklenil, da se postopek za sprejem opravi v treh fazah.

Prva verzija besedila osnutka zakona je bila objavljena tudi v glasilu skupščine SFRJ konec leta 1980. Novo besedilo osnutka zakona predstavlja začetek druge faze, ki se bo iztekla s časom, ki bo določen za začetek javne razprave.

V obrazložitvi o potrebi za izdajo tega zakona je poudarjeno, da mora informativna dejavnost kot sestavni del družbenopolitičnega sistema z vsem svojim razvojem, organiziranjem in vsebino spremljati spremembe v družbenopolitičnem sistemu in o položaju delovnega človeka in občana. Glede na sedanjo stopnjo razvoja družbenopolitičnih in družbenoekonomskih razmerij je ocenjeno, da obstaja potreba za izdajo zveznega zakona s katerim bi uredili temelje sistema javnega informiranja.

V osnutku zakona so, kot je podčrtano, podane rešitve, za katere je ocenjeno, da predstavljajo temelje sistema s tem, da niso zajeta tista vprašanja, ki so urejena z drugimi zveznimi ali republičnimi, oziroma pokrajinskimi zakoni. Domneva je, da se bodo v javni razpravi o tem zakonu ponudile določene konkretnije rešitve, s tem pa se bo tudi razširil obseg vprašanja o temeljih sistema javnega informiranja.

Osnutek zakona sicer ureja načelna vprašanja sistema javnega informiranja, vira informacij, ustanavljanje sredstev javnega obveščanja in podružbljanje javnega informiranja. Razen tega vsebuje zakon tudi kazenske določbe.

DEFINIRANJE JAVNEGA INFORMIRANJA

Po osnutku zakona o temeljih sistema javnega informiranja sestavljajo ta sistem razmerja, ki se vzpostavljajo v procesu javnega informiranja med udeleženci v njem zaradi uresničevanja samoupravnih pravic in dolžnosti delovnih ljudi in občanov, da odločajo o vprašanih, ki so skupnega pomena. V obrazložitvi je poudarjeno, da je takšen način sistema edino mogoče glede na specifičnost socialističnega samoupravnega sistema, v katerem obstaja povezanost in prežemanje pravic in odgovornosti vseh subjektov v družbi, ki se pojavljajo kot nosilci in aktivni subjekti v tem sistemu.

Funkcija sistema javnega informiranja, kot ena bistvenih komponent temeljev sistema po zakonu, je, da udeležencem v informiranju zagotovi izmenjavo informacij, ki so pomembne za njihovo življenje in delo, za uresničevanje njihovih pravic in dolžnosti, izražanje, usklajevanje in uresničevanje njihovih samoupravnih interesov in drugih samoupravnih pravic in svobod, kot tudi informiranje o dogodkih doma in v svetu. Razen tega je treba s sistemom javnega informiranja zagotoviti obveščeno javnost jugoslovanskih državljanov v tujini, tuje javnosti, delov narodov Jugoslavije, ki živijo v drugih državah, kot narodne manjšine ter jugoslovanskih izseljencev — o vprašanih in o temah v SFRJ Jugoslaviji in o njeni mednarodni aktivnosti.

Osnutek zakona določa, da so udeleženci v javnem informiranju, delovni ljudje in občani, organizirani v temeljne in druge organizacije združenega dela, krajevne skupnosti, samoupravne interesne skupnosti in druge samoupravne organizacije in skupnosti, organi družbenopolitičnih skupnosti, državni in drugi organi, družbenopolitične organizacije in druge družbene organizacije in društva ter drugi subjekti političnega sistema socialističnega samoupravljanja.

Pojem javnega informiranja je definiran kot dajanje, zbiranje, obdelovanje, širjenje in uporabljanje informacij za javnost, ki se objavljajo v sredstvih javnega informiranja zaradi informiranja delovnih

ljudi in občanov o vseh vprašanih, ki so pomembna za uresničevanje njihovega družbenoekonomskega položaja ter za popolnejše in bolj kvalificirano odločanje pri opravljanju funkcij oblasti in upravljanju drugih družbenih zadev. Informacije za javnost so po tem zakonu vesti, podatki, mnenja in druga poročila, ne glede na njihovo vsebino in obliko, ki so namenjena za neomejeno število uporabnikov in ki so objavljene v tisku, po radiu in televiziji ter drugih sredstvih javnega informiranja.

TEMELJI SISTEMA JAVNEGA INFORMIRANJA

Poseben člen določa temelje, na katerih je zasnovan sistem javnega informiranja. To so med drugim načela svobode javnega informiranja in odprtosti tega sistema za izražanje vseh samoupravnih interesov, pravica delovnih ljudi in občanov, da kot subjekti aktivno sodelujejo pri informiranju in so informirani, javnost dela vseh samoupravnih organov, organizacij in skupnosti ter nosilcev javnih in drugih pooblastil. Ta sistem temelji na obveznosti pravočasnega, resničnega, objektivnega in popolnega dajanja in objavljanja informacij in na načelu svobodne izmenjave informacij med SFRJ in drugimi državami.

Osnutek zakona določa tudi temeljne vrednosti, ki afirmirajo sistem javnega informiranja oziroma popolneje določa vlogo tega sistema pri spodbujanju razvoja socialističnega samoupravljanja in delegatskega sistema.

Načelo svobode informiranja, kot eno temeljnih načel državljanjskih svobod in pravic določenih z ustavo, je eno od temeljev sistema. Rečeno je, da je javno informiranje svobodno in se sme omejevati le z zakonom. Pri tem je ponujena alternativna rešitev, da se objavljajo in širjenje informacij sme omejiti le pod pogojem in v primerih, določenih z zakonom.

V obrazložitvi tega člena je poudarjeno, da je v načelu svobode informiranja vsebovana pravica vsakega občana, da lahko izraža s sredstvi informiranja svoje mnenje in da je obveščen s sredstvi informiranja. Prav zaradi pomena tega načela je določeno, da se sme omejiti le z zakonom.

Predloženo je, da se udeleženci v informiranju, v skladu s svojimi pravicami in dolžnostmi, samostojno določajo na način, vrsto in vsebino informiranja, ki služi za zadovoljevanje skupnih interesov in potreb ter organizacijskih, materialnih, kadrovskih in drugih pogojev za uresničevanje in napredek vloge in funkcije sistema javnega informiranja.

IZMENJAVA IN ŠIRJENJE INFORMACIJ NA MEDNARODNEM PODROČJU

Osnutek zakona določa tudi način za pospeševanje izmenjave in širjenja informacij v mednarodnem komunikacijskem prostoru in to s pospeševanjem in spodbujanjem mednarodnega sodelovanja med organizacijami za informativne dejavnosti in s sklepanjem mednarodnih pogodb in drugih aktov s področja informiranja. Udeleženci v javnem informiranju imajo obveznost, da s svobodno in enakopravno menjavo in širjenjem informacij v mednarodnih odnosih prispevajo k utrjevanju miru v svetu, enakopravnemu sodelovanju, medsebojnemu spoznavanju držav in narodov in podobno, posebej pa, da sodelujejo z nevrščenimi državami in državami v razvoju pri vzpostavljanju nove mednarodne informacijske ureditve.

Informacije iz tujih virov se objavljajo v skladu z določbami zakona, mednarodnimi konvencijami in pogodbami, ki jih je sklenila naša država. Če se informacija v domačem sredstvu javnega obveščanja objavi iz tujega vira, je treba navesti njen vir.

V skladu z načelom o javnosti dela so v osnutku zakona določene obveznosti državnih organov, organov upravljanja organizacij združenega dela, drugih samoupravnih organizacij in skupnosti ter organov

družbenopolitičnih skupnosti in organizacij in društev in nosilcev javnih in drugih družbenih pooblastil, da zagotovijo dostopnost podatkov in informacij iz svojih dejavnosti.

V zvezi s tem vprašanjem je v obrazložitvi osnutka zakona poudarjeno, da so se pojavili resni problemi v praksi in to glede poslovne tajnosti in odprtosti virov informacij. Z izgovorom, da so poslovna tajnost, viri informacij namreč s svojimi samoupravnimi splošnimi akti razglašajo relativno veliko število podatkov za poslovno tajnost in tako s kratkivjo informacij zapostavljajo širši družbeni interes. To avtonomijo utemeljujejo viri informacij z določbami o združenem delu in glede na to s tem zakonom ni mogoče zmanjšati avtonomije virov pri določanju, kar zajema poslovna tajnost.

VIRI INFORMACIJ

Poseben del osnutka zakona je posvečen virom informacij ter njihovim pravicam in dolžnostim. Tako je določeno, da so viri informacij, delovni ljudje in občani organizirani v temeljne in druge organizacije združenega dela, krajevne skupnosti, samoupravne interesne skupnosti in druge samoupravne organizacije in skupnosti, organi družbenopolitičnih skupnosti, državni in drugi organi, družbenopolitične organizacije in društva, kot tudi njihovi organi in delegacije ter nosilci samoupravnih javnih in drugih družbenih pooblastil.

Pravice in odgovornosti vira informacij imajo občani ter civilne pravne osebe.

Viri informacij so po osnutku zakona dolžni, da zagotovijo pogoje, ki so potrebni za uresničevanje javnosti svojega dela in da določijo način dajanja informacij. Pod enakimi pogoji morajo biti odprti in dostopni sredstvom javnega obveščanja ter delovnim ljudem in občanom. V tem smislu je posebej poudarjena njihova odgovornost za pravočasnost, popolnost in pristopnost (po vsebini in obliki) informacij, ki jih dajejo za javnost.

Glede na to, da je določanje pojma vira informacij tesno povezano z določanjem pojma sredstev javnega obveščanja, so v osnutku zakona kot sredstva javnega obveščanja določene periodične in druge publikacije namenjene informiranju javnosti, kot tudi radijske in televizijske emisije in informativni filmi. Istočasno pa je kot alternativna rešitev predloženo, da so sredstva javnega obveščanja, časopisne agencije, tisk, radio, televizija, film in druge oblike širjenja informacij.

USTANOVITEV IN IZDAJANJE JAVNIH OBČIL

Delovni ljudje in občani organizirani v temeljne in druge organizacije združenega dela, krajevne skupnosti, samoupravne interesne skupnosti in druge samoupravne organizacije in skupnosti kot tudi organi družbenopolitičnih skupnosti, družbenopolitične in druge organizacije in društva smejo zaradi uresničevanja svojih pravic in interesov ustanovljati javna občila. Kot ustanovitelji so ti subjekti odgovorni za programsko zasnovano in uredniško politiko občila, ki so ga ustanovili.

Občani in organizacije ter združeni občani lahko, pod pogoji, ki jih določa zakon, izdajajo tisk in širijo informacije, prek drugih sredstev informiranja. V zvezi s tem je v osnutku zakona izdelan minimum pogojev, pod katerimi občani, kot tudi drugi subjekti, lahko izdajajo tisk in širijo informacije. Med drugim mora za ustanovitev in izdajanje sredstev javnega obveščanja dati zainteresirani subjekt pobudo, o kateri da svoje mnenje Socialistična zveza. O pobudi za ustanovitev in izdajanje javnega občila, ki je namenjeno za informiranje delavcev v temeljni in drugi organizaciji združenega dela in delovni organizaciji, daje mnenje organizacija Zveze sindikatov te organizacije.

Pobuda za ustanovitev sredstva javnega obveščanja mora vsebovati idejno zasnovano, programsko usmeritev in obrazložitev zakaj je potrebno uvesti novo sredstvo javnega obveščanja, kakšen bo njegov položaj in vloga v sistemu informiranja, kot tudi oceno možnih uporabnikov ter kadrovske in materialne pogoje za njeno uresničitev.

Predvidena je tudi možnost, da organi družbenopolitičnih organizacij v republikah in pokrajinah ter v federaciji lahko po dogovoru ustanovijo sredstva javnega obveščanja skupnega pomena. Prav tako tudi zvezni organi in organi družbenopolitičnih in drugih organizacij v federaciji lahko zaradi uresničevanja svojih funkcij, izdajajo sredstva javnega obveščanja.

UREJANJE SREDSTEV JAVNEGA OBVEŠČANJA

Urejanje sredstva javnega obveščanja temelji na kolektivnem delu ter osebni in skupni odgovornosti. Način dela, pravice, obveznosti in odgovornosti pri urejanju sredstva javnega obveščanja urejata zakon in samoupravni splošni akt.

Pravica in obveznost pravočasnega, resničnega, objektivnega in popolnega informiranja javnosti sta določena v posebnem členu osnutka zakona, kot ena temeljnih predpostavk uspešnega delovanja javnega informiranja. Prav tako so določene obveznosti sredstev javnega obveščanja, da v skladu z zakonom, drugimi predpisi in s svojo uredniško politiko objavljajo informacije in mnenja organov, organizacij in občanov, ki so pomembne za javnost.

Sredstva javnega obveščanja morajo, po osnutku zakona objaviti popravek v zvezi z objavljenimi informacijami, s katero sta prizadeta pravica ali interes človeka, organizacije ali organa ter odgovor na objavljeno informacijo ali mnenje. Razen tega je določena tudi obveznost, da morajo sredstva javnega obveščanja na zahtevo pristojnega organa čim prej objaviti sporočila, ki so posebnega pomena za občane in organizacije — o nevarnostih za življenje in zdravje ljudi, njihovo premoženje, družbena sredstva, državno varnost, splošno ljudsko obrambo in družbeno samočisto ter javni red in mir.

Ko je govor o objavljanju ekonomsko propagandnih sporočil in drugih vrst oglasov iz države ali tujine v sredstvih javnega obveščanja, je določeno, da to poteka v skladu z zakonom, drugimi predpisi in uredniško politiko sredstva javnega obveščanja. Zaradi tega, je poudarjeno v obrazložitvi, morajo republični in pokrajinski zakoni obdelati pogoje in način objavljanja takšnih sporočil, glede na možnosti, da je mogoče prek njih razširjati tudi nezaželene teme.

Za institut imenovanja poslovnega organa ter glavnega in odgovornega urednika sredstev javnega obveščanja sta v osnutku zakona ponujeni dve alternativni rešitvi. Po prvi imenuje poslovodni organ ter glavnega in odgovornega urednika ustanovitelj v soglasju s mnenjem organa upravljanja delovne organizacije, ki izdaja sredstvo javnega obveščanja.

Alternativna rešitev pa je, da jih imenuje organ upravljanja delovne organizacije, ki izdaja sredstvo javnega obveščanja, v soglasju z ustanoviteljem. (Takšne rešitve so bile predložene tudi v prvi verziji osnutka tega zakona.)

Argument za prvo rešitev je, kot je poudarjeno v obrazložitvi, v povečani odgovornosti za opravljanje te funkcije, posebej glede možnih morebitnih nezaželenih posledic za javnost. V nasprotju s tem pa drugo mnenje zastopa teza, da bi morali ljudi za te funkcije imenovati organi upravljanja v soglasju z ustanoviteljem.

Alternativne rešitve so predložene tudi takrat, ko je govor o prenehanju izhajanja oziroma dela sredstva javnega obveščanja. V prvi rešitvi je določeno, da je za prenehanje izhajanja potrebno soglasje ustanovitelja. V alternativni pa je predloženo, da je za to potrebno soglasje ustanovitelja sredstva javnega obveščanja oziroma organizacije združenega dela, v okviru katere to sredstvo javnega obveščanja izhaja oziroma dela.

PODRUŽBLJANJE JAVNEGA INFORMIRANJA

V posebnem delu osnutka zakona je obdelano vprašanje podružbljanja

javnega informiranja kot ene bistvenih komponent temeljev vsega sistema. V tem smislu je v osnutku zakona predvidena možnost, da delovni ljudje in občani, zaradi uresničevanja družbenega vpliva, družbene koordinacije in usklajevanja samoupravnih interesov, posebej pa zaradi odločilnega vpliva na razvoj in delovanje javnega informiranja, sodelujejo neposredno in prek svojih delegatov v družbenih organih upravljanja organizacij združenega dela, ki se ukvarjajo z javnim informiranjem in sredstvih javnega obveščanja, v drugih družbenih telesih, ki jih ustanovijo udeleženci v procesu javnega informiranja, v ustreznih organih v telesih Socialistične zveze in v različnih oblikah interesnega organiziranja.

V osnutku zakona so izpuščene določbe o organiziranju samoupravnih interesnih skupnosti za informiranje (v prvi verziji so bile predložene ustrezne rešitve). V obrazložitvi je navedeno, da so v zakonih o javnem informiranju v republikah in pokrajinah različno obdelani pogoji, pod katerimi se lahko ustanovijo in opravljajo svojo dejavnost te skupnosti. V zvezi s tem je prevladovalo mnenje, da tega vprašanja ne bi bilo treba urediti z zveznim zakonom, predvsem še, ker so tudi različna mnenja o načinu in oblikah, ki bi na najustreznejši način uresničevale podružbljanje informativne dejavnosti.

VAROVANJE PRAVIC DO INFORMIRANJA

Eno od spornih vprašanj se nanaša na tako imenovana družbena telesa pri Socialistični zvezi za varstvo pravic do informiranja. Rešitev, v kateri je predloženo ustanavljanje takšnih teles, je dana kot alternativa (prva rešitev je, da se takšna določba briše). V njej je določeno, da ta družbena telesa sestavljajo delegati družbenopolitičnih in družbenih organizacij ter društev občanov, aktivov in združenj novinarjev, družbenopolitičnih skupnosti, drugih samoupravnih organizacij in skupnosti, društvenih in znanstvenih organizacij. V njihovem delu lahko sodelujejo tudi delovni ljudje in občani oziroma delegati organizacij organov in sredstev javnega obveščanja, kakor tudi drugi udeleženci, na katere se nanaša delo tega telesa.

Delo teh družbenih teles je po osnutku zakona javno in svoja stališča objavljajo v sredstvih javnega obveščanja.

Zagovorniki rešitve o ustanovitvi družbenih teles poudarjajo, je rečeno v obrazložitvi, da ni razloga za strah, da bi ta telesa prevzela neke vrste zunanjo kontrolo sredstev javnega obveščanja, njihovih uredništev in novinarjev (kot so poudarjali tisti, ki so proti tej rešitvi), oziroma nekakšna visoka instanca, ki bi razsojala, izrekala sodbe, s tem pa tudi ovirala pobudo in ustvarjalnost uredništev in delavcev v informativni dejavnosti. Nasprotno, omenjena telesa bi morala varovati družbeni interes, ne glede na to, ali gre za uredništva sredstev javnega obveščanja, uredniško politiko, odgovornost ustanovitelja, vire informiranja ali za obnašanje in odgovornost kate-regakoli dejavnika, ki sodeluje pri procesu javnega informiranja.

Z druge strani pa je tudi mnenje, da obstaja in deluje dovolj teles za isti namen in ni treba ustanovljati novih, ampak okrepiti delovanje obstoječih.

Osnutek zakona vsebuje tudi kazenske določbe, ki določajo denarne kazni za določene vrste prekrškov na tem področju.

(Poročevalec skupščine SRS in SFRJ, štev. 11, 14. junija)

Strojno čiščenje ponce v martinarni

(Foto S. Kokalj)

POJAV DOMOBRANSTVA IN NJIHOVE PRVE POSTOJANKE NA GORENJSKEM

Odlomek iz knjige Kokrški odred

Nobenega poziva na boj proti okupatorju, s čimer so se avtorji tudi izdali.

Ljudje, ki so prihajali iz Ljubljane na Gorenjsko, niso bili navadni kurirji, temveč zagrizeni organizatorji, pa tudi sodelavci gestapa. Tak je bil tudi gestapovski plačanec, četnik in črnorok Janko Soklič, ki je po naročilu gestapovskih oficirjev in četniško-domobranskih organizatorjev opravljal najbolj umazana dela. Kratak opis njegovega delovanja, povzetega iz sodnega procesa proti njemu in soobtožencem v aprilu leta 1948, naj tudi pripomore k razumevanju snovanja in delovanja domobranstva na Gorenjskem.

Janko Soklič je bil že od leta 1942 dalje povezan z gestapom na Jesenicah, osebno s Clementom Druschkejem, potem pa z različnimi voditelji varnostne službe v Kranju in na Bledu vse do zvitiga Helmuta Rosumeka in poveljnika Aloisa Perstererja.

Od gestapa je tudi dobil dovolilnico, s katero je potoval ne le v Ljubljano, temveč tudi v Srbijo, v Trst, na Dunaj in drugam. V Ljubljani je dobival naloge tudi od dr. Antona Krošlja-Benke, lastnika trgovske dopisne šole in četniško-domobranskega organizatorja. Denar je dobival od obeh strani in vzdrževal zveze med protipartizanskimi organizatorji. Krošelj ga je kot četniškega kurirja v marcu 1944 poslal tudi k Draži Mihailoviču v Srbijo, takoj zatem pa na Dunaj k Janezu Brodarju, vodilnemu človeku gorenjskega domobranstva. Na Dunaj je potem še večkrat potoval.

Janko Soklič je od dr. Krošlja dobil nalogo, da Janeza Brodarja poveže z okupatorjem, kar mu je tudi uspelo. Brodar je Sokliču napisal izjavo, da se Gorenjska priključuje velikemu rajhu kot avtonomna pokrajina. Tako je, po Sokličevih besedah, Brodar spet prišel v zvezo z Nemci, s katerimi je imel stike že od začetka okupacije. S tem pa naj bi se bil kompromitiral in zaradi računov z zahodnimi zavezniki izgubil prvo besedo. Vendar temu ni bilo tako. Brodar je še vedno vzdrževal zveze z voditelji SLS v Ljubljani in bil njihov predstavnik za Gorenjsko, hkrati pa skrivaj krepil stike z organizatorji domobranstva: z Albinom Smajdom, z Matijem Škrbecem, z Janezom Ovsenikom iz Predoselj, s Francem Šenkem-Kukovcem iz Suhe, z Alojzom Pernetom-Baknovim s Povelj, z Jankom Marinkom s Kokrice in z drugimi.

S pomočjo domobransko-četniških organizatorjev iz Ljubljane in pod vodstvom gestapovskih oficirjev so začele na Gorenjskem rasti domobranske postojanke. Slavko Krek je prvič prišel na Gorenjsko aprila 1944, ko so bile osnove domobranstva že postavljene. V Kranju je navezal stike s kranjsko postojanko in z Janezom Ovsenikom, med drugim pa tudi z gestapovskim sodelavcem Rudolfom Humrom iz Škofje Loke.

Domobranstvo na Gorenjskem je pomenilo nov okupatorjev element v boju proti partizanom. Dotlej je namreč gestapo na Gorenjskem kot svojo pomožno policijo uporabljal le raztrgance »Gegenbänder«. Ti so bili sicer zelo nevarni in udarni, vendar pa številčno šibki, poleg tega pa popolni okupatorjevi plačanci.

Bili so slepo orodje Nemcev, medtem ko so bili domobranci bolj politično usmerjeni in so širili propagando, da se bore za Slovence, čeprav v okviru Hitlerjeve Nemčije. Raztrganci se torej niso mogli razviti kot kakšna slovenska obojena formacija. Z njimi, tako razpiti plačanci, nemški okupatorji na Gorenjskem niso uspeli zaneti bratovskega klanja. Zato so bili za Nemce bolj primerni domobranci, ki so bili vse številnejši in zato uspešnejši razdiralci narodne enotnosti in dušilci boja proti okupatorju.

Toda raztrganci so bili ponekod vendarle začetno jedro nastajajočih domobranskih postojank, tako npr. v Kranju ali v Lescah. Domobranstvo, ki ga je ljudstvo poznalo pod imenom belogardizem, je bilo torej samo novo ime za številnejše protipartizanske oddelke, ki so postopoma pritegnili v svoje vrste ne le raztrgance, temveč tudi razne druge gestapovske agente in četnike-plavogardiste. Naloge dotedanjih »Gegenbänder« so v celoti prevzemali domobranski oddelki, ki so nadaljevali s službo pri nemški policiji in pri ekspozituri gestapa.

Pri nastajanju domobranstva na Gorenjskem je treba razlikovati dve smeri. Ena je potekala iz Dolomitov in Ljubljane predvsem na desni breg Save, v drugi pa so bili organizatorji, ki so delovali na levem bregu Save, v predelu med Kranjem, Kamnikom in vse do Jesenice.

Prva domobranska postojanka, če izvajamo one ob meji z Dolomiti, je bila na Gorenjskem ustanovljena v Škofji Loki, čeravno so vse niti iz Ljubljane in od gestapa vodile prek Kranja. V Škofji Loki, kjer so protipartizansko gibanje podpirali finančno močni posamezniki, je bil poveljni organizator domobranstva bivši oficir in nemški kaptulan Rudolf Humer. Ta je takoj dobil čin SS Oberscharführerja.

Za povod, da ustanovijo postojanko, so organizatorji izkoristili 15. marec 1944, ko so partizani v Škofji Loki in njeni okolici justifikirali več izdajalcev. Že naslednji dan je v Škofji Loki sredi trga v bivšem Prosvetnem domu začela delovati domobranska posadka, ki je v začetku štela le sedem članov. Vendar je to število naglo naraščalo in v nekaj mesecih preseglo število 100. Čeravno ta postojanka ni delovala na območju Kokrškega odreda, je bila tudi zanj zelo važna. Ustanovitve te postojanke je pozneje »Zlatorog«, glasilo gorenjskih domobrancev, na moč pompozno razglašal.

Druga domobranska postojanka so ustanovili v Kranju, in sicer 12. aprila 1944. V tem prihodnjem središču gorenjskega domobranstva so zbirali najbolj zagrizene sovražnike partizanstva, ki so se »izkazali« tudi že med raztrganci. Taki so bili predvsem znani sadisti Milan Amon, Franc Erpič, Miha Perko, Anton Zakelj iz Žirov, za Perkom najokrutnejši član posadke, Jože Dobnikar-Kobovs in vrsta drugih. V tej postojanki so kmalu sestavili tudi »Udarno četo«, ki so jo usposobili za posebno posredovanje tam, kjer je bilo po njihovem trenutno najpotrebneje.

Brž za prvima dvema so take postojanke ustanovili tudi v Domžalah, v Cerkljah, v Lahovčah, v Voklem, v Predosljah in pozneje še drugod v ravninskem predelu Gorenjske, kjer so ležale večje vasi s trdnimi kmetijami in drobno buržoazijo. V Cerkljah je bila osnovana 17. maja 1944 in je že v začetku štela 40 mož. Do jeseni je narasla na okoli 100 domobrancev.

Pri ustanavljanju domobranske postojanke v Cerkljah, ki je bila za Kokrški odred zelo pomembna, je vneto sodeloval tudi kaplan Jože Cvelbar, v okolici Tržiča pa je organizatorjem domobranstva pomagal iz Ljubljane nekdanji tržiški kaplan, Vinko Zaletel, doma v Sentvidu, ki se je po vojni umaknil na avstrijsko Koroško.

O tem, da se je vodstvo NOB na Gorenjskem že v začetku zavedalo nevarnosti postojank, govori tudi povelje štaba Gorenjskega odreda z dne 18. maja 1944. Z njim komandantu 2. bataljona Velimirju Svobodi naroča, naj zbere ves bataljon in snuječo postojanko v Cerkljah takoj napade in uniči.

Do tega napada pa sploh ni prišlo, saj se v štabu 2. bataljona nani niso dobro pripravili. Tako so se postojanke v glavnem nemoteno razvijale naprej. Seveda je treba tudi ugotoviti, da so bile odredne enote prešibke za uspešne napade na utrjene postojanke.

Večina domobranskih postojank je nastajala predvsem na območju prihodnjega Kokrškega odreda. Tako so se razmere na potočju 1944 začele naglo slabšati. Zlasti pod Kriavcem. Med domobranskim moštvom je bilo največ domačinov, ki so poznali ljudi in razmere. Med njimi je bilo vse več partizanskih dezertirjev, takih, ki so popustili pred domobransko agitacijo.

Toda brez pomoči, ki je neprestano prihajala iz Ljubljane, se tudi domobranstvo na Gorenjskem ne bi bilo tako naglo razvijalo.

Slavko Krek je vse pogostejše prihajal na Gorenjsko in utrjeval zveze z organizatorji domobranstva ne le v Kranju, temveč tudi v Škofji Loki, v Cerkljah, v Predosljah in drugod.

Za njegovo posebno delovanje je zvedel tudi gestapo na Bledu, ki ni dovoljeval, da bi mu kaj takega ostajalo prikrito. Zato so Kreka poklicali na gestapo, kajti organizatorjem domobranstva niso puščali brez nadzorstva.

(Se nadaljuje)

Pod uvodom je podpisan v brošurici sam Dirce. Zdravko ni vedel, da je bil on tudi hajot-obergefolgsaffirer. Ni mu bilo znano, ali je to visok čin ali posebna oznaka nečesa iz »partaj-gibanja«, o čemer je na določenih zdorskih zborovanjih večkrat slišal. Niti meglenih predstav ni imel o tem. A kaj je Dirce tukaj pisal:

»Sredi najtežje borbe našega naroda zaključuje mlado učiteljice Krainburg svoje drugo šolsko leto. Mnogo njegovih mladincev je medtem tudi letos zapustilo šolsko klop in vstopilo v vrste arhajedinstva in vernahtha. Vsem tem mladim kameradam velja priučujoče delovno poročilo kot drag pozdrav njihovih učiteljev in sošolcev.

Mladincem in mladinkam, ki so ostali do konca šolskega leta, naj bodo te vrste pozneje ponosni spomin, ker so v zgodnji mladosti že stali v najsprednji nacionalnopolitični fronti in svojo dolžnost izpolnjevali ...»

Zdravko se je grenilo drobovje: »... v nacionalnopolitični fronti ...» Kaj naj pomenijo take trditve? Rjavi lisjak Dirce si jemlje od nekd predznost, pa trdi nekaj, pri čemer je dijak v minulemu letu doživljal vse nekaj drugega:

Muhaste profakse, nergajoče sošolce, prebrisano narejenost na zunaj, pretvarjanje in suhoparno traktiranje ukažljivih ... Rjavi veljak piše tukaj o izpolnjevanju neke dolžnosti ...

Kake pa?

Saj vendar nihče ni kazensko prišel na učiteljske?

Vsak mladec se je s svojim dobrim učenjem v svojih prejšnjih šolah pač izkazal, da bi bil sposoben za nadaljnji študij!

Burja mačja, kaj si domišlja Dirce! Na učiteljske sem prišel, ker sem hotel, ker hočem postati učitelj! si je dijak pribiljal.

Razburjen je bral dalje!

»V zgodnjem sodelovanju med šolo in hajot so doživljali tukaj samoumevno enotnost, ki bo našemu gauu nekoč postavila nacionalno

VALENTIN POLANŠEK

30

ROMAN

KRIŽ S KRIŽI

zavedne vzgojitelje, dobre učitelje in svetovno nazorsko utrjene politične borce.

Zolčno je vsekal:

— Zakaj pa nam niso izročili v domu te brošure?

Nam, ki smo minulo leto vendar bili doli?

— »... Svetovno nazorsko utrjene politične borce ...?»

So to tisti Vzhodnotirolci, ki imajo po svojih omarah skrite molekule in molitvenike?

Ki se naskrivaj kdaj in kdaj smuknejo v cerkev?

So to tisti Lofentolerji, ki so se dali pri lupljenju krompirja med sabo s psovskimi »socius« in »komune«?

So to tisti koroški kmečki fantje, kot Bmar iz Gleinske doline, ki niti ni vedel, kdaj je bil anšlus »Ostmarke«?

Zdravko se je zgražal, ko je kar ošlatal razliko med trdo vsakdanjostjo in bahavim pisanjem. Vroč je bruhalo iz osrčja in zalila ga je rdečica. Morda ga je bilo prvič sram, da hodi v tako šolo, ki jo na zunaj postavlja politični zagrizenec v svojo zaželeno strankarsko luč ...

In zaključni stavek uvoda v brošuri je zapekel dijaka kot klofuta: — »Z zahvalo svojim sodelavcem in sodelavkam v hajot, šoli in zdorskem delu predajam to poročilo javnosti. Naj bi pričalo o malem deležu nemške obnove v Oberkrainu.«

Zdravkove oči so zbadali plakati, plakati z imeni Kranjcev, z imeni Slovencev, ki so jih kot talce postrelili. Zaboleli so ga sami nemški javni napisi, pod katerimi se je skrivaje jokal še tu in tam slovenski. Je to tista nemška obnova?

Zakaj pošiljujejo nosilci kljukastega križa dejstvo in povezujejo šolo s tako obnovo?

V tako šolo nihče ne bi šel! Ne tirolski ne lofentolerski mladinec ...

Mama je prinesla dijaku kljub vojnemu času nekaj dobrega. Ko je postavila predenj pristno, počasi upognjeno kmečko klobaso in dva izoblikovana kmečka krapa, je dostavila pomenljivo:

— Klobaso so dali pri botrovih, krapa pa sta Zaplaznikova. Zato so dali, ker si včasih pridno živino pasel. Kako je lepo, ko imamo kljub hudemu času dobre ljudi okoli nas! Vedno nam še kaj dajo!

Ko bi le te grde vojne bilo že konec in da bi se vsi trpinji vrnili domov!

Vedno žebramo za to ...

Zdravku pa ni bilo do jedi. Branje v direktorjevem letnem poročilu ga je razdvajalo. Na strani osem je našel prispevek dr. Reussa, ki je bil ugleden profesor zgodovine in angleščine. Tudi on je podpisan pod svojim člankom kot hajot-obergefolgsaffirer. Zdravko je bil poparjen, ko je bral:

— »Skupno življenje mladincev v domu ustvarja za hajot-službeno ogajanje predpogoje, ki vnašajo bistvene olajšave v primerjavi z mestnimi in vaškimi grupacijami. Toda tudi za domski »Štam« LBA smo morali z začetkom šolskega leta premostiti težave, ki jih povzročajo vojne in zlasti posebne razmere v Krainburgu. Ker prihajajo kameradi iz različnih koroških krajev, so njih izkušnje in znanja v hajot-službi zelo različni ... Ob začetku službe so se pokazale velike razlike glede predvzgoje mladincev. Morali smo najprvo ustvariti enotno osnovo. Tako smo morali gojiti sprva ekserciranje na začetniški osnovi.

(se nadaljuje)

FRANC GORNIK

2

BLEJSKO GOSPOSTVO IN RAZVOJ FUŽINARSTVA NA GORENJSKEM

(Odlomek iz knjige »BLED V FEVDALNI DOBI«)

Zato ni čudno, da so škojfe bili vedno prepričani, da ne sme brez njihovega dovoljenja na njihovih posestvih nihče izkoriščati za fužinarstvo ne rud ne gozdov, katerih drevje je bilo potrebno za napravljjanje oglja za segrevanje peči v fužinah. V sporih, ki jih bomo srečali, so se škojfe vedno sklicevali na te od cesarjev jim podeljene pravice. V skladu s takratnim pravom zemljiških gospodov so zahtevali tudi, da so jim podložni vsi podjetniki fužin ter vsi fužinarski delavci, ki so prebivali in bili zaposleni na njihovem ozemlju. Od njih in drugih so zahtevali podložniško prisego.

Kaže, da so se sprva razvijali odnosi med gospostvom in fužinarji v lepem sporazumu. Tako omenjajo listine iz leta 1403, da se je podjetnik Esel tega leta pogodil s škofom Hermannom o kopanju rude na blejski planini (Vellacher Alben). Iz tega smemo sklepati, da so gospodarji fužin spoštovali upoštevali pravice škofov in gospostva.

Sredi 16. stol. je sporazumno sodelovanje precej popustilo. Največjo krivdo za to nosijo najbrž graščinski glavarji zakupniki. Ti so iz sebičnih razlogov dovoljevali fužinarskim podjetnikom napravljati oglje brez kakih obveznosti. Gozdovi niso bili njihovi, zato so bili glavarji zadovoljni, da so dobili

nekaj denarja, podjetnikom pa so dovoljevali svobodno sekanje drevja. Leta 1542 je dal Della Grotta (Crotta) glavarju Krištofu Kreighu nekaj ogrskih goldinarjev, ta pa mu je dovolil postaviti fužino na Bohinjski Bistrici in po volji napravljati oglje v grajskih gozdovih.

Po njegovem zgledu so začeli delati tudi drugi fužinarji, pa tudi kmetje so jih posnemali in so na svojo roko pripravljali oglje in ga prodajali fužinarjem. V gozdovih je nastalo pravo pustošenje. Leta 1557 je Della Grotta prijavil škofjskim komisarjem, da kmetje izsekujejo in požigajo velike površine gozdov za rove, drevje pa brez koristi požigajo. Prijavil je tudi, da prihajajo sem napravljati oglje fužinarji iz drugih gospostev.

V zvezi s tem uničevanjem gozdov in napravljanjem novih rovtov je prišlo blejsko gospostvo še v spore z radovljiškimi. Na blejskem ozemlju so napravljali rove in se na njih naseljevali tudi radovljiški kmetje iz Bohinja. Komu pa naj plačujejo dajatve? Zakupnik radovljiške graščine Dietrichstein je zahteval dajatve, ker so osebno bili njegovi podložniki, lastil pa si jih je tudi blejski, ker so se naselili na njegovi zemlji. Preprij je bil toliko huši, ker sta si bili graščini že od prej navzkriž zaradi meja in ribolova. Končno so iz Briksna ukazali glavarju Turjaškemu, naj vse naseljenice v novih rovtih vpiše v blejski urbar, v bodoče pa naj ne dovoli, da bi se na blejski zemlji naseljevali kmetje drugih graščin, od katerih bi njihovo gospostvo zahtevalo dajatve.

Ko so v Briksnu slišali, kaj se dogaja z blejskimi gozdovi, so jih začutili. Leta 1559 so se mudili na Bledu škofjski komisariji, ki so dali razglasiti po vseh cerkvah, da je kmetom prepovedano napravljati nove rove, fužinarji pa smejo sekati v gozdovih samo, če so se pogodili o plačilu. Če doslej niso zahtevali tega, so jim dopuščali sekanje samo iz milosti.

Lastniki fužin se niso radi vdali novim odredbam. Leta 1562 so Della Grotti zagrozili s kaznijo 50 dukatov, če bo še naprej sekalo brez dogovora in plačila. Največje preglavice pa je imelo gospostvo s fužinarsko družino Buccellinijev, ki so imeli fužine na Javorniku, v Radovni in tudi zunaj blejskih meja. Zanje imajo zapisniki kaj različna imena: poleg Buccellini še Buczele, Wuzwllw, Wuz in celo Guz. Buccellini je odklanjal

vsako pogodbo in plačevanje, pa so mu že leta 1556 zagrozili s kaznijo 200 dukatov, če se ne pogodi.

Buccellini je imel spore tudi s kmeti zaradi srenjskega sveta in gozdov. Leta 1557 ga je tožila srenja Koroška Bela, da hoče napeljati globok prekop za vodo čez pot, koder so kmetje vsak dan gonili živino. Zato bi bila posebno pozimi velika nevarnost, da bi živina padla v vodo. Tudi so ga tožili, da je najemal za vožnjo tuje vozničke, ki so bili od daleč doma, pa so čez noč ostajali na Javorniku. Konje so zaganjali kar na sočen srenjski pašnik in so tako delali veliko škodo domačim kmetom. Sekal je tudi v gozdovih, kjer so imeli pravice kmetje in kjer mu je bil že Krištof Kreigh pod kaznijo 100 dukatov prepovedal napravljati oglje. Ker so bili ravno takrat na Bledu škofjski komisariji, so šli na Koroško Belo, da bi se na svoje oči prepričali o položaju. Razsodili so, da Buccellini ne sme izkopati prekopa, če ne postavi čezenj trdnega mostu z varno ograjo, glede voženj so mu priporočili, naj najame predvsem domače kmete, da bodo kaj zaslužili, v srenjskem gozdu pa so mu prepovedali napravljati oglje.

Ko je postal grajski zakupnik Herbert Turjaški, so ga iz Briksna na Buccellinija še posebej opozorili. Naj mu ne dopusti sekati brez pogodbe, če pa se ne bi pokoril, naj ga zapre v grajski stolp. Ta pa je ostal še naprej trdovraten, zato so ga leta 1559 klicali na grad na zagovor pred komisarje. Pa ni hotel priti, temveč je odgovoril, da komisariji niso njegovi gospodarji. Takrat so zahtevali po 1 krajcar od košare oglja ter da ne sme v blejskih gozdovih napravljati oglja za fužine, ki jih ima drugod. Kljub vsemu je ostal Buccellini nepoboljšljiv ter so mu do leta 1562 večkrat v gozdu zaplenili že za odvoz pripravljeno oglje.

Za fužinarje je bil ta novi veter pri upravi gozdov neprijeten. Da bi mogli neomejeno gospodariti po gozdovih, so se ponudili za zakupnike gospostva, ko je z Jurjevem leta 1562 potekla prva zakupna doba Turjaškega. Ponudili so 1000 gld. zakupnine, medtem ko je Turjaški plačeval samo 600. V Briksnu so odklonili to ponudbo, ker pač niso hoteli izročiti gozdov fužinarjem na milost in nemilost.

(se nadaljuje)

NOVICE IZ RADOVLJIŠKE OBČINE

Izvršni svet OS Radovljica je na sedmi seji 8. junija obravnaval novi družbeni dogovor o OZD v cestnem gospodarstvu, samoupravni sporazum o uresničevanju plana opremljanja stavbnih zemljišč in komunalne izgradnje v občini Radovljica za leto 1982. Sprejel je predlog manjšega odmika za zazidalni načrt Bled-Jarše ter informacijo o gradnji prizidka k hotelu Krim na Bledu. Obravnaval je tudi nekatere prošnje za izjemne lokacije ter izrekel soglasje k imenovanju Alojza Medveščaka z Golnika za cestno prometnega inšpektorja pri Upravi inšpekcijskih služb za Gorenjsko v Kranju.

Predsedstvo komiteja OK ZKS Radovljica je na šesti seji 15. junija presojalo potek priprav na 11. kongres ZSMS in predlog OK ZSMS za tretjo sejo komiteja ZK Radovljica. Obravnavali so ugotovitve strokovno politične delovne skupine z obiska v tovarni Veriga Lesce in se dogovorili o sodelovanju izvršnih sekretarjev za politični sistem, kadrovske zadeve, usposabljanje in organiziranost.

Predsedstvo OK ZSMS Radovljica je na tretji seji 18. junija obravnavalo predloge in pripombe osnovnih organizacij ZSMS v občini k dokumentom za 11. kongres ZSMS. Spregovorili so tudi o nalogah pri usposabljanju prostovoljcev v enotah teritorialne obrambe, v pripravah na lokalne delovne akcije in potrdili predlog za štab mladinske delovne brigade Stane Žagar. Na dnevnem redu je bila tudi razprava o problematiki zaposlovanja.

Letošnjega zbora pionirjev Jugoslavije, ki je bil 11. in 12. junija v Črnomlju v znamenju 90-letnice rojstva tov. Tita in 40-letnice pionirske organizacije, se je iz radovljiške občine udeležilo sto pionirjev. Sodelovanje pionirjev na zboru je organizirala občinska zveza prijateljev mladine Radovljica ob finančni pomoči SIS za otroško varstvo in izobraževanje ter občinskega sveta ZSS Radovljica.

Vsi trije zbori skupščine občine Radovljica so na drugem zasedanju 2. junija obravnavali osnutek aneksa k dogovoru o temeljnih družbenega plana občine za obdobje 1981-1985 ter razglasili začetek javne razprave. Osnutek je izdelan na osnovi gradiv posameznih nosilcev planiranja, vendar še niso izdelani vsi aneksi zaradi usklajevanja z republiški načrtovalci. Javna razprava bo trajala do 30. junija.

Predsedstvo OK ZSMS Radovljica je prejšnji teden sklicalo v republiškem izobraževalnem centru v Radovljici posvet predsednikov in sekretarjev osnovnih organizacij ZSMS. Osnovni razlog za posvet je bil razprava o dokumentih za 11. kongres ZSMS, ki bo oktobra v Novem mestu. Ob tej priložnosti so bili mladi aktivisti seznanjeni z gospodarskimi gibanji v občini ter o aktualnih vprašanjih stabilizacije.

Komisija za zadeve borcev in invalidov NOV je na seji 15. junija razpravljala o predlogih za podelitev letošnjih priznavalnin in prevedbah priznavalnin. Na seji so člani komisije preučili tudi predloge za upravičence, ki bodo letos koristili zdravljenje v toplicah.

Vojna pošta 1081 Radovljica in občinski odbor ZZB NOV Radovljica sta organizirala spominsko svečanost pred spomeni-

kom narodnega heroja Antona Dežmana Tončka 11. junija dopoldne pred vojašnico v Radovljici. V kulturnem programu so nastopili učenci osnovne šole A. T. Linhart in vojaki iz Radovljice.

Koordinacijski odbor za urejanje odnosov med samoupravnimi družbo in verskimi skupnostmi pri OK SZDL Radovljica je 14. junija obravnaval aktualna vprašanja odnosov v nekaterih krajevnih skupnostih v občini. Na seji so ugodno ocenili letošnje srečanje duhovnikov in predstavnikov verskih skupnosti v Radovljici.

Sekretariat akcije NNNP 1982 pri predsedstvu OK SZDL Radovljica je na drugi seji pod predsedstvom Franca Jensterla 9. junija presojal izvajanje sklepov s strani glavnih nosilcev občinskih programov letošnje akcije NNNP. Obravnaval je predloge programov izvajalcev in oblikoval izhodišča za delo sekretariata akcije NNNP 82 za naslednje obdobje.

Predsedstvo občinske konference ZRVS Radovljica je na drugi seji v juniju presojalo letošnjo organizacijo in izvedbo partizanskega tabora heroja Tončka, ki je bil 28. maja v Ribnem. Sprejeli so nekaj pripomb, ki jih bodo upoštevali, o pripravi mentorjev za prihodnji tabor. Obravnavali in potrdili so predloge za predsedništvo in druge organe republiške konference ZRVS. Dogovorili so se tudi o organiziranju obiskov članov vodstev krajevnih organizacij ZRVS v republiškem šolskem centru za LO v Poljčah.

V dogovoru s koordinacijskim odborom za družbeno usposabljanje pri OK SZDL je Delavska univerza po enotnem slovenskem programu začela z organizacijo seminarjev za usposabljanje delegatov. Dva vzporedna seminarja za vodje delegacij sta bila v petek, 18. in soboto, 19. junija, v Radovljici ter en seminar v Bohinju. Dva vzporedna seminarja bosta še v petek, 25. in v soboto, 26. junija, v Radovljici. S temi seminarji nameravajo zjeti v usposabljanje vse vodje delegacij, jeseni pa bodo nadaljevali seminarje za vse delegate.

Skupščina krajevne skupnosti Podnart je pripravila 8. junija zvečer v sejni sobi AMD Podnart srečanje predstavnikov skupščine in sveta KS, krajevne organizacije SZDL, ZZB NOV, ZRVS, osnovne organizacije ZK in delegacije za zbor KS s predsednikom skupščine občine Radovljica Borisom Šetino ter predstavniki izvršnega sveta in občinskih družbenopolitičnih organizacij. V uvodnih besedah je predsednik skupščine KS Podnart Ciril Rozman orisal življenje in delo krajevne skupnosti in vseh organizacij in društev. Dopolnili so ga predsednik komiteja za LO in DS ter direktorja Kemične tovarne in temeljne organizacije LIP Bled. Pogovarjali so se o sedanjem gospodarskem in družbenem položaju ter o tekoči problematiki, zlasti komunalni, s katero se soočajo v tej krajevni skupnosti.

Prihodki proračuna občine Radovljica od 1. januarja do 31. maja 1982 so znašali 64.616.775 din, kar je sicer 33 % več, kot so znašali lani v tem obdobju, vendar pa ta znesek predstavlja 38 % celoletnega plana proračunskih prihodkov. Odhodki proračuna so v tem času znašali 53.163.695 din. To je 30 % nad lanskega letnega zneskom in šele 30 % letnega plana odhodkov.

Delavci LIP Bled - TOZD Podnart so se že lani odločili, da bodo zgradili sortirnico žaganega lesa na površini 49 x 12 metrov. Z deli, ki jih izvaja GIP Gradis TOZD Jesenice, so začeli marca. V sortirnico bodo namestili kanalsko sortirnico s šestimi rasterji, ki jo bodo izdelali LIP - TOZD Tomaž Godec Bohinjska Bistrica. Nov objekt bo delavcem v Podnartu izboljšal delovne pogoje in močno povečal storilnost, s tem pa bodo končno tudi odpravili ozko grlo pri sortiranju lesa.

Na seminarjih o samoupravljanju v združenem delu od januarja 1980 do marca 1982, ki jih je v Kranju, na Bledu in v Poljčah organiziralo medobčinsko študijsko središče politične šole CK ZKS iz Kranja, je sodelovalo 500 direktorjev TOZD, predsednikov delovskih svetov in sekretarjev osnovnih organizacij ZK iz vseh gorenjskih občin. Seminarje je uspešno opravilo 124 slušateljev ali 17,06 % vseh članov iz občine Radovljica.

Po podatkih predsedstva OK ZSMS Radovljica je bilo od začetka junija v osnovnih organizacijah ZSMS evidentirano za letošnje mladinske delovne akcije 74 brigadirjev. Iz tega seznama jih je bilo potrjenih za občinsko MBD Stane Žagar 36, naknadno pa bodo imenovali še 11 brigadirjev. Brigada bo od 5. do 31. avgusta sodelovala na letošnji največji zvezni mladinski delovni akciji SISA 82. Razen tega radovljiški brigadirji sodelujejo skoraj tedensko na raznih lokalnih delovnih akcijah, med katerimi so najpomembnejše Ajdna, Mošenjska planina in Podnart. Nerazumljivo je, da sta se letos za delo v brigadi prijavila le dva študenta.

V kulturnem domu v Podnartu je bilo prvo junijsko soboto srečanje huje prizadetih invalidov iz vseh gorenjskih društev v organizaciji Društva invalidov Radovljica. V bogatem kulturnem programu so nastopili moški zbor DPD Svoboda Podnart, učenci osnovne šole z Ovsji, pionirska folklorna skupina DPD Svoboda Rudi Jedretič Ribno in ansambel Karavanke iz Tržiča.

Komisija za družbeni standard v delovni organizaciji Elan Begunje je sklenila, da bo za letovanje Elanovih delavcev na morju kupila še šest enot vikend bungalovov (kontejnerjev). Te bodo postavili v turističnem šotorišču Lanterna pri Cervarju v Istri.

Prve dni junija so se srečali dopisniki osrednjega slovenskega časopisa Delo iz Slovenije, Hrvaške in Srbije v radovljiški občini. Na Bledu so si ogledali turistične zanimivosti, nato pa še Elan Begunje in stari del Radovljice. Dopisniki so obiskali tudi jeseniško občino.

Pred kratkim je Zavod za statistiko SRS posredoval natančne podatke o stalnih prebivalcih radovljiške občine, ki so bili zbrani na lanskega leta popis prebivalstva. V občini je po teh podatkih zdaj 31.987 prebivalcev ali 11,8 % več kot pred 10 leti. Zanimiva je tudi narodnostna sestava radovljiškega prebivalstva. Razen 30.023 Slovencev so naštetili še: 564 Hrvatov, 490 Srbov, 187 Muslimanov, 45 Makedoncev, 43 Albancev, 40 Črnogorcev, 20 Madžarov, 8 Romov, 7 Čehov, 5 Nemcev, po 3 Poljake in Turke, 2 Avstrijci in po enega Vlahi, Ukrajinci, Rusa, Romuna in Bolgara ter kar 232 oseb, ki so se opredelili kot Jugoslovani, 12 ostalih in 23 neopredeljenih, 131 pa se jih ni prišlo nikamor.

Moški komorni zbor DPD Svoboda Podnart je v soboto, 12. junija, zvečer v svojem kulturnem domu pripravil prireditev Letni koncert. Pod vodstvom dirigenta Egija Gaspersiča je zapel 18 slovenskih ljudskih in umetnih pesmi, s katerimi je navdušil številne ljubitelje zborovske pesmi, ki so prišli na koncert.

V sestavi DPD Svoboda Rudi Jedretič Ribno deluje sekcija za folklorne ples s tremi skupinami po osem parov ali 16 plesalci. Najstarejša je pionirska skupina, lani so ustanovili odraslo, letos pa še folklorno skupino cicibanov, ki se je prvič predstavila na samostojnem nastopu 19. junija. Razen 48 plesalcev v sekciji delajo še: dve garderoberki, harmonikar in tehnična delavka. Do 1. junija so ribnjanski plesalci plesali letos že na več kot 60 nastopih.

LETOŠNJE SREČANJE PREŠERNOVCEV V KRIŽAH PRI TRŽIČU

Kot vsako leto bo tudi letos domicilni odbor VII. udarne brigade Franceta Prešerna organiziral srečanje borcev brigade, mladine in občanov Gorenjske. Na svoji seji 7. junija je odbor med drugimi organizacijskimi zadevami razpravljal tudi o letošnjem srečanju, ki je vsakič na kakem pomembnem kraju, kjer se je brigada bojevala, zadrževala ali kako drugače preživljala svojo slavno bojno pot. Odločili so se za KRIŽE pri Tržiču.

Zakaj v Križah?
Že februarja meseca 1944 je brigada z dvema bataljonoma prešla progo Kranj-Jesenice in Savo, se zadrževala na območju med Tržičem in Begunjami, Cerkljami in Vodiciami ter v 15 vaseh izvedla mobilizacijo. Proti koncu februarja sta se bataljona vrnila prek Save v Selško dolino. V začetku junija 1944 pa je prvi bataljon krenil čez Savo z nalogo, da prav tako izvede mobilizacijo, hkrati pa izvaja tudi vojaške akcije v okolici Tržiča, Cerklj, Kovorja in v krajih pod Storžičem. Že 3. junija je mobilizirala kakih 40

mož na Pristavi, večinoma delavcev tovarne Peko v Tržiču, 4. junija pa v Bašlju, Klancu in Zgornji Beli kakih dvajset mož in fantov. Ko je štab bataljona od obveščevalnih oficirjev in terenskih delavcev zvedel, da je orožniška posadka v Križah pri Tržiču precej brezskrbna, se je odločil, da jo iznenada napade in uniči. Žal so bili izdani in namesto presenečenja so jih Nemci že pričakovali na položajih okoli postojanke, na pomoč pa jim je že prihajala kolona iz Tržiča. Ta je obšla zasede bataljona in v samih Križah skušala priti borbem za

hrbet. To jim ni uspelo, toda pri tem je bil hudo ranjen komandant bataljona Janez Malovrh, ki je nekaj dni za tem umrl v partizanski bolnišnici. Ranjena sta bila še dva borca. O žrtvah Nemcev ni točnih podatkov, kajti brigada se je nato premaknila na položaje okoli Cerklj, tam izvedla mobilizacijo in miniranje ceste Visoko-Cerklje. Na to minsko polje sta zapeljala dva avtobusa, polna nemških policistov. Imeli so 17 mrtvih in 14 ranjenih.

Po 17 dnevih uspešnega pohoda po severovzhodni Gorenjski se je bataljon prek smledniškega mostu vrnil na desni breg in zjutraj 17. junija 1944 prispel na Lavtrški vrh. S seboj je pripeljal prek 60 novih borcev, precej hrane in perila.

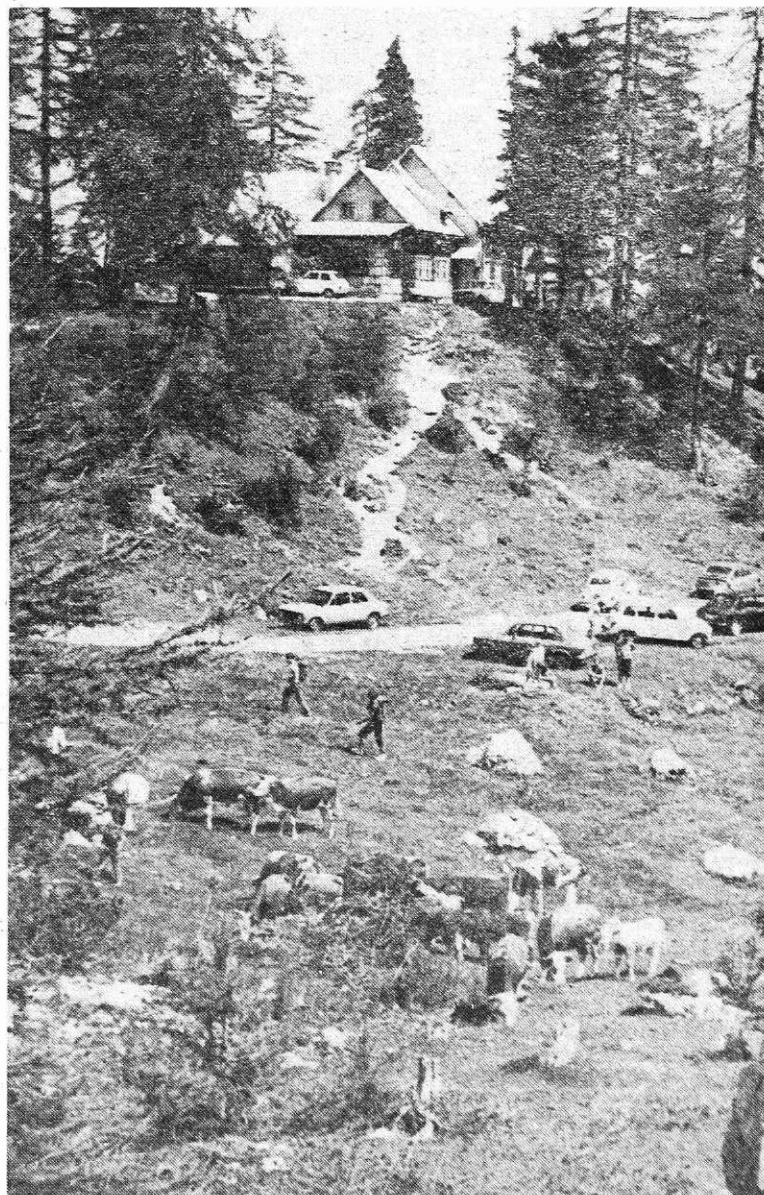
Tako bo letošnje srečanje 10. julija 1982 v KRIŽAH pri Tržiču. Skupščina občine Tržič bo ob tej priliki tudi podelila domicilno listino brigadi in tako dala svoje priznanje brigadi za njeno dolgo vojno pot širom vse Gorenjske, po Primorski in Dolenjski.

Občani za to srečanje pripravljajo kulturni program in pravijo, da se bodo v senčnih prostorih s klopimi borci in ostali udeleženci srečanja prijetno počutili.

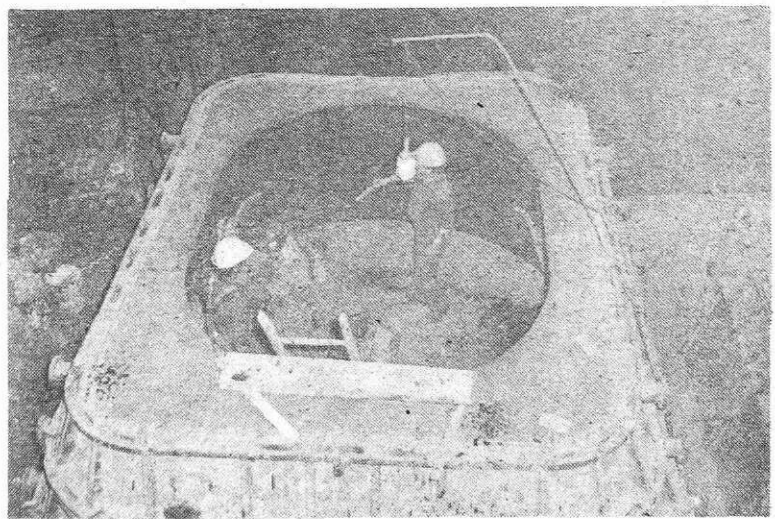
Planinska enota, ki nadaljuje tradicije brigade in domuje v kasarni Staneta Žagarja v Kranju, bo ustanovitev brigade proslavila 12. julija 1982 ob 10. uri v svoji kasarni, kamor so vabljeni borci in ostali krajanje, posebno pa mladina.

Domicilni odbor je na tej seji tudi sprejel osnutek medalje Prešernove brigade, delo akademskega kiparja - medaljerja Staneta Dremlija. Medalja ima na eni strani lik Franceta Prešerna, na drugi pa grad Turjak, ki ga je brigada v sedemdesetih bojih od 12. do 19. septembra 1943 zavzela in pri tem ujela preko 690 belo in plavogardistov. To je bila ena največjih belogardističnih postojank na Slovenskem. Medalja bo podeljena borbem brigade drugo leto, ko bo brigada pod pokroviteljstvom SOZD Slovenske železarne v svojem rojstnem kraju - Davči, svečano slavila 40-letnico ustanovitve.

Roman STANA

Erjavčeva koč na Vršču
(Foto B. Blenkuš)

Priprava modela za vlivanje (Foto S. Kokalj)

SLAVNOSTNA SEJA OBČINSKEGA ŠTABA CIVILNE ZAŠČITE OBČINE JESENICE

V ponedeljek, 21. junija, je bila slavnostna seja občinskega štaba civilne zaščite občine Jesenice ob 20. juniju – dnevu civilne zaščite. Ta dan pripadniki civilne zaščite praznujejo od leta 1978 dalje, in sicer v spomin na 20. junij leta 1955, ko je tovariš Tito podpisal ukaz o razglasitvi zveznega zakona o ljudski obrambi, v katerem je prvič opredeljen namen in naloge civilne zaščite kot organizacije v sklopu vseljudekega odpora in družbene samozaščite.

Slavnostne seje so se poleg članov občinskega štaba udeležili še predstavniki občinskih družbenopolitičnih organizacij in nekaterih delovnih organizacij iz jeseniške občine.

Slavnostni govornik je bil poveljnik občinskega štaba Marjan Jelovčan, ki je orisal stanje na področju civilne zaščite v jeseniški občini. V uvodu je poudaril, da je civilna zaščita kot sestavni del ljudske obrambe in družbene samozaščite v etapi intenzivnega razvoja, posebno v zadnjih letih. Vidni rezultati so doseženi predvsem pri organiziranju in v pripravi enot in štabov civilne zaščite ter pri razvoju številnih ukrepov civilne zaščite in samozaščite delovnih ljudi in občanov.

V celotnem razvoju civilne zaščite pomembno mesto zavzemajo priprave v krajevnih skupnostih in v organizacijah združenega dela. Prav do priprave in usposobljenosti za zaščito in reševanje v okviru teh oblik družbene organiziranosti, to je v stanovanjskih zgradbah, ulicah, naseljih, tovarnah in drugod, je močno odvisno učinkovito funkcioniranje sistema civilne zaščite v celoti.

Marjan Jelovčan je v nadaljevanju opozoril tudi na nekatere pomanjkljivosti v sedanjem razvoju civilne zaščite v jeseniški občini. Kot je dejal, pri nas še vedno nimamo dovolj usklajenih načrtov civilne zaščite z ostalimi deli sistema splošne ljudske obrambe in družbene samozaščite. Ta neusklajenost lahko zmanjša učinkovitost hitrih in učinkovitih reševalnih akcij v primeru elementarnih in drugih

nesreč ali vojne. V prihodnje bo tem načrtom potrebno nameniti več pozornosti, jih medsebojno uskladiti in s praktičnimi vajami dokazati učinkovitejšo delovanje v primeru vojne in v drugih izrednih razmerah.

Predvsem krajevne skupnosti in organizacije združenega dela bodo morale bolj odgovorno reševati ta problem, skladno s določili zakona o ljudski obrambi.

Tudi opremljenost nekaterih enot civilne zaščite je še vedno pomanjkljiva. Nekateri organizacije združenega dela so bile pri načrtovanju razvoja civilne zaščite nedosledne in niso upoštevale planskih usmeritev. Tako bo do konca tega srednjeročnega obdobja v posameznih sredinah civilna zaščita posebno razvita.

**DOPISUJTE
V ŽELEZARJA**

Poleg vseh teh pomanjkljivosti, kot je dejal poveljnik občinskega štaba, pa vendarle velja pohvaliti vse pozitivne premike v razvoju civilne zaščite. V zadnjem času je več primerov uspešnega sodelovanja krajevnih skupnosti z organizacijami združenega dela, ki imajo sedež na njihovem območju. To sodelovanje je vidno predvsem pri medsebojnem usklajevanju načrtov civilne zaščite, organiziranju in izvajanju skupnih akcij, usposabljanja, vaj in podobno.

Positivni premiki v razvoju civilne zaščite v jeseniški občini se kažejo tudi v vse večji angažiranosti družbenopolitičnih in družbenih organizacij ter samoupravnih organov v pripravi civilne zaščite tako v krajevnih skupnostih kot v organizacijah združenega dela. Aktivnosti v usposabljanju in organiziranju civilne zaščite nikakor ne smejo potekati le v okviru oddelka za ljudsko obrambo in štaba civilne zaščite, temveč se morajo v razvoj in krepitev civilne zaščite vključiti vse sredine, predvsem pa družbenopolitične in družbene organizacije.

Na ponedeljkovi slavnostni seji so prešli zlate značke civilne zaščite: Vladimir Murn, Jožica Sodja, Ivan Razinger, Matevž Kolar, Anton Arh in Rezka Čop.

Letošnje praznovanje dneva civilne zaščite je v jeseniški občini potekalo v skromnem obsegu. Poleg slavnostne seje so zelo uspešno izvedli tudi vsakoletno tekmovanje pripadnikov civilne zaščite v jeseniški občini.

J. Rabič

KRAJEVNA ORGANIZACIJA ZRVS TUDI NA BLEJSKI DOBRABI

Značilnost krajevnih organizacij zveze rezervnih vojaških starešin mora biti izredna aktivnost, dinamičnost in pestra družbenopolitična dejavnost na vseh področjih življenja in dela. V ta proces in področje dela v krajevni organizaciji ZRVS se mora s socialistično patriotično zavestjo in politično voljo vključiti sleherni vojaški rezervni starešina, ker le tako lahko prispeva k ugledu organizacije in doseganju ciljev v družbeni preobrazbi sredine, v kateri živi.

Zaradi izredno velikega števila rezervnih vojaških starešin na območju krajevnih skupnosti Blejska Dobrava si je OK ZRVS Jesenice že nekaj časa prizadevala, da se oblikuje samostojna krajevna organizacija ZRVS na Blejski Dobravi. Z novo organiziranostjo pokriva KO ZRVS Blejska Dobrava tudi naselje Lipce in Kočno, kar bo v mnogem olajšalo njeno dosedanje delo, hkrati pa poestirilo dejavnost v bazi. Tako bo vsak rezervni vojaški starešina vključen v delo neposredno in bazi. To bo zagotovilo izpolnjevanje programskih in statutarnih nalog na vseh področjih delovanja, zlasti na področju SLO in družbene samozaščite ter obrambne vzgoje delovnih ljudi in krajanov.

Pred dnevi so se že zbrali na svoji redni seji člani novega vodstva KO ZRVS Blejska Dobrava. Udeležba je bila izredno zadovoljiva, kar dokazuje, da so člani novega vodstva sprejeli svoje zadolžitve z veliko odgovornostjo. Na seji so obravnavali program dela, ki se že dosledno izvaja in je razdeljen na štiri komisije, ki ga bodo stalno dopolnjevale in bogatile, kot bodo to narekovala potrebe okolja in organizacije.

Komisijo za strokovno usposabljanje in idejno-politično delo vodi Jože Ertl. Komisija je pretežni del programa že realizirala. V zvezi s tem so izpostavili nujnost idejno-političnega izobraževanja s poudarkom na varnosti in družbeni samozaščiti. Pri oblikovanju programov splošno vojaškega usposabljanja in idejnopolitičnega izobraževanja si bodo prizadevali, da vanje vtejejo tudi neprecenljive izkušnje in moralno-etične vrednote našega narodnoosvobodilnega boja in socialistične revolucije.

Komisijo za družbeno dejavnost SLO in družbeno samozaščito vodi Zvonko Žmitek. Komisija naj bi skrbela za sodelovanje z družbenopolitičnimi organizacijami, predvsem z zvezo socialistične mladine in zvezo združenih borcev NOV v krajevni skupnosti. Vsa aktivnost se bo še posebej odražala pri zasnovi SLO in družbene samozaščite. Radi bi tesno sodelovali s komitejem za SLO v krajevni skupnosti.

Komisijo za informiranje vodi Jože Urh. Zaradi izrednega pomena, ki ga ima informativna dejavnost za prikazovanje aktivnosti organizacije in posameznih članov ZRVS prek sredstev javnega obveščanja in s

tem za uveljavljanje družbene vloge ZRVS, bo komisija stalno sodelovala s časopisnimi redakcijami in lokalno radijsko postajo Triglav. Komisija ima izdelan celovit program dela na občinski ravni, v katerega bo vključena tudi aktivnost pri spremljanju dela organizacije ZRVS na Blejski Dobravi.

Komisijo za kadrovske in splošne zadeve vodi Anton Jenstrle. Glavna naloga te komisije je nenehna skrb za dobro organiziranost, pravilno kadrovsko politiko in urejanje splošnih zadev, ki jih ZRVS opravlja kot pomembna družbena organizacija.

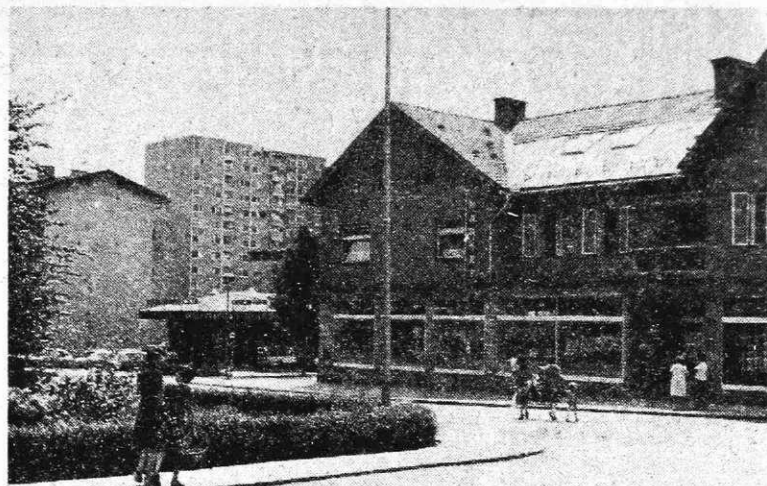
Poleg programa dela komisij so na seji sprejeli tudi nekaj drugih pomembnih sklepov in nalog. Dogovorili so se za udeležbo na občinskem tekmovanju v streljanju v počastitev občinskega praznika 1. avgusta. Zaupno dokumentacijo bodo hranili na sedežu krajevnih skupnosti. Tu naj bi imeli tudi strokovno literaturo. Seje krajevnih organizacij se bodo sklicevale po potrebi in občasno bodo na seje vabili tudi predstavniki krajevnih skupnosti in predstavniki drugih družbenopolitičnih organizacij v krajevni skupnosti. Na seji so tudi sprejeli sklep, ki ga bodo posredovali občinski konferenci ZRVS in družbenopolitičnim organizacijam v krajevni skupnosti, da bi KO ZRVS na Blejski Dobravi nosila ime padlega sekretarja SKOJ Milana Kalana-Kleka, ki je pred vojno živel na Blejski Dobravi.

urh

ZB NOV JAVORNIK- KOROŠKA BELA VABI

Krajevna organizacija zveze borcev narodnoosvobodilne vojske Javornik-Koroška Bela in aktiv ZSMS v Javorniških rovtih vabita nekdanje borce in aktiviste, mladino in ostale občane na

TOVARIŠKO SREČANJE
o dnevu borca, ki bo v nedeljo, 4. julija, s pričetkom ob 11. uri pri kurirski postaji G 22.

Na Jesenicah (Foto I. Kučina)

UČENCI COŠ TONE ČUFAR BOMO SKRBELI ZA KURIRSKO POSTAJO G-28

V soboto, 5. junija, smo se podali pionirji osnovne šole Tone Čufar Jesenice v prelepem sončnem jutru v Plavški rovt. Dolga kolona se je vila v hrib, razposajen smeh in veder klepet sta krajšala pot.

Malo pred začetkom prireditve smo prišli pred Burjovčovo hišo, posedli in se malo odpočili. Prav bi nam prišlo kaj osvežilnega, a kaj ko v Plavškem rovtu ni nobene restavracije. Najbrž so bili žejni tudi nekdanji kurirji NOV, ki so prišli na prireditev.

Ob dogovorjeni uri smo začeli s programom, ki so ga pripravili naši mlajši sošolci. Izvedli so ga lepo, doživeto, da se je prenekaterim osi-velim borcem orosilo oko.

Srečanje je začel Drago Košir-Borko. Pripovedoval je o težkih trenutkih kurirjev postaje G-28. Ploščo je odkril Jože Peklar-Kristof, komisar četrega relednega sektorja. Naš pionir Miroslav Varek se je borcem zahvalil za zaupanje in v imenu nas vseh obljubil, da bomo kurirsko postajo obiskovali in ohranjali ob njej spomin na najtežje dneve naše zgodovine.

Program se je iztekel, naši pogovori z borci pa so se nadaljevali. Zvedeli smo marsikaj. Zelo lepo in živo, kot bi se vse dogajalo včeraj, nam je pripovedoval komandir karavle Ferdo Gartner-Majnik. Zelo mlad je odšel v boj za lepše življenje nas vseh, zelo mlad se nam je zdel danes, ves živahen in nasmejan. Zvedeli smo, da je bil politdelegat G-28 Franc Kavčič-Vohun, prvi kurirji pa Drago Košir-Borko, Stanko Koblar-Štefko, Ciril Noč-Mirko, Jaka Klinar-Gustelj, Franc Pesjak-Boris, Tonček Noč-Janka, imeniten partizanski kuhar. Kasneje so bili kurirji te postaje še Dolfo Kramžar, Jože Klinar,

Jaka Klinar, Tinček Jelenčič, Jože Razinger-Milan in morda še kdo, pa je spomin izgubil njihova imena. Toliko smo zvedeli.

Tesno nam je bilo pri srcu, ko je Jože Klinar – Burjovčev ata povedal, da je njegov brat padel kot kurir. Danes je prav na njihovi domačiji spominska plošča.

Večina prisotnih borcev se je nato podala h Kajžarju. Posedli so, kot nekoč v kuhinji in hiši za mizo, se pomenkovali in prepevali partizanske pesmi. Mnogo dogodkov so oživel – veselih, težkih, žalostnih. Tudi pripovedi. Talerja-Tobija je bila zanimiva. V boj je šel star komaj 17 let. Od leta 1943 je bil borec Prešernove brigade, bil je sekretar SKOJ pri okrožnem odboru Jesenice. Leta 1944 pa je prišel h kurirjem. Grenak prizvok je imela njegova pripoved, zlasti še, ko je odprl knjigo, pokazal sliko in dejal:

»Piše nepoznan, a to sem jaz. Vsi me poznajo.« Če je temu res tako, bi bilo prav, da napako popravimo in prihodnjim rodovom ohranimo ime, ki so izborila našo svobodo.

Tedaj sem zaslišala besede: »Spet smo pri Kajžarju. V to hišo smo med vojno prihajali ob katerikoli uri. Domači so imeli radi nas, mi pa nje, zlasti še našo dobro mamo Ano.« Mame Ane ni več. Teh besed ni slišala. Nikoli pa jih ne bodo pozabili njeni otroci in vnuki, ki so ta dan sedeli z borci in prijetno preživljali lep pomladni dan.

Andrejka Ilenič
OŠ Tone Čufar Jesenice

O DELU NAŠE PIONIRSKHE HRANILNICE

Varčevanje je beseda in dejanje, ki je prisotno danes povsod in ob vsakem času. Varčujemo z elektriko, z vodo, s papirjem ...

Poleg vseh oblik varčevanja na naši šoli varčujemo tudi denar. Učenci vlagajo (pa tudi dvigajo) prihranjene dinarčke v pionirsko hranilnico.

Pionirska hranilnica je poslovala dvakrat tedensko od 1. oktobra 1981 do 23. junija 1982. Delo v njej sta opravljali dve učenci pod vodstvom mentorice Danice Uršej. Pri delu v pionirski hranilnici sta morali biti učenci – delavki zelo natančni in vestni, da so se vsote privarčevanega denarja vedno ujemale. Dinarje, zbrane v pionirski hranilnici, sta vedno odnesli v Ljubljansko banko. Za pridno varčevanje nas je Ljubljanska banka enkrat mesečno nagradila z lepo praktično nagrado. Ob koncu koledarskega leta nam je dala banka za ves privarčevani denar plačilo – obresti in ob koncu šolskega leta je organizirala za

delavce, varčevalce in mentorico pionirske hranilnice izlet.

Poleg tega je Ljubljanska banka organizirala tudi tekmovanje za najboljše likovne, tehnične in pisne izdelke ter fotografije varčevalcev pionirskih hranilnic Gorenjske, katerega smo se udeležili tudi mi.

Letos prvič bomo na naši šoli podelili tudi Mussijevo značko, ki jo Ljubljanska banka podeljuje najboljšemu varčevalcu, ki je hkrati tudi priden delavec v pionirski hranilnici in član njenih samoupravnih organov (sveta pionirske hranilnice ali samoupravne pionirske kontrole).

Marjan Kores
varčevalec pionirske
hranilnice
OŠ Polde Stražišar

Hladno valjana pločevina (Foto I. Kučina)

RAZSTAVA V POČASTITEV 12. KONGRESA ZKJ

Delavci občinske knjižnice so v ponedeljek, 21. junija, v prostorih krajevnih skupnosti Sava v počastitev 12. kongresa Zveze komunistov Jugoslavije odprli razstavo publikacij, ki so bile izdane ob dosedanjih kongresih zveze komunistov.

V krajšem kulturnem programu ob otvoritvi je sodeloval trio harmonik – Lili Čop, Mojca Legat in Vojko Ukmar.

Razstavo si lahko ogledate še danes in jutri od 9. do 12. in od 17. do 19. ure.

PRAZNIK V KS ŽIROVNICA

Prebivalci krajevnih skupnosti Žirovnica, ki praznujejo svoj krajevni praznik 1. julija v spomin na isti dan leta 1942, ko so Nemci v Mostah kot povračilni ukrep za požgani železniški most ustrelili 28 talcev, medtem ko jim je 29. pobegnili, se štiridesetletnice tega dogodka spominjajo s številnimi kulturnimi in športnimi prireditvami, ki so se pričele že 19. junija, sklenili pa jih bodo v nedeljo, 4. julija.

Višek praznovanja bo v soboto, 26. junija, ko bo najprej ob 9. uri dopoldan spominska svečanost ob 60-letnici smrti sekretarja SKOJ Dragija Milovanovića v Završnici. Popoldan ob 16. uri bo slavnostna seja skupščine krajevnih skupnosti, družbenopolitičnih, društvenih in družbenih organizacij, ob 19. uri pa bo v Mostah žalna komemoracija ob spomeniku talcem.

Še ves prihodnji teden se bodo vrstile športne prireditve, praznovanje pa bodo sklenili v nedeljo, 4. julija, z drugim tekmovanjem gasilcev – veteranov, pogostitvijo občanov 80-letnikov in starejših ter družabnim popoldnevom na poligonu nad Smokučem.

ZAČETEK ORGANIZIRANEGA ODPIRA PROTI FAŠIZMU PRED 55 LETI

Pet in pol desetletij je preteklo, odkar so se prvo nedeljo v juliju leta 1927 sestali na Nanosu nekateri primorski rojaki in se tam dogovorili, da začno organizirani odpor proti fašizmu in borbo za narodnostni obstoj našega zaslužnega naroda na Primorskem. Dobro so se zavedali, da bo borba težka in dolgotrajna in da je naš narod na Primorskem obsojen na uničenje, če ne bo nudil fašizmu odločnega odpora.

Fašizem je do leta 1926/27 domala zatrl vse narodnostne pravice Slovencev na Primorskem. Z znano Gentilijevo reformo šolstva je bil ukinjen pouk v materinem jeziku, slovensko učiteljstvo je bilo premeščeno v Italijo ali odpuščeno, na njihova mesta pa je prihajalo učiteljstvo iz italijanskih pokrajin. Prepovedano je bilo delovanje vseh prosvetnih in drugih društev, posojilnice in kmetijske zadruge so prišle v fašistične roke, prepovedano je bilo celo slovensko petje v javnih lokalih. Fašizem je hotel popolnoma zatreti našo narodno kulturo in narodno zavest.

Že kmalu po omenjenem sestanku na Nanosu je bil sklical širši sestanek pod vasjo Vrhovlje pod Sabotinom, kjer so prejeli posamezni člani organizacije, ki se je kasneje preimenovala v TIGR, določene naloge. Tu so bili med drugimi: Zorko Jelinič iz Gorice, Avgust Šviligoj iz Brd, Anton Majnik iz Volč, Srečko Šorli iz Tolmina, Andrej Manfreda iz Kobarida, Franc Sivec iz Bovca oz. iz Čezsoče in še nekateri drugi. Določili so tudi zaupnike za razna področja, tako, na primer, mene za Tolmin in okolico ter za povezavo med Tolminom, Gorico, Kobaridom in Bovcem. Kmalu sem dobil nalogo, da preko meje na bohinjskih gorah navežem stike z obmejnim komisarjem na Jesenicah Antonom Batageljem, ki je bil tudi primorski rojak in s Petrom Bizjakom, ki je bil v službi pri obmejnem komisarjatu. Tako sva se podala še istega meseca z Jernejem Lužnikom neke noči prek Vogla v Bohinj in na Jesenice. Oba, Batagelj in Bizjak, sta bila takoj pripravljena, da nam bosta vsestransko pomagala pri zbiranju slovenskih knjig za prenos prek meje na Primorsko, pritegnila pa sta k sodelovanju tudi lekarnarja Zabkarja, kasnejšega predsednika primorskega emigrantskega društva SOCA na Jesenicah. Oglasila sva se tudi pri družini Bizjak (pri Luku) na današnji cesti na Golico, pri katerem so primorski begunci že v času prve svetovne vojne dobivali podporo in pomoč. Tako smo dobili povezavo prek bohinjskih gora do Jesenic in dalje do Ljubljane. Povezava je trajala vse do začetka druge svetovne vojne. O delovanju protifašistične organizacije TIGR, ki je delovala polnih 14 let, smo v Železjarju že večkrat zasledili razne članke. Šele narodnoosvobodilna vojna je prinesla našemu izmučenemu narodu na Primorskem polno svobodo.

V obtožnici proti skupini naših borcev proti fašizmu najdemo med drugim tudi naslednje odlomke: »Državljeni slovenskega jezika v Julijski krajini so že več časa izvrševali s sredstvi, ki so prihajala prek meje (omenjene so tudi Jesenice), protitalijansko dejavnost s tem, da so skrivnostno razširjali slovenske tiskovine, ki so vsebovale grde laži proti Italiji, da so požigali italijanske šole in otroške vrtce, da so vršili nasilna dejanja nad osebami in vojaškimi poslopji, špijonaža dejanja, vse s protitalijanskimi nameni«. Dalje zasledimo: »Albert Rejec, nekdanji dopisnik tržaške Edinosti, je bil med najvidnejšimi protitalijanskimi in panslovenskimi elementi. Ker ga je zadelo zaporno povelje, je skrivoma zbežal prek meje v Jugoslavijo. Druga oseba, ki je vršila podobno dejavnost, je bil Zorko Jelinič. Leta 1927 sta Jelinič in Šviligoj ustanovila tajno društvo, ki ga obtoženci imenujejo »organizacija« (TIGR). Dokler se je Rejec še nahajal v Italiji, jo je vodil on. Pri svojem pobegu je sicer ostal njen načelnik, a je vodstvo prevzel Jelinič. Rejec je gojil stike z jugoslovansko Matico v Ljubljani in posredoval njene podpore. Tudi je dokazano, da je preoblečen v miličnika fašista večkrat prestopil mejo in se pojavljal na Krasu. Iz spisov imenovanega tajnega društva je razvidno, da je deloval tajni odbor, čigar načelnik je bil Zorko Jelinič, člani pa Anton Majnik, Anton Rutar, Avgust Šviligoj in Srečko Logar. Organizacija je imela v raznih krajih »celice«, trije najbolj zanesljivi člani posamezne celice pa so tvorili »trojko«. Več celic je bilo združenih v »srženjo«. Voditelji so med seboj občevali s tajno pisavo. Namen organizacije je bil razširjati vseslovensko misel in sovražnost do vsega, kar je italijansko, da se doseže združenje Julijske krajine z našo tujino državo. To je kratak povzetek obtožnice proti

skupini naših primorskih rojakov, ki so prišli pred posebno fašistično sodišče.

V neki drugi obtožnici zasledimo, da je oblast javne varnosti na Primorskem odkrila neko komunistično gibanje s središčem v Trstu in drugih predelih na Primorskem. Namen tega gibanja je bil nastanek slovensko-sovjetske republike, ki naj

bi združila vse manjšine Julijske Krajine, Koroške in Jugoslavije. Glavni predstavniki da so bili v stikih s komunističnimi središči onstran meje in so širili škodljivo propagando s tajnim tiskom, to je z listom DELO, glasilom komunistične partije, ki so ga z drugimi lističi tiškali ilegalno in ga močno razširjali.

Na dveh procesih pred posebnim fašističnim sodiščem v Trstu in enem v Rimu so sodili veliki skupini naših zavednih slovenskih rojakov le zato, ker so ljubili svoj nesrečni narod in se zanj borili, da ne omenjamo tudi vseh drugih, ki so v tem gibanju sodelovali. Srečko Šorli

MALENKOSTI, KI POMENIJO VELIKO

Na sestanku predstavnikov gostinskih, trgovskih in turističnih organizacij in društev, ki ga je 15. junija sklical predsednik skupštine občine Jesenice Franc Brelj zaradi priprav na poletno turistično sezono, so udeleženci opozorili na vrsto manjših pomanjkljivosti, ki pa za zunanji izgled, red in urejenost pomenijo veliko.

Med drugim so predlagali, naj bi ob magistralni cesti v Gornjesavski dolini, tam, kjer bodo oskrbovalnice izven naselij, uredili sanitarije in napeljali pitno vodo. Največ majhnih pomanjkljivosti so našli na Jesenicah. In sicer takšnih, za katere smo, kot se temu reče, postali že slepi, ker smo se jih tako navadili, da menimo, da pač tako mora biti. To so napisi nad trgovinami, gostišči in uradi, ki jih nihče nikoli ne očisti ali obnovi, zato so zamazani in ponekod tudi razbiti. Jeseničani vanje nikoli ali bolj redko pogledajo, ker vedo, kje je kaj. Gostje pa ob iskanju trgovin in gostišč te umazane table in napise natančno pregledajo in pri tem ugotavljajo našo malomarnost. Razen tega je večina napisov hotelov, trgovin dotrajanih, svetlobni napisi pa pokvarjeni. To bi morali sproti vzdrževati, obnavljati in popravljati.

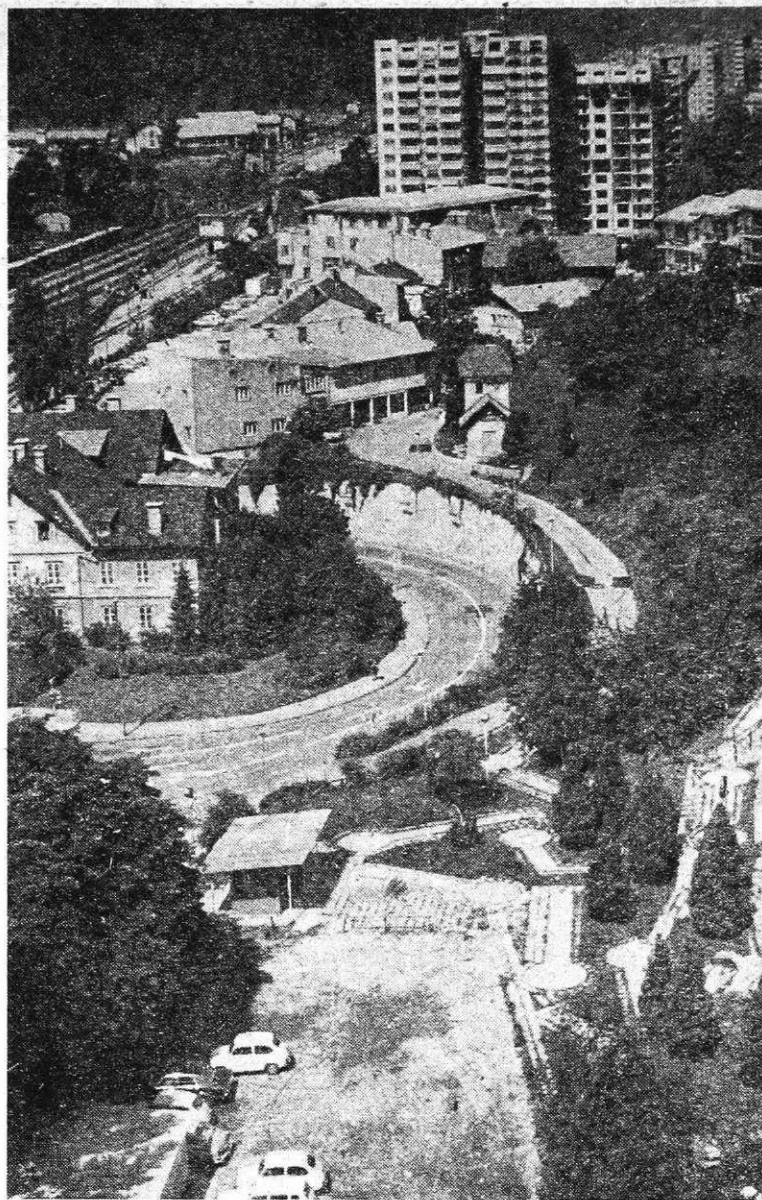
V mestu so poškodovane in prevrnjene številne ograje, na primer, ob Kosovi graščini in ob poti na Murovo, zahodno od stavbe samopopravnih interesnih skupnosti in ob glavni cesti pri TVD Partizan na Jesenicah, kjer so jo poškodovali ob pluzenju snega. Pri Kovinarju so povedali, da je vse, kar se med pluzenjem snega pokvari, zavarovano in da naj to da lastnik na ta račun popraviti. Toda kdo je lastnik? Ograja je bila postavljena ob gradnji toplovoza. Železarna pravi, da ni njena. Morda je od BUSP, ki je investitor centralnega ogrevanja? Ograja je na več krajih že dve leti kriva, iztaknjena in prevrnjena in ni

nikogar, ki bi jo bil dolžan popraviti ali vsaj poskrbeti za njeno popravilo.

Cepprav vsi vemo, da je za plakiranje pristojno le komunalno podjetje Kovinar, razne plakete in obvestila divje lepijo tudi na poslopje železniške postaje, BUSP, vzhodno od Kompara, na vremensko hišico in še drugod.

Vremensko hišico bi bilo treba delno popraviti in prepleksati. Zgrajena je bila s skupno pomočjo delovnih organizacij na Jesenicah, nihče pa nima razumevanja, da bi karkoli prispeval za njeno popravilo. Turistično društvo je naslovilo že več prošelj, pa so bile vse odklonjene. Razen tega naj omenimo poškodovane cestno prometne znake, drogeve javne razsvetljave, koše za smeti in drugo. Storičev teh škod se navadno ne najde, nihče pa tudi ne poskrbi, da bi se poškodovano spet spravilo v red.

Naj omenimo še čiščenje in pometanje pločnikov in ulic. Zadnji čas je občinska komunalna veliko naredila, da se je stanje izboljšalo, skoraj nič pa lastniki poslopij, ki bi morali skrbeti za čistočo pred svojimi stavbami in na pločnikih. Izvzamemo naj nekaj zglednih primerov, kot so železniška postaja, tako imenovani »železniški konzum« in nekatere trgovine od Železnine do hotela Korotan. Seveda pa je želja vseh, ki na Jesenicah odgovarjajo za red in čistočo, da bi vsi občani metali smeti in odpadke v koše za smeti ter kontejnerje in ne kjerkoli. Če bi se vsi tega zavedali in držali, bi največ prispevali k čistoči in lepemu izgledu Jesenic in okolice.

Tudi na Jesenicah je lepo (Foto I. Kučina)

Dopisujte v Železjarja

VELIČASTNA MANIFESTACIJA ZBOROVSKEGA PETJA V KAMNIKU

Srečanje pevskih zborov društev upokojencev Slovenije v Kamniku je bilo posvečeno kar trem pomembnejšim jubilejem, in sicer 70-letnici bivanja tovariša TITA v Kamniku, stoletnici pevskega zbora LIRA in gasilskega društva. Na tej manifestaciji je sodelovalo kar 1200 pevcev – upokojencev. Prireditelj je bila Zveza društev upokojencev Slovenije, organizator pa Društvo upokojencev Kamnik.

Sporod pesmi je bil zelo pester, nastopali pa so združeni moški pevski zbori Gorenjske, Primorske, severne Slovenije in širšega celjskega območja. Na tem zboru niso nastopili združeni zbori z Dolenjske. Sicer pa so nastopili vsi moški, ženski in mešani zbori DU Slovenije in so za zaključek zapeli pesem »Stoji, stoji Ljubljana«, Slavka Mihelčiča, ki je tudi dirigiral.

Združeni moški zbori Gorenjske so zapeli naslednje pesmi: Jutri gremo v napad, Šel sem po zelenem travniku in Triglav; skupno je sodelovalo osem zborov. Moški zbor DU Javornik-Koroška Bela ni nastopil na tej prireditvi.

Moški zbori Primorske iz Divače, Postojne, Pivke, Sežane, Ponikve, Izole, Kobarida, Idrije so zapeli pesmi: Bazovica, Oj, Doberdob in Pesem o svobodi.

Združeni zbori s celjskega območja, v katerem so sodelovali zbori iz Hrastnika, Zalca, Laškega, Trbovelj, Titovega Velenja in Slovenskih Konjic, so zapeli: Zdravljico, Stoji na gori partizan in Sijaj mi, sončece.

Zbori iz severne Slovenije, to je iz Lovrenca na Dravskem polju, Prevalj, Maribora – center, Ruš, Maribora – Pobrežje, Maribora – Tezno, Ptuj in Ljutomera, so zapeli: Komandant Sava, Slovenec sem in Štajerski fantič.

Vsi moški zbori so skupaj zapeli Prešernovo Zdravljico, Bolen mi leži in O more.

Ženski zbori so bili iz Domžal, Radovljice, Laškega, Trbovelj, Smartna pri Slovenj Gradcu, Slovenj Gradca, Kidričevega, Malečnice, Divače, Titovega Velenja in Novega mesta. Med starejšimi zborovodji se je pojavila tudi mlada pevovodkinja Beti Damašar, ki že leto dni uspešno vodi zbor Ljapa v Radov-

ljici. Skupaj so zapeli: Igraj kolce, Mi ptičica zapoje in Da biva liepa ura.

Mešani pevski zbori so bili iz: Ivan Cankar iz Ljubljane, Ljubljana-Moste, Novega mesta, Prevalj, Beltincev, Polzele, Šoštanja, Celja, Senovega, Divače in Krškega.

Zbori so nastopali v telovadnici osnovne šole Franca Albrehta, ki je kljub velikosti le težko sprejela številne poslušalce, ki so prišli poslušat zbor upokojencev iz vse Slovenije. Za vsako zapeto pesem so pevcem dali veliko priznanja.

Pokrovitelj srečanja je bila skupščina občine Kamnik.

Istega dne zvečer je bil v domu Julke in Albina Pibernik na Javorniku koncert, na katerem so sodelovali: mešani pevski zbor Svoboda II iz Trbovelj, moški zbor Vintgar z Blejske Dobrave in zbor osnovne šole Karavanskih kurirjev NOB s Koroške Bele. Moram poudariti, da je zelo škoda, da je tako kvalitetnemu petju prisluhnilo zelo malo ljudi, kar prav gotovo ni v ponos Javorniku, Koroški Beli in ne nazadnje tudi Jesenicam.

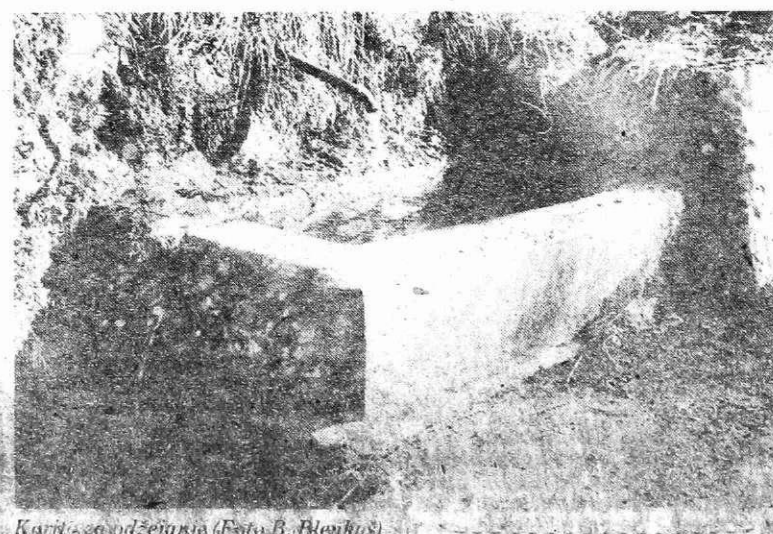
Koncert je bil posvečen 90-letnici rojstva tovariša Tita, 60-letnici DPD Svoboda France Mencinger Javornik-Koroška Bela, 85-letnici Gasilskega društva Koroška Bela in 35-letnici Planinskega društva Javornik-Koroška Bela.

Gostje iz pobratenih Trbovelj so prav gotovo odnesli zelo slab vtis, prav tako pa tudi ostali pevci, ki veliko prostega časa žrtvujejo za to, da bi pevsko kulturo posredovali delovnim ljudem in občanom. Ob tem bi se kazalo zamisliti.

Stane Forkar

Iz letošnje februarske razstave jeseniškega Dolika (Foto J. Kučina)

Karavanski podčezanja (Foto B. Alekšič)

DOLIKOVCA MARKEŽ IN LUŽNIK RAZSTAVLJATA V RADOVLJICI

Jutri, v petek, 25. junija, bodo v Šivčevi hiši v Radovljici odprli razstavo slik članov likovnega kluba DOLIK pri DPD Svoboda Tone Čufar Jesenice TINETA MARKEŽA in PAVLA LUŽNIKA. O njuni likovni tvornosti je umetnostna zgodovinarica Maruša Avguštin iz Radovljice v katalogu napisala:

»Tine Markež, ki ga iz Dolikovih razstav poznamo predvsem kot slikarja planinskih motivov v oljni tehniki, z značilnim slogom širokih ploskev v čistih barvnih nanosih, se to pot predstavlja z miniaturnimi v akvarelu, pastelu in flomastrih, tudi v teh koloristično poudarjenih slikah prevladujeta krajina in tihožitje, vendar je zanje še posebej značilno z barvnimi izraženo lirčno razpoloženje, ki obvladuje motiv. Gorski in planinski svet, izbrane poglede na gorensko krajino s kozolci, hišami ali vaško cerkvijo, cvetje itd., vse lovi slikar v svoje barvne harmonije. Pisan svet motivov mu nemalokrat postane povod za barvno avanturo, v kateri se ljubiteljski slikar približa abstrakciji.

Sličice so nastajale predvsem v času, ko je Markež kot mojster v obratu tanke pločevine jeseniške železarne velik del svojih sil porabil v službi in je zato z majhnimi formati in v akvarelu ali pastelu lažje dosegel svoji želji po likovnem izražanju kot v večjih oljnih platnih. Pri tem so mali formati in mehki akvarel ali pastel za njegov način slikanja najbolj primerni.

Markež se zaveda ustvarjalnih isker v svojih intimnih stvaritvah, ki so tem izrazitejše, čim bolj svobodno je pri obdelavi motiva in čim bolj mu motiv postaja izhodišče za svobodno gradnjo kompozicije iz raznolikih barvnih sestavin.

Nemirnega, s svojim delom večno nezadovoljnega avtorja, krajina in tihožitje ne zadovoljujeta povsem, čeprav se v javnosti pojavlja samo z njimi. Zanimivi so njegovi kiparski poskusi majhnih portretnih glav v žgani glini, za katere je značilna prava ljudska ekspresivnost. Spopadal se je tudi z grafičnimi tehnikami, o čemer nas prepričujejo nekateri uspehi linorezi.

Z razstavo v Radovljici se Tine Markež predstavlja z drobnim gradivom, ki se je skozi štiri desetletja nabiralo v njegovih mapah in ga doslej ni pokazal v javnosti. Zaradi lahke ritmičnosti slikarjevih barvnih kompozicij in zaradi zanimivih poskusov stilizacije oz. abstrakcije nekaterih po naravi posnetih motivov je prav, da spoznamo tudi ta dela.

Tine Markež je bil rojen 13. februarja 1907 na Koroški Beli. Bil je soustanovitelj DOLIKA februarja 1946.

Skupinske razstave:
— 1946–1982 udeležba na skupinskih razstavah DOLIK,
— 1975 – II. revija likovnih skupin Slovenije, Velenje,
— 1977 – III. revija likovnih skupin Slovenije, Ljubljana,
— 1979 – IV. revija likovnih skupin Slovenije, Brežice,
— 1981 – V. revija likovnih skupin Slovenije, Maribor.

Udeležba v slikarskih kolonijah:

— 1970, 1975 in 1977 planinska slikarska kolonija na Vršču,
— 1977 in 1979 slikarska kolonija v Podkorenu,

— Dolikovske slikarske kolonije.
»Pavel Lužnik, član jeseniškega ga DOLIK, je slikar krajinar. Njegovo izrazno sredstvo je olje. V dvajsetih letih slikanja je ustvaril samosvoj slog sproščenih širokih potez čopiča z nasičeno barvno skalo z razgibanim kontrastiranjem svetlih in temnih površin in trdno gradnjo slike.

Njegovi motivi so Gorenjska: gore in nižinske krajine z bogatim listnatim drevjem, ki pogosto zapolnjujejo velik del slikarske ploskve, motivi z vodo, vasi z barvitimi strehami hiš in zvonikov sredi zelenja, v razgibano gorenjsko krajino vgrajene slikovite stare stavbe in kmečke domačije

z gospodarskimi poslopji itd. Zdi se, da arhitekturne gmote zgradb, kompozicijsko pretehtano postavljene med dreve, s hribi v ozadju in pasom sivega, pogosto z oblaki prepreženega neba, še posebej privlačijo Lužnikovo slikarsko naravo.

Vsako Lužnikovo platno predstavlja realistično spoznaven pogled v enega slikarju dobro znanih kotičkov Gorenjske, vendar nobeno ne želi biti njihov portret, vse so prepredene s slikarjevimi pogledi na naravo in dogajanja v njej. Močno individualno ubrana je tudi barvitost Lužnikovih del. Pred leti značilen rdečkasto-siv kolorit se umika zeleno-belemu. Poudarjeni barvni toni, drzne poteze čopiča in zgoščenost motiva izpričujejo slikarjevo vitalnost in suverenost v obvladovanju tehničnih sredstev.

Pavel Lužnik slika v naravi in v interieru. Pogosto se zadovolji s skico, napravljen v naravi, dokončen izraz pa dá sliki doma z brisanjem odvečnih in poudarjanjem potrebnih sestavin in z združevanjem po naravi posnetega kolorita z lastnimi gledanji na svet barve in svetlobe ter njunih izraznih možnosti.

Sklenjenost kompozicije, pretehtana izraznost barvnih mas in živa igra svetlobe so elementi Lužnikovega likovnega jezika, s katerim pogosto močno presega poprečje amaterske likovne ustvarjalnosti.

Pavel Lužnik je bil rojen 25. januarja 1938 na Selu pri Žirovnici. Član DOLIK od leta 1957.

Samostojne razstave: 1964 Jesenice, 1973 Radovljica, 1977 Jesenice, 1979, Gorenjski muzej Kranj, 1980 Bohinjska Bistrica.

Skupinske razstave:

— 1957–1982 udeležba na skupinskih razstavah DOLIK,
— 1963 I. republiška razstava likovnih amaterjev v Celju,
— 1970 II. republiška razstava likovnih amaterjev v Mariboru,
— 1972 IV. republiška razstava likovnih amaterjev v Brestanici,
— 1973 sodobna likovna prizadevanja na Gorenjskem, Gorenjski muzej Kranj,

— 1973 I. revija likovnih skupin Slovenije, Trbovlje,
— 1975 II. revija likovnih skupin Slovenije, Velenje,
— 1977 III. revija likovnih skupin Slovenije, avla Iskre, Ljubljana,
— 1977 dan kovinarjev v Zagrebu,
— 1977 I. gorenjska razstava likovnih skupin, avla Iskre, Kranj,
— 1978 dan kovinarjev v Beogradu,

— 1978 kongres sindikatov Slovenije v Mariboru,
— 1978 srečanje amaterjev Jugoslavije v Abraševiciu,

— 1979 IV. revija likovnih skupin Slovenije, Brežice,

— 1979 II. gorenjska razstava likovnih skupin, LIP-Bled,
— 1981 V. revija likovnih skupin Slovenije, Maribor.

Kolonije:

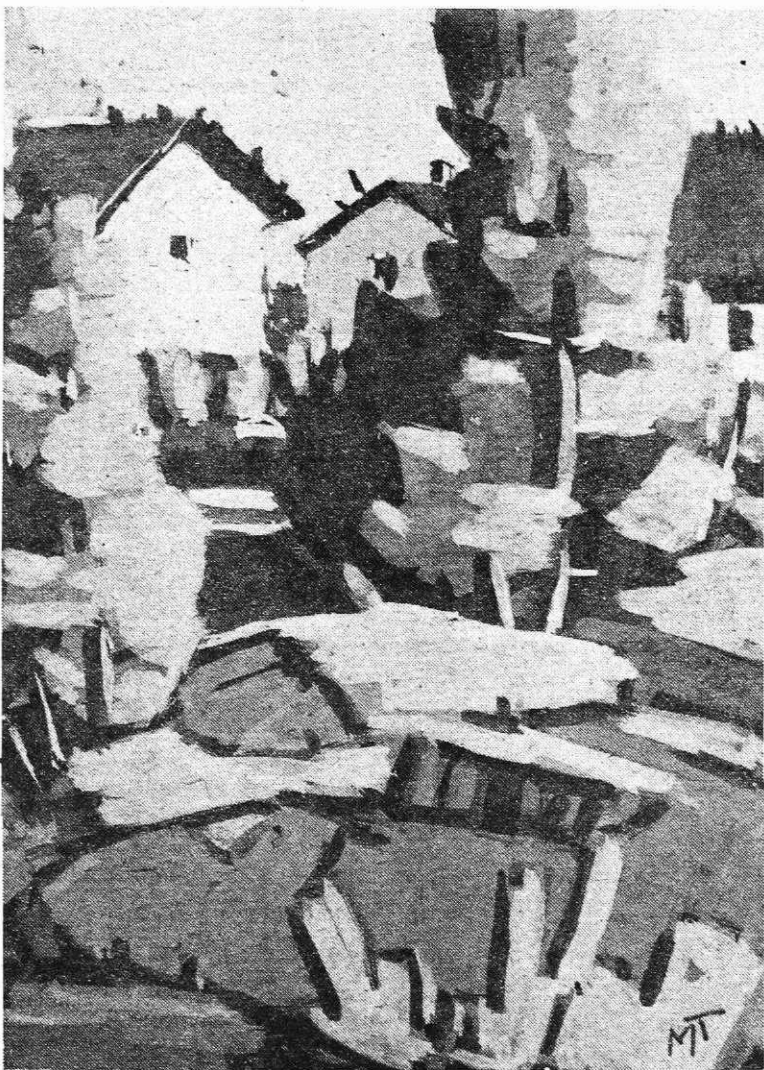
— 1970, 1973, 1977 in 1980 planinska slikarska kolonija na Vršču,
— 1973 simpozij v Šmohorju na Koroškem,

— 1977, 1979 in 1981 slikarska kolonija v Podkorenu,

— 1977 slikarska kolonija v Krškem,

— 1978 slikarska kolonija v Kapeli v Slovenskih goricah.

Razstavo slik Tine Markeža in Pavla Lužnika si lahko ogledate v Šivčevi hiši v Radovljici do vključno 18. julija.

Tine Markež: Pogled k sosedu

Pavel Lužnik: Ostanki starega plavža

KADROVSKE ŠTIPENDIJE

IZOBRAŽEVALNA SKUPNOST JESENICE — komisija za kadrovske zadeve in štipendiranje skladno z določili družbenega dogovora in samoupravnega sporazuma o štipendijski politiki v SR Sloveniji in občini Jesenice

RAZPISUJE

naslednje kadrovske štipendije za šolsko leto 1982/83:
2 štipendiji za študij za ZGBI ali AG v oddelku pihala,
1 štipendijo za študij na ZGBI ali AG v oddelku klavir,
1 štipendijo za študij na ZGBI ali AG v oddelku violina,
2 štipendiji za študij na PA smer tehnična vzgoja.

Prednost pri podelitvi štipendije bodo imeli prosilci z boljšim učnim uspehom in višjim letnikom šolanja.

Ce ne bo dovolj prijav, se bodo upoštevali tudi kandidati še na stopnji pedagoške gimnazije z zgoraj navedenimi usmeritvami.

Prijavi na obr. 8.40 DZS je treba priložiti:

— potrdilo o vpisu v šolo,
— overjen prepis oziroma fotokopijo zadnjega šolskega spričevala o opravljenih izpitih,
— potrdilo o premoženjskem stanju družine in številu družinskih članov, ki živijo v skupnem gospodinjstvu,

— potrdilo o dohodkih staršev iz preteklega koledarskega leta. Navedeni morajo biti vsi dohodki iz delovnega razmerja, kmetijstva, obrti in dela v podaljšanem delovnem času in drugih virov. Če so starši upokojenci, predložijo odrezek od pokojnine.

Prijave sprejema izobraževalna skupnost Jesenice, C. maršala Tita 65, do 10. julija 1982.

ŽENSKI ZBOR VABI NOVE PEVKE

Ženski pevski zbor Jesenice vabi v svoje vrste nove pevke. Želimo, da bi se vključilo v zbor več mladih sopranistik, dobrotošle pa so tudi altistke, predvsem pevke, ki so že pele v mladinskih ali drugih odraslih zborih.

Zbor bo v naslednjem letu praznoval 15-letnico delovanja in bo pričel z vadbo novega programa pesmi, zato je sedaj najbolj primeren čas za vključitev novih pevk v zbor.

Razgovor z novimi pevkami bo v ponedeljek, 28. junija in v četrtek, 1. julija, od 17. do 18. ure v pevski sobi v Titovem domu na Jesenicah (prvo nadstropje).

75 IN VEČ LET GORJANSKE GODBE

Gorjanski godbeniki so slavili. Za 75 let igranja imajo neizpodbitne pisne dokaze, dovolj trdni dokazi pa govore, da so njihovi predniki igrali že okrog leta 1870. Morda se bo kakemu zanesenjaku posrečilo razjasniti, kako je bilo v teh prvih desetletjih, ko so godbeniki že kar pridno delovali, čeprav morda ne v okviru uradnega društva. Po številnih naših krajih so takrat imeli podobne majhne godbe, vendar tonejo v pozabo — živih prič ni več, arhiviranih dokumentov tudi ne. Gorjanci imajo vsaj drobtine, na primer, fotografijo z imeni godbenikov iz leta 1904, zapisnike gasilskega društva, pa še kaj se najde.

Najbrž velja, da so bili takratni muziki pridni, tako kot so sedanj. Ko bi o njihovem delu vedeli kaj več, jim ga priznali, kar bi bilo seveda prav, potem bi sedaj slavili višjo obletnico. Saj ne gre za obletnico, ampak za dejanje samo, za to pa lahko rečemo, da bilo je, žal pa o njem premalo vemo. Splačalo bi se še malo potruditi, pogledati v druge arhive in takratne časopise. Le za drobec bi bila krajevna zgodovina bogatejša, a tudi to bi bilo vredno truda.

Slavja in priprava zanj so se pri godbi lotili tako, kot je edino prav: z delovno sezono so naštevali nov koncertni spored in s celovečernim koncertom dokazali, da godba s tako zastavljenim delom ne bo le nadljevila strnjene tradicije, ampak jo bo obogatila z novimi izvajalskimi zmognostmi. Dirigent Lojze Velkavrh je z godbeniki — 35 jih je — vse mesece od jeseni naprej trdo delal. Nikomur se le z besedami ne da resnično prikazati, kaj pomeni za ljubiteljsko godbo ali zbor, da so člani zaposleni v različnih izmenah; da imajo mnogi razne družbene obveze; da so vaje slabo obiskane še zaradi bolezni, osebnih zadržkov, vojaških vaj, sestankov itd. Pri skupinah, kjer je pomembna predvsem skupna igra, je to zares težko zboljševati, če udeležba šepa, oziroma se sestav sekcij in celote spreminja od vaje do vaje. Dirigent mora znati vse to upoštevati, se vedno znova prilagajati, da lahko oblikuje skladbam primerno zvočno podobo, zraven pa še uresniči svojo interpretacijsko zamisel, ki naj glasbi da kaj več od golega preigravanja. In v igranju gorjanskih godbenikov je bilo na jubilejnem koncertu čutiti pravo muzikantsko srce, saj so posamezne skladbe zaživele v pristnem glasbenem utripu.

Brez pomena je, da bi govorili o intonaciji. Se poklicni glasbeniki imajo težave z njo. Tudi solisti. Kaj šele ljubiteljska godba. Pa vendar je bila na tem koncertu kar zgledna. Podobno velja za tehnično izurjenost posameznikov. Kdor bi se ob njo spotal, naj se potruzi spoznati delavniki delavca, kmeta, učenca ali koga drugega, ki ga po vseh obvezah čakajo še zahtevne note. Ker je bil dirigent s svojimi kretnjami jasen in razumljiv vodnik, godbeniki pa pazljivi izvajalci, je bila skupna igra razveseljiva. Začetki so bili enotni, dinamični, razpon skrben, fraziranje logično, prav tako pa tudi menja-

vanje tempov, kar je bogatilo glasbeni tok posameznih skladb. Znali so zaigrati poletno, lahkotno, svečano, pa spet umirjeno, lirčno. In zraven so se potrudili za lep ton, ki je daleč presegel tistega, po katerem smo nekdaj poznali neambiciozne podeželske godbe. Seveda se bo še zgodilo, da bodo Gorjanci kdaj zaigrali slabše, posebno na prostem in v manjši zasedbi. A to dosežkov koncerta ne bo zmanjšalo.

Dirigenti naših godb imajo pičlo izbiro, ko se odločajo za spored. Arhivi so skromni. Strokovnjaki bi hoteli več zahtevnih, originalnih skladb, tudi več slovenskih. Pa jih ni, ne domačih ne tujih, ali pa so prepogosto izvajane, morda tudi pretežke. Dirigent Velkavrh je na začetek in konec postavil dela slovenskih skladateljev (med njimi je bila tudi Gvida Učakarja Pod Pokljuko, napisana prav za to priložnost, torej prvič zaigrana), vmes pa skladbe z znanimi ljudskimi in zabavnimi melodijami, priljubljenimi po vsem svetu. Torej je bilo za poslušalce dovolj zanimive glasbe, izvajalci pa so tudi imeli kaj pokazati.

Značaj jubileja so v praznično okrašeni in polni dvorani dopolnili tudi govori gostov občinske in republiške Zveze kulturnih organizacij, ki so podelili Gallusova in druga priznanja. S pozdravi in spominskimi darili so prišli predstavniki sosednjih godb. V imenu domačih je spregovoril Janez Varl, ki je poudaril zadoščenje godbenikov, da so jubilej lahko proslavili na tak način. Vsi so prisrčno pozdravili dva od nekdanjih dirigentov: Franca Piklja (1929–1938) in Tomaža Solarja (1949–1961).

Z lično jubilejno knjižico je vodstvo godbe dopolnilo svojo društveno dokumentacijo. Kratkemu opisu prehojene poti sledi pregled vaj in nastopov po letu 1977, zapis o dirigentu, ki ga želijo še dolgo imeti za svojega, spored koncerta, seznam godbenikov in predstavitev prijateljske godbe iz nemškega Rutesheima.

In pot naprej? Vztrajno delo bo dalo še več, če bo možno izboljšati sposobnosti posameznikov in povečati obisk na vajah. Tudi postopno vključevanje naraščaja iz glasbene šole razveseljuje. Za mnoge druge probleme ima godba ljudi, ki vedo, kako jih odpraviti.

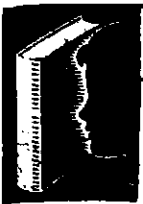
EG

KONCERT V KROPI

V soboto, 26. junija bo moški komorni zbor Stane Žagar iz Kroke svoje jesensko-pomladansko delovno obdobje sklenil s

POLETNIM KONCERTOM, ki bo ob 20. uri v sindikalnem domu v Kropi, pod vodstvom zborovodja Egiša GASPERSIČA.

Poleg lepega glasbenega užitka je to prilika, da krajani in okolčani s svojo udeležbo izrečejo priznanje svojem marljivemu in kvallitetnemu pevskemu zboru.

NOVOSTI NA POLICAH JESENIŠKE KNJIŽNICE

Anton INGOLIČ: Obračun. Drž. založba Slovenije 1982.

Ko sem dobil v roke to ne predebelo knjigo (nekaj čez 200 strani) sem se razveselil: končno priložnost, da napišem poročilo o knjigi domačega avtorja, ki gotovo ni ne tako ne drugače problematična, ki ni predolga, ki jo bodo ljudje brali: kjer se bo moj okus vsaj do neke mere ujema z okusom in nagljenji močne skupine bralcev.

Ali knjižničar o samem sebi lahko prizna, da domačega avtorja s takim slovesom in takim krogom ljubiteljev — kot ga ima Ingolič — ni preveč vneto prebral? Njegovo *Pretrgano navelo* sem bral bolj kot ljubitelj gora, manj iz poklicnega interesa. Pa me je očarala in sem si takoj rekel, da je tpec tisti, ki viha nos nad domačo klasiko. Avtor Ingoličeva kova res mogoče zaostaja za kakšnim Bulatovičem po številu besed, ki jih uporablja in po gibčnosti besednih zvez; roman pa se ne dogaja samo na ravni jezika, ampak tudi in predvsem na ravni zgodbe. Takrat sem se zavedel — in še danes mislim tako — da je malo ljudi, ki znajo napisati zanimiv, lepo berljiv roman. Ne le pri nas, tudi v svetu. Ingolič pa ga zna. In kasneje sem prebral tudi njegovo povest iz našega časa — *Delovni dan sestre Marije* — in tudi ta povest me je očarala. Rekel sem si: ta pisatelj pozna ljudi in čuti z njimi. Seveda tudi to sodi k prej povedanemu: potrebno je, če hočeš napisati delo, ki bo ljudi pritegnilo.

Vem pa, da je Ingolič že pred vojno pisal romane iz kmečkega (štajerskega) okolja; in da se je kasneje loteval tudi mestnih tem. Pričujoči roman združuje prvo in drugo: glavni junak je klasični lik iz naturalističnega vaškega romana, zgurni stariček, ki ga je življenje trdo preizkusilo. Potem, ko je prestopil ječo (kazen za najhujši zločin, za odvzem življenja) se vrne v domačo vas, skupaj z njim se sprašujemo, zakaj in kako se živi, ko so ga ljudje očito zavrgli. V to vas pa so medtem posegli že problemi sodobnega urbaniziranega sveta: v njej je vse manj kmetov in vse več vikendašev; razen tega je v to vas posegel tudi sodobni pohlep — kajpak pod krinko napredka in ekonomije: podjetneži so se namreči postavili v tej vasi, na zemlji, ki jo je z lastnimi rokami napravil plodno Matevž Motaln (glavni junak) betonarno. Mnenja o upraviče-

nosti te gradnje so (kot navadno) deljena. V zadevo so vmešani Motalni-ovi sorodniki in akterji temne drame, ki ga je nekoč pripeljala v zapor.

Torej, ti dve temi — sodobna ekološka tema in klasična tema starega moža, ki išče blazino, na katero bi položil izmučeno glavo — se v romanu bolj ali manj posrečeno prepletata.

Moram priznati, da me je Motalnov problem, kakor je zelo dobro podan v zasnovi, človeško zagrabil. Kako bo stari povratnik iz zapora našel svoje mesto med ljudmi? In kako se bo razjasnil njegov zločin? Kaj se je v resnici zgodilo v zadnjih dneh predaprilske Jugoslavije na tej kmetiji? Motaln je bil bajtar (viničar), nasprotje med viničarji in gospodarji je vdelano v zasnutek te zgodbe, — in kar nas pri tem posebej pritegne: vse kaže, da se to nasprotje nekako nadaljuje še v naš čas: nasledniki tedanje gospode so, tako vse skupaj izven. — (so ali pa hočejo biti) — nova gospoda. To so kajpak podjetneži, ki se ženijo za dobičkom, ki ga bo prinesla vasi — vse-kakor pa njim samim — betonarna.

Prav tako pa moram priznati, da me ta druga tema ni niti malo pretresla. Mogoče bi mi bolj segla do srca, če bi o njej bral v časopisnem članku, v reportaži, ne pa v tem romanu. Nič za to, okusi so pač različni.

Vsekakor sem prepričan, da bi bilo za ustrezno obdelavo te družbene teme — ekoloških problemov vasi — potrebno vsaj petkrat več strani. Tisto, kar je v tem kratkem romanu lepega, pa take razširitve, aktualizacije, povezave z današnjim svetom ne potrebuje, na tak način že ne. Osebnost bi mi bilo všeč, če bi ta problem ostal čisto na robu, če bi bil podan le kot ozadje, če bi prihajal na dan le skozi nekaj trpkih stavkov, ki bi jih o tem spregovoril stari Motaln ali pa kdo drug iz njegovega (starega, umirajočega) sveta.

Morda zdaj preveč govorim o svojih vtisih in premalo o tem, kar bi moral povedati kot knjižničar. Že dolgo časa vem, da imamo malo sodobnih avtorjev, ki jih lahko priporočimo bralcem, ki si želijo kaj domačega, — in da je Ingolič prav tak avtor. Že v svoji vajeniški dobi — pred skoraj 30 leti — sem slišal in sprejel takle nasvet stanovskega tovariša (takratnega vodje ljubljanske Delavske knjižnice): »Balec, ki si želi akcijske literature, lahko kot primerno nadomestilo ponudimo Ingoliča.«

Ta nasvet bi uporabil tudi zdaj, ko gre za tale akademikov Obračun. Seveda z majhnim pridržkom. Zgodba starega Motalna, temno ozadje umo-

ra pred desetletji, katerega pojasnitev pisatelj spretno odlaga do konca teksta — vse to vas bo gotovo pritegnilo, kot je pritegnilo mene. Kar pa zadeva varstvo čistega okolja na Orhovu, ne vem. Take teme so pogosto puste še tedaj, če se jih loteva kak Tolstoj.

Marko Hudnik

ZAKLJUČNI KONCERT GLASBENE ŠOLE JESENICE

Ob sklepu šolskega leta 1981/82 je Glasbena šola Jesenice priredila v dvorani amaterskega gledališča Tone Cufar na Jesenicah v počastitev 90-letnice rojstva tovariša Tita, 100-letnici glasbenega šolstva na Slovenskem in 35-letnici Glasbene šole Jesenice ZAKLJUČNI KONCERT SVOJIH UČENCEV.

V soboto, 5. junija, so dvorano amaterskega gledališča Tone Cufar na Jesenicah napolnili ljubitelji glasbe, starši učencev in tisti, ki jim glasbeno ustvarjanje nekaj pomeni, da bi slišali in videli vrsto glasbeno nadarjenih deklet in fantov, učencev Glasbene šole Jesenice, ki so se poleg rednega šolskega pouka v osnovnih, poklicnih in srednjih šolah odločili za izobraževanje še v glasbeni smeri. V še vedno neurejenem rednem šolskem izobraževanju je prav neverjetno, da se tako veliko število učencev (247) odloča za dodatno izobraževanje v glasbi. To hkrati dokazuje veliko ljubezen do glasbe, kar ohranja kontinuiteto glasbenega ustvarjanja in izobraževanja naših ljudi, posebno pa mladih. V dvorani zanesljivo nihče ni pričakoval »virtuoznosti« nastopajočih, toda polno zasedena dvorana je vse nastopajoče učence spodbujala, da svoj nastop čim bolj opravijo in upravičijo zaupanje svojih učiteljev.

Koncert je otvoril JOŽA VARL, predsednik Zveze kulturnih organizacij Jesenice. V obširnem zgodovinskem orisu 35-letnega delovanja Glasbene šole Jesenice (Železar št. 22) je poudaril vrsto uspehov šole v preteklem obdobju. Dejal je: »Jeseniška glasbena šola je v 35-letnem delovanju odigrala tudi izredno pomembno vlogo v pogledu večje, pestrejšje in kvalitetne kulturne ponudbe v občini. Številni javni nastopi, koncerti solistov in ansambllov, proslave, akademije, gledališke predstave, nastopi na RTV itd., ki jih je šola izvajala s svojimi učenci in učitelji, pa tudi znanjimi sodelavci, so in še izjemno bogatijo kulturni utrip naše občine... To z drugimi besedami pomeni,« je nadaljeval Joža Varl, »da je glasbena šola poleg glasbene vzgoje številnih mladih generacij v naši občini odigrala in igra izredno pomembno vlogo v kulturnem razvoju občine... Na prehojeno pot jeseniške glasbene šole smo lahko vsi občani ponosni, kajti šola, poleg že navedenih dosežkov, s svojo glasbeno vzgojo veliko prispeva tudi k vzgoji mladih osebnosti in jim z glasbo odpira in vzgaja lepote, mima katerih običajni ljudje hodimo neprisadeti.« Je na koncu svojega orisa o zgodovini šole dejal Joža Varl. Ob jubileju se je učencem in delavcem šole zahvalil za njihov trud in izrekel čestitke v imenu občanov in Zveze kulturnih organizacij Jesenice.

Zaključni koncert je tudi tokrat prikazal vso razvejeno dejavnost in aktivnost glasbene šole in potrdil upravičenost prizadevanj, da se nekaterim (ker vsi ne morajo nastopati) nadarjenim učencem omogoči javno nastopanje. Na ta način lahko učenci z izvajanjem del iz domače in svetovne glasbene literature dokazujejo svoje znanje in prizadevanje. Koncert je dokazal, da so učenci dane možnosti s prvim izkoristili. Vsi nastopajoči so bili solidno pripravljeni in sprotni. Tisti, ki lahko sledijo naporom in prizadevanjem učencev in pedagogov, dobro vedo, koliko truda je bilo potrebno za uspešen nastop vsakega nastopajočega učenca. To so čutili tudi poslušalci in so mlade izvajalce, soliste in skupine zelo toplo in iskreno nagrajevali z dolgimi aplavzi.

Kaj so se naučili, so učenci prikazali z zelo kvalitetnim sporedom koncerta, ki je bil prilagojen učnim načrtom in zmogljivostim učencev. Nastopilo je 22 solistov, zbor cecibanov, pihalni orkester in godalni orkester, ki so izvedli: zbor cecibanov — zborovodkinja Anita Baznik; J. Bitenc; Falck, Rdeča žoga, Muca in Papagaj; C. Bressen; Sonatina — blok flavta Mojca Kurboš; E. Kohler; Andantino — duo flavt Mojca Prestor in Tatjana Razvnikar; F. Schubert: Improvizi-

V neki televizijski oddaji, posvečeni Slovenski akademiji znanosti in umetnosti, — je avtor te knjige mimogrede izrekel mnenje, da bi morda vplivalo na bralce, če bi na knjigah, ki so jih napisali člani te akademije, pisalo, kot je to v navadi pri Francozih: avtor je akademik. Vendar sem prepričan, da je za njegove bralce njegov primek najboljši zaščitni znak, boljši od vseh titul.

Marko Hudnik

— klarinet Jernej Rihtaršič; V. Solakov: Sala — trobenta Aleksander Miklič; F. Schubert: Serenada — tenor Bojan Lumpert; D. Kabalevski: Pionirski pozdrav — rog Merim Omanović; R. Klerise: Priere — pozavna Domen Jeraša; G. F. Händel: Andantino — violina Marta Mesec; A. Vivaldi: Koncert v G duru — violina Vida Mesec; R. Schumann: Sanjarijenje — čelo Janez Mesec; G. F. Händel: Rigodon — klavir Urška Rebernik; E. Grieg: Ptice — klavir Marta Mesec; M. Ravel: Sonatina — klavir Andrej Feinig, učenec slovenske glasbene šole v Celovcu; H. Stravinskij: Mala partita — trio blok flavt Mojca Kurboš, Jana Ramuš in Alenka Habe; M. Kozina: Mojčina pesem — sopran Anka Čop; B. Ipavec: Podoknica — bas Stane Dolžan; R. Schumann: Koračnica za rojstni dan in A. Hauswirth: Srečni dan — skupina harmonikarjev: Mojca Legat, Lili Čop, Vojko Ukmar in Marcel Federl; pihalni orkester — dirigent Ivan Knific — N. N. Mladinska koračnica, J. Brahms: Andante, I. Knific: Andante; godalni orkester — dirigent prof. Branko Brezavšek — J. S. Bach: Rondo, W. A. Mozart: Rondo iz Male nočne glasbe, J. Pribošič: Domotožje in J. Pribošič: Hoja igra, suita za mladinski zbor in godalni orkester. Sodelovali so učenke solo pevskega oddelka: Karmen Gračner, Spela Kavčič, Darja Hubjer, Ingrid in Karmen Marković in Anka Čop.

Soliste so na klavirju spremljale učenke: Marta Mesec, Ksenija Pejič in Nada Šavor ter izkušeni pedagog in spremljevalec Bojan Svetlin.

Vsi nastopajoči solisti so bili dobro pripravljeni, zrelejši ali manj zrele interpretacije so bile le posledica trenutnega razpoloženja, oziroma treme. Skladba mojstrov klasične in sodobne glasbe so napisane tako da učencem razkrivajo osnovne skrivnosti solističnega izvajanja. Na sporedu je bilo tudi nekaj zahtevnih skladb, ki so od nastopajočih zahtevale veliko več, kot so navadna osnovna znanja o glasbeni umetnosti. Poudariti moramo, da so vsi nastopajoči pokazali solidno znanje in potrpežljivost, na osnovi katere pedagogi lahko gradijo bodočo kvaliteto glasbenike. Bilo je tudi nekaj spodbujanj, ki pa niso vplivali na zelo ugoden celotni vtis.

Novost na jubilejnem koncertu je bil nastop solopevcev, ki so si v tem šolskem letu kot prva generacija po desetletnem premoru nabirali znanje in spoznanja iz te vrste glasbene dejavnosti. Solista (Anka Čop in Stane Dolžan) in skupina, ki je nastopila z godalnim orkestrom, so potrdili upravičenost ponovne uvedbe oddelka za solo petje, saj so nastopajoči pokazali dobro glasovno pripravljenost, na osnovi katere v prihodnosti lahko pričakujemo ozi učencev dobre pevске rezultate.

Koncert je imel tudi svoje »junake«. To so bili predvsem mladi štani pihalnega in godalnega orkestra. Zelo vsakega učenca je igranje v orkestru, ker šole orkestrsko muziciranje odpira mladim glasbenikom razsežne vidike lepote in bogastva glasbe. Ideja o mladinskem pihalnem orkestru je »stara« že precej let. Po dolgih prizadevanjih je glasbena šola uspela usposobiti ustrezno število učencev — pihalcev in trobencev — za skupinsko muziciranje. To je bil že drugi nastop tega orkestra. Prvič so nastopili na zaključnem koncertu lanskega leta. Letos so pokazali viden napredek, kar naj bi bila spodbuda tako učencem, da bi vztrajali pri tem dodatnem učenju, kakor učiteljem pihal in trobil, da bi tudi oni kot doslej pomagali pri tem dodatnem učenju, da usposobijo čim večje število učencev za mladinsko godbo. Razumevanje naj bi imeli

tudi starši otrok in njihove šole, da jim časovno omogočijo obisk vaj in udeležbo na nastopih (za tokratni nastop je bilo veliko težav, ker učenci zaradi šolskih in družinskih obveznosti niso prihajali na vaje, nekateri pa iz istih vzrokov niso nastopili na koncertu). Predvsem bo potrebno poskrbeti za popravilo nekaterih instrumentov in kupiti še dodatne instrumente (rog, trobenta, tenor, bariton) in ustnike. S skupnimi močmi bodo učenci, pedagogi, glasbena šola, pihalni orkester Jeseniških železarjev, osnovne in druge šole ter kulturne organizacije Jesenice lahko veliko prispevali, da bo skupina čim prej prerasla v uspešen mladinski pihalni orkester.

Nastop godalnega orkestra pa ni bil nikakršna novost. Godalni orkester je »tradicija« šole. To je glasbena skupina, ki obstoja že leta, le stalnega mentorja za orkestrsko delo na šoli nimajo. Godalni orkester je bil v preteklosti zelo uspešen. Zadnja leta ga je vodil profesor Dušan Filipič, ki je bil stalni pedagog na šoli. Na koncertu glasbenih šol Jesenice in Radovljica leta 1979 je bil prav godalni orkester pod vodstvom profesorja Filipiča »osrednja točka koncerta«. Po nenadni smrti Dušana Filipiča je orkester samo zaradi pomanjkanja pedagoga »miraval«, da bi na zaključnem koncertu šole leta 1980 spet uspešno nastopil pod vodstvom znanega jeseniškega pedagoga in muzika Rada Kleča. Letošnji nastop godalnega orkestra je samo nadaljevanje »tradicije«, ki od učencev in učiteljev, posebno pa od vodje orkestra, zahteva prizadevno pedagoško delo. Vse to pa ne bi bilo težko, če bi bili delovni pogoji boljši. Na šoli ni ustreznega prostora za vaje, časovno ni mogoče zbrati učencev na skupne vaje, trenutni vodja orkestra, profesor Branko Brezavšek, je član Slovenske filharmonije, pa ima za mentorsko delo z orkestrom zelo omejen čas. Kljub vsem težavam, je bil zaradi dobro organiziranega dela in s pomočjo veteranov-pedagogov, ki so tudi igrali v orkestru: Rada Kleča (viola), Franca Čelensnika (violina), Lojzeta Jerama (čelo) ter jeseniških glasbenikov in prijateljev ter sodelavcev glasbene šole Anice in Joža Bediča (oba violina), nastop godalnega orkestra pod vodstvom prof. Brezavškega zelo uspešen.

Mladi godalci so navdušili poslušalce z dokaj zanesljivo izvedbo in dobro intoniranostjo. Igrali so doživljeno in kar »odraslo«. Ker so imeli na sporedu tudi dve skladbi znanega jeseniškega pedagoga in skladatelja Janka Pribošiča, je prav, da nekoliko vstic posvetimo tudi skladatelju.

Janko Pribošič se je kot pedagog in komponist uvrstil v skupino znanih strokovnjakov zborovske glasbe v Sloveniji. Skromen in tih nerad govori o svojem ustvarjalnem pedagoškem in skladateljskem delu. Pribošič je napisal čez 30 zborovskih skladb za mladinske in odrasle zore. Za nekaj zborovskih skladb je napisal tudi orkestrske spremljave. Vse njegove skladbe slonijo na ljudskem ali na njegovem lastnem slogu. Na zaključnem koncertu godalnega orkestra smo poleg Domotožja prvič slišali SUITO ZA GODALNI ORKESTER IN MLADINSKI ZBOR, HOJA IGRA. Skladba je bila izvedena tudi že na radiu Ljubljana. Med številnimi skladbami je zelo znana MAJSKA PESEM, opus 15, za mešani zbor in simfonični orkester. Tudi to delo je večkrat izvedeno na radiu Ljubljana. Poleg komponiranja se je Pribošič izkazal tudi kot odličen glasbeni pedagog »teoretik in praktik«. Več let je uspešno vodil pevске zore v raznih krajih Slovenije. Posebni sivoš in spoštovanje si je pridobil v Kranju, kjer je uspešno deloval na glasbenem področju. Tudi na Jesenicah že devet let uspešno vodi glasbeno šolo, pa tudi največ zaslug ima pri ustanovitvi mešanega pevškega zbora Blaž Arnič pred 17 leti. Torej nadvse uspešen glasbenik — le priznanja so izostala!

Zaključni koncert je pokazal vso širino glasbene vzgoje mladih in prizadevanja šole, da tudi vse pogoje za kvaliteten razvoj glasbeno nadarjenih otrok. Takaj rezultat je zelo spodbudnih. V celoti je bil koncert eden najuspešnejših v zadnjih letih, primeren jubileju.

Vse to traja že 35 let! In bila je proslava, jubilej, uspešen koncert, polna dvorana. Na Jesenicah vsako leto podedajo veliko priznanj, plaket, znakov, nagrad »zaslužnih za to ali ono stvar«, toda glasbene šole in njenih pedagogov se NIHEE NIKOLI NI SPOMNI! Slavnostni govornik je veliko lepega povedal o delu in uspehih šole. Tudi čestitke je izrekel ob jubileju, toda bil je — sam, osamljen. Čelo zbora, pihalni orkester, gledališče, šole, so spoznala na pomemben jubilej! V protokolu ni bilo niti skromnega šopka! Zalestno!

Franjo Ropret

GLASBA JE ČLOVEKOVA MOŽNOST, TISTA PRELEPA, LEPA IN MANJ LEPA TOVARIŠICA IN DAMA

Bistven element mojega pedagoškega priprave, dela in tudi dirigentskega posredovanja je, da od prvega trenutka dela pa do zadnjega dirigentskega odnosa pevec sprejemam kot sodelavca, ki hkrati, polnokrvno soustvarja. V tem smislu tiči naša — iz osebnih izkušenj kot pevec, pedagog in dirigent — prepričanje, da je pametna poustvarjalna pot tista, ki je celostno smiselna.

Velik greh bi pripisal tistemu, ki vzgaja le glasbenega potrošnika ali posrednika. Pevec in instrumentalist mora sebe ne le zaslutiti, ampak celostno videti v izvedbi kot enakovrednega — osebnost. Priznati moram, da pevec, s katerimi delam, s tem pristopom čisto delu na vajah in mnogih nastopih odprte duše. Prav to mi daje dodatno težavnostno delo. Za te pevce vaje niso trpljenje, nastopi ne kalvarija in ure glasbenega pouka se redno zavlečejo čez zvonjenje. Zato je možno dosežati uspešnejše rezultate dela v danih razmerah.

V osnovni šoli Jeseniško-bohinjskega okruga v Kranjski gori poje v solističnih pevskih zbori 50% vseh učencev, v osnovni šoli 16. december Mojstrana prav tako.

Glasba v vsakdanjem in posebej v posebnem pomeni besede je delovno vsakdanja, polna življenja. To samo pa je tako, kot je in glasba mora odsevati tudi življenjsko realnost — delovno miselno, ranjako — potem ji globlje verjamemo. V tej resničnosti je tudi lepota muzike.

Slovenska ljudska pesem je daleč od ponarejenosti. Poona se ji tudi trina delovna dan, zdrav razum, globoka čustvena in miselna zdravost in vztrajnost, veliko vedenjsko in hotenjsko izkustveno bogastvo. Prav ta pa tudi išče poustvarjalca, ki ji ovec verjame.

O sodobnem vokalnem izrazu pa še to: V našem primeru je to živ

zvočni odziv na besedno pomen-skost, ritmično melodična mozaičnost, igriv zvočni svet brez utemeljenosti z dobrimi mero tehnične sposobnosti. Otroška duša pozna take vtisnjenja, tovrstni vzgibi pa so otroku priročno blizu, če je otroku dana ustvarjalna možnost neposrednega vpliva. Ko to kreativno možnost, sočasnost oživi, je to potem dejansko pevška resničnost. Igriv Zeleničev tekst je predstavitevno inestitna možnost, ne danost, prav-niša podlaga.

Capljanje na mestu ali pogrevanje prežvečenega v muziki ni nič manj nevarno kot pri hranjenju. Tudi v glasbi moramo dalje, korak, stopnjo. Pustiti moramo sled, ta je silno pomembna.

Veliko se ukvarjam tudi z eksperimentalno pedagoško dejavnostjo, tudi pri pouku, dodatno pa še v knjižnici kulturnega doma. Španski pesnik »Jože Mazovec« v Ljubljani leti znaniji sodelavec. V prejšnjem tednu je knjižnica prejela Župančičevo nagrado kot priznanje za posebne dosežke na kulturnem področju.

Osebnost pa mi pomeni največjo nagrado pevec iskreno nasmejan obraz, poln zadovoljstva po dobro opravljenem delu, tisti skupni ustvarjalni nemir, ki ima v sebi zdravo kri.

Ne sme nam biti vseeno.

Andrej Rupnik

SONCE

Sončni žarki povzročajo težave očem in so nevarni tudi zaradi opeklin. Nevarnost slepote zaradi silne svetlobe, ki se odbija od snega, narašča z višino. Čim višje gremo, bolj je zrak redek in bolj čist, ultravijolentni žarki so močnejši in težave so tu. Sonce postane za oči nevarno že pri višini 1000 m nad morjem. Ogramba so temna očala. Brez očal ne hodimo pozimi na turo v gore; pomladi je nevarnost še večja. Ni odveč, če nosimo s seboj tudi rezervna očala. Najbolj primerna so alpinistična ledeniška očala, ki zapirajo, oklepajo oči tudi od strani, so majhna in lahka.

Če očal nimamo, če smo jih pozabili doma, če smo jih spetoma izgubili ali uničili, si naredimo improvizacijo po eskimskem načinu. V deščico, ki sega čez oči, naredimo zarezo za nos in dve majhni podolgovati špranji širine dveh, treh milimetrov in dolžine 30 milimetrov za oči, kar dovolj zadosti premočno svetlobo. Deščico pričvrstimo z vrvice okoli glave. Če nimamo deščice, si lahko pomagamo z robcem. V širini oči naredimo v robcu dve majhni luknjici. Ta nadomestila očal si pripravimo pravočasno. Ko nas pričnejo peči oči, ko izgublamo vid, je prepozno. Tistega, ki je zaradi sonca oslepel, vodimo kot slepega v koto, oči mu zavemo z robcem ali ruto. Ostati mora v koto vsaj tri dni v popolnoma temni sobi, šele nato gre lahko s spremstvom in s temnimi očali v dolino. Slepota je prehodna, povzroča pa hude bolečine in zahteva takojšnje ukrepe. Očala, ki nimajo temnih stekel, niso dobra. Lahko jih potegnemo s sajami, ali z dimom.

Očala so predmet, ki ga kar lahko pozabimo doma, posebno če gremo poredko na turo, zato pogledamo pred odhodom seznam opreme za turo in odključamo vse, kar rabimo in kar smo dali v oprtnik, le tako ne bo nič manjkalo. Tistih majhnih drobnih nepogrešljivih malenkosti je cel kup in brez seznama jih pol ostane doma.

Sonce je lahko nevarno tudi vsem tistim delom kože, ki niso zaščiteni z obleko, to je predvsem obraz in vrat. Za obrambo obstoje različne kreme, uspešne so posebno tiste, ki so označene s faktorji učinka proti opeklinam. Številke, faktorji so od ena do pet, pri nekaterih tudi višje in faktor pet je že kar zelo močna in sigurna obramba proti opeklinam. Pri uporabi moramo paziti tudi na to, da nekatere kreme držijo le nekaj ur, mazanje zato ponavljamo. Posebno občutljive so ustnice, garje zaradi vnetja se držijo lahko tri tedne. Za ustnice obstoje posebne kreme, ki pokrijejo kožo bolj debelo. Mazanje pogosto ponavljamo.

Na višinah nas bo v aprilu in maju dosti krat zabilo toplo sonce, da bomo hodili v kopalnik, ali se sončili v zavetju. Pri tem moramo še posebej paziti na žarke višinskega sonca, učinki se pokažejo šele zvečer, ko je že prepozno. Hladen zrak nas čez dan prevzame; ultravijolentni žarki pa delujejo močno kljub hladnemu zraku. Opekline lahko izovzove velike težave, mrzlico, vročino, slabost.

V brezvetrnih kotanjah in dolinah je aprilsko in majsko sonce nevarno za sončni udar, zato pokrijemo glavo z belim pokrivalom, obraz pa s tanko ruto ali trikotno ruto prve pomoči. Tistega, ki ga doleti sončni udar, položimo v senco in mu damo na telo mrzle obkladke.

Po možnosti načrtujemo turo tako, da ne hodimo v največji vročini, da smo zarana na cilju. Če je tura zelo dolga, jo prekinemo v opoldanskih urah. Otroci in starejši naj bi se nasploh izogibali hoje v opoldanskem času. Na soncu spomladi v gorah ne smemo biti nikdar gologlav, vedno imamo na glavi vsaj bel robec, nikakor pa ne nosimo v soncu debele volnene kape, vedno tanko in po možnosti belo pokrivalo.

SONCE — ŽEJA

Močno sonce povečuje napor in je neposredni vzrok za hudo žejo. Huda žeja povzroča motnje v organizmu tudi zaradi zgoščevanja krvi, dehidracija pa povzroča motnje dodatno tudi zaradi spremembe razmerij raznih soli v organizmu, kajti soli odhajajo s potenjem in povečani meri iz telesa. Strokovnjaki priporočajo pitje mineralnih vod, ki vsebujejo razne soli, če mineralne vode ni pri roki, moramo pač piti, kar imamo. Piti moramo in to kar precej, dihidracija je posebno nevarna otrokom. Jesti sneg ni priporočljivo, lahko pa ga stopimo na koso polvinila, lahko nimamo kuharice. Snežno vodo pijemo v majhnih požirkih, sicer si lahko nakopljemo pošten prehlad grla in želodca. V koto zvečer se bomo najbolj odzvali s slano juho in vročim čajem z limono. Pri tem ne pozabimo, da veliko C vitaminu preprečuje spanje. Pravilno na smučarskih turah v vročem soncu je: pij veliko po nalem, nikoli veliko naenkrat!

PLAZOVI

Snežni plazovi zasujejo v Alpah vsako zimo mnogo smučarjev, število žrtev je večkrat petdeset. V Juliju imamo tudi občasno posamezne žrtev, ki bi bile neprimerno višje, če bi bilo turno smučanje bolj masovno.

Popolnoma varni niso pred plazovi niti najbolj izkušeni turni smučarji. Do neke mere je varnost večja, če se pravilno obnašamo v pogojih nevarnosti.

Kako nastanejo plazovi in kje se najraje pojavijo? Plazi nastajajo na strmih gladkih svetih, če je podlaga trava, listje, ali trdo zmrznjena plast snega, na katero pade nov sneg. Pri teh pogojih plazi tako suh kot moker sneg, kakor hitro doseže določeno debelino, ki je lahko različna v različnih pogojih. Na splošno se plazovi pri hudem mrazu ne trgajo tako pogosto kot pri plus temperaturah. Na zadostni strmini zadostuje najmanjši vzrok za sprožitve, na primer: vejica, obtežena s snegom, se pod težo upogiba, dokler ne zdrse sneg z nje. Ta nematna kopica potegne za seboj vse večje mase; gams prečka grapo in premakne snežno maso, jug namoti sneg na površju in sneg se premakne zaradi povečane teže. Najbolj nevarne za plazenje so klope, ginsti enega, posebno zapahne plasti snega na trdi podlagi. Te se lahko zalomijo na prelomu iz manjše v večjo strmino, lahko jih sproži človek ali žival, lahko odjuga, lahko sesedanje snega.

Zelo sigurno plazi med močnim sneženjem, takoj po močnem sneženju in ob močni odjugi. Tri dni po močnem sneženju izkušeni gornik ne gre v gore, tako tudi ne prve dni odjuge. Plazovi imajo svoje stalne poti in če te poti poznamo, je to že tudi nekaj v prid večji varnosti. To so navadno strme grape in strma gladka pobočja. Strokovnjaki pravijo, da zadostuje že 16 stopinj strmine, če je zadosti gladka, da zdrse plaz. Kadar gaziemo sneg na smučeh prek velike strmine in če je več kot 30 cm novega snega je bolje, da odpnemo smuči in gremo navpično navzgor in to v razdalji 30 m, da ne obtežimo celotne mase snega preveč na enem mestu.

Turni smučar mora vedeti, poleg tega, kdaj in kje predi nevarnost plazov, kako naj se obnaša na plaznih strminah. Ne glede na to, ali je nevarnost plazenja očitna ali ne, izvedemo vse tiste rutinske ukrepe, ki bi jih izvedli pri nevarnosti plazenja, če pridemo na izrazito plazen svet.

Med posameznimi smučarji naj bo razdalja od 20 (dvajset) metrov pa do tristo metrov, če je potrebno. Varnostni jermen na smučeh odpnemo, trdota prožnosti stremena naj bo srednja ali navzdol od srednje proti mehki. Navežemo lavinsko vrstico za pas, ali kamorkoli tako, da nas ne poškoduje, če bi se v plazju zapela, če je zelo tanka, jo imamo lahko navezano okoli pasu. Na oprtnik je ne navežemo, ker pri hoji po plaznem svetu ne smemo imeti oprtnika pripetega okoli pasu, da v plazju lahko zdrse z ramen in z njim vred bi odšla tudi lavinska vrstica. Lavinska vrstica naj bo dolga 20 do 30 m, naj bo iz umetnih vlaken, tanka in čim lažja. Priporočljivo je, da ima označene metre. Roki potegnemo iz zank palic in držimo palice prosto. Volneno kapo potegnemo čez ušesa, vetrovko (kapuco) zapnemo čez kapo, rob vetrovke potegnemo za hlače, rokavice natakemo na roke. Tako pripravljeni prečkamo hitro plazni predel, po možnosti se vzpomo malo višje in prečkamo z odrivi palic v nalahnem smuku prečno navzdol.

Če smo naredili vse omenjeno, potem nam bo v plazju odpelo smuči, kar prepreči lomljenje nog. Oprtnik nam bo odneslo, da se ne bomo zapeli in da smo lažji, palice bomo lahko izpustili in izvajali plavalne gibe, sneg nam ne bo šel za vrat in za hlače. Vse to so v boju za življenje izredno pomembne malenkosti. Imeli smo ustrezno razdaljo, zasulo je samo enega, ali dva, ostali lahko priskočijo na pomoč in prično iskati.

Različne vrste snega tudi različno vplivajo na nastanek plazov, zato ni odveč, da gorohodec ve, po kakšnem snegu hodi.

Glede na stanje snega ločimo dve glavni vrsti snega: povezani ali sprijeti sneg in nepovezani ali nesprijeti sneg. Če pada z močnim vetrom, ki ga pritiska ob tla in meša na tleh, potem že sprijeti sneg. Sicer pa je novozapadli sneg nesprijet, nepovezan sneg. Novozapadli sneg se hitro sprime, poveže. Spreminjanje dnevnne in nočne temperature vpliva na snežne kristale, da se kaj kmalu sprimejo, sneg se sesede.

Albert Gayl loči v svoji knjižici »Plazovi« sneg na novi in stari sneg.

NOVI SNIG

1. Novi snig je, dokler obdrži prvotno obliko kristalov, biti morajo se nesprijeti.

2. Pršič, ali suh snig, pada v mrazu ali nasploh pri temperaturi pod nič stopinj C. Pada v posameznih nesprijetih zvezdah, ne moremo narediti kepe.

3. Puhači snig pada v hudem mrazu in brezvetrju, kristali so veliki, dolgi krakov in se ne vežejo v snežinke, so zelo prški, lahki, aderec s smučko ob tla jih odpihne.

4. Vlažen, nov snig pada pri temperaturi okoli ničle, lahko ga stiskamo v kepe, če pritiskamo mraz, se osuši v suh snig ali pršič. Težje se osuši snig, ki pada že na meji med dežjem in snegom. Vlažen nov snig se sprime, če pri sneženju v velike snežinke, ki so lahko pri temperaturi na ničlo zelo velike, cumjaste.

5. Babje pšeno so okrogla zrnca: na snežne kristale se pri sneženju nabere vlaga, vodne kapljice zmrznejo, v zrnih je mnogo zraka.

6. Površinski snig nastane na površini starega snega, ob zmrzali in brezvetrju, če je površina snega hladnejša od zraka. Zračna vlaga, ki jo izhlapeva tudi sneg, se kopiči v spodnjih plasteh in kristalizira na površini snega v površinski strel, lahko tudi v zelo velikih kristalih raznih oblik.

7. Inje, ivje nastaja v megli in vetru. Vлага iz megle se na privetrni strani nabira v obliki lednih kristalov ivja na skalah, ograjah, stanovih itd.

STARI SNIG

Novozapadli snig se stasosno spremeni v star snig, ali se bolje v povezan, sprijet snig. Snežni kristali se zaradi temperaturnih sprememb spremeni v okrogla zrnca, se sesedejo in sprimejo.

1. Debelozrnat snig sestavlja zrna debeljša kot 2 mm. Pogosto je v globljih plasteh snega, zrna niso med seboj dosti sprijeta. Plasti takega snega so dobra drsna podlaga, ker so kot kroglični ležaji.

2. Drobnozrnat snig sestavlja zrna s premerom pod 2 mm, navadno je v srednjih plasteh snežne odeje.

3. Srepec (firn) — izvira iz staronemške besede Fern — tisti snig, ki ga sesede ali dnevne temperature omehčajo, ponovi zmrzne v snig. Debelozrnat snig nastane, če se zaradi vsakodnevnega kopnenja snig bolj zamoči (sulzschnee). Spomladi se toliko otopi, da snig zmrzne samo na površju, tedaj nastane v najnižjih slojih (ki so polni čestih kristalov plovnega snega) vodeno gnil snig (razmok), v katerem se globoko prdira.

4. Sren: snig kopni zaradi sonca, odjuge, dežja, voda oblija zrna, ko se snig ohladi, zmrzne, nastane grobozrnat, pogosto poledena vrhnja plast.

Sren nastane tudi zaradi vetra, snežni delci se trejo in zbijejo na podlago, pri tem nastajajo valovite zastruge, površina je motno bele barve.

5. Plojni snig nastaja v notranjosti snežne odeje, v globljih plasteh, ko zmrzne snig skristalizira v oglete ali častaste srezne kristale, tvori se samo v mrzlem vremenu, posebno v daljši zmrzali. Za nastanek plovnega snega so posebno primerne snežne plasti, ki so bile dalj časa na površini snežne odeje, pa jih je kasneje zasul nov snig. Tudi sloji sresa so za to primerni. Plovnega snega ni mogoče stisniti v kepo, plasti so zelo razrahljane, polne majhnih zračnih mehurčkov. Če stopimo na snežno površino, se ta udere, ker se plojni snig sesede sam vase. Kristali so gibljivi, snig teče, čeprav je suh, skoraj tako kot voda.

Na pobočjih so plasti plovnega snega prava drsnica za sesedle vrhnje sloje snega. Zaradi kakršnekoli obtežitve (človek, žival) se pod težo uderejo plasti snega na plojni snig in plaz se sproži kot klopasti (kladasti) plaz. Nevarnost plazenja zavoljo plovnega snega ugotovimo pogosto na ravlini, ko se nam plast snega pod nogami sesede: »Vuuh!« in zrak prodre na površje.

Iz navedenega je razvidno, da je v gorah na pobočjih zavoljo plovnega snega vedno možnost plazenja.

6. Naphani in nabiti snig, ki ga raznaša, odlaga in trdo zabije veter. Med viharim sneženjem se snežni kristali v zraku tarejo, obrusijo, razbijajo. Preden jih veter v zavetrju odloži, jih premeša, pretrese in zbije, stisne. Tudi v večavici ob lepem vremenu nastajajo plasti zbitega snega v zavetrju. V teh nasipih je večinoma drobnozrnat snig, gost in povezan. Če ga obtežimo, se lomi v kosih in zdrvi navzdol kot klopasti plaz. Ze plitva smučina podere ravnovesje.

Nanos zbitega snega so lahko zelo trdi in prehajajo preko mnogih nians trdote do zelo rahlega snega, zato pri tem rahlem nanosu težko ugotovimo, da je klop.

Nabiti snig in sren, ki ga povzroča veter, nastaja, ko se snežni delci zaradi silovitosti vetra in pritiska ob udarcu na podlago stala, takoj nato pa primrznejo. Nabiti snig najdemo na privetrni strani pobočij in tudi tam, kjer buta veter bočno. Veter z delci ometava že obstoječo podlago, pri čemer mu pomaga tudi vlaga iz megle. Če se to dogaja v snežnem meteu ali viharju, veče veter novi snig v mnogih, trdo povezanih tankih plasteh na privetrni strani. Podobno nastajajo v vetru tudi opasti in druge tvorbe.

Naphani in nabiti snig je težko ločiti. Iz obeh vrst nastajajo snežne klope vseh nians trdote.

Kubični meter snega tehta približno:

Novi snig:	
- puhači snig	10-30 kg.
- pršič	30-60 kg.
- moker snig	60-150 kg.
- srhli, rahlo seseden snig	150-300 kg
Stari snig:	
- zbiti, povezani snig	
- srednje gostote	100-200 kg
- zbiti, povezani snig	
- velike gostote	200-300 kg
- od vetra stisnjen, povezan snig	150-300 kg
- plojni snig, uležan	200-300 kg
- zrnati snig, suh	200-500 kg
- srepec	400-600 kg
- moker star snig in srepec	600-800 kg
za primerjavo:	
- ledeniški led	800-920 kg

Iz navedenega lahko spoznamo, kakšne so posledice, če nekoga zasuje nekaj kubicov snega in kakšne, če ga snežna gmoča valji in melje pod seboj.

V gorah sneži skoraj vedno z vetrom, zato so pokrite vdolbine in veči ali manjši gole vzbočine. Proti vetru je delno odporen le prvi jesenski snig, ki pada med dežjem, se prilepi na mokra tla in nato v jasnih nočeh trdo zmrzne. Hudi viharji pa ne prizanešajo niti temu snegu. Zaradi vetra nastajajo čez zimo neenakomerne plasti pomešanega snega, ki med seboj niso povezane, ali pa so le nalahno povezane, lahko pa so, vsaj nekatere, tudi trdno povezane.

Pri ogledu vrhnje plasti ne moremo nikoli zanesljivo ugotoviti nevarnost plazju, ker ne vidimo sestava in povezave nadaljnjih plasti.

Različne količine snega v plasteh, različna trdnost povezavosti, različne vrste snega, povzročajo nevarne napetosti in zato plazove ob najmanjšem povodu. Mehak nepovezan, nesprijeti snig je polna plast, trdi sloj, ali srepec pa je drsna plošev, drsnica.

Polne plasti so predvsem plasti plovnega snega, drsne ploške pa so zmrznjene plasti starega povezanega snega, ali tudi trava in v listjem posuta tla v gozdu.

Vedeti moramo, da snig plazi tudi v gozdu, če je strmina zadostna in da gozd ni popolnoma varen pred drsenjem snega. Najnevarnejši vzrok nastanka plazov so klope (klade, plasti snega), nevarnost traja daljši čas in tudi, ko ni splošne nevarnosti plazov.

(se nadaljuje)

TRIDESET LET PRIJAZNE IN GOSTOLJUBNE POŠTARKE PLANINSKE KOČE

Poštarji so že zelo zgodaj izrazili in pokazali izredno veselje in ljubezen za aktivno udejstvovanje v planinskem svetu. Štiri leta po osvojitvi so 20. marca 1949 v Beogradu ustanovili prvo poštarsko planinsko društvo. Za Beogradom so pohiteli tudi drugi ljubitelji gora med poštarji v Zagrebu (1950), Sarajevu (1953) in v vseh drugih središčih PTT. Ta pobuda je naletela tudi v Sloveniji na vsestransko navdušenje in razumevanje. Vinko Modec, Jože Kobličica, Ivan Zabel, Jože Bohnik, Pavle Segula in mnogi drugi iz Ljubljane ter drugih krajev Slovenije so že 25. februarja pred 31 leti ustanovili prva slovenska PTT planinska društva.

Najbolj delovno PTT planinsko društvo oz. aktiv je bil ustanovljen na Jesenicah pod imenom Gorenjski poštar, ki je mobiliziralo in aktiviralo vse poštarje — ljubitelje in obiskovalce gora v Dolini, na Bledu, v Bohinju in Radovljici. To je bilo zdravo in nadvse aktivno jedro, ki je takoj ob rojstvu pokazalo in tudi dokazalo izredno delovno moč. PD Jesenice jim je nudilo vsestransko pomoč. Janez Jenko, tedaj član PD Dovje-Mojstrana in Vlado Mrak sta sama prišla za krampe in lopate in skupaj z drugimi so izdelali udarniški načrt za obnovo, modernizacijo in gradnjo prve slovenske planinske poštarske koče na Vršcu med vrhom Vršiča in Solno glavno (1725 m), nad čudovitim sedlom Vršič med Mojstrovko in Prisojnikom.

Prevzete naloge in obveze niso bile lahke. Takoj po ustanovitvi planinskega društva PTT na Jesenicah so začeli propagirati gradnjo, zbirati finančna sredstva, material za gradnjo in prireditelj delovne izlete na gradbišče. Lepo in prijetno so hoteli združiti s koristnim. Obmejna granitarska postojanka tik ob stari vojaški cesti, ki je bila zgrajena med prvo svetovno vojno nad Kranjsko goro in Trento, je bila popolnoma dotrajana in uničena. Izletov in delovnih akcij se je kljub zimskim razmeram preprosto udeleževalo tudi čez dvajset marljivih poštarjev planincev, mnogi so za gradnjo žrtvovali tudi lastne dopuste. Novo planinsko postojanko so nameravali zgraditi na ruševinah dotrajane karavle v 37 dneh. To je v rekordnem času! Poštarsko planinsko postojanko nad Erjavčevko kočo in Tičarjevim domom so slovesno odprli 22. julija pred 30 leti, leta 1952. To je bila velika in pomembna zmaga mladega planinskega poštarskega društva in izredna pridobitev za nadaljnjo rast množičnega rekreativnega planinstva in smučarskega športa v tem enkratnem okolju sredi lepih in mogočnih gora, ki privabljajo poleti in pozimi ljubitelje teh lepot.

Lej je bil prebit in prvi veliki ter pomembni dosežek je vili majhnemu številu udarnikov novega delovnega poleta. Poštarska planinska postojanka nad Vršičem, Kranjsko goro in Trento je imela vedno večji obisk. Knjižica je bila vedno bolj polna priznanj in pohval. Gostoljubnost in prijazna postojanka sta bili kljub skromnosti najboljše propaganda za prijetno duhovno in telesno razvedrilno delovnih ljudi in mladine, ne samo iz bližine, temveč tudi daljne okolice, iz vse Jugoslavije in tudi inozemstva. 13. aprila 1954 je prijazno in gostoljubno novo poštarsko planinsko postojanko obiskal tudi predsednik Tito.

Zaradi vedno večjega obiska je postajala poštarska planinska postojanka nad Vršičem vedno bolj tesna. Številni domači in še prav posebej tuji gostje so si v edinstvenem okolju nad Krnico in Trento zaželeli večje prostore in udobje. Poštarji planinci z Jesenic, Radovljice, Bleda, Bohinja in drugih PTT delovnih organizacij so se obrnili k širši javnosti za finančno, materialno in delovno pomoč in sodelovanje. Pri mnogih so našli na odobravanje in razumevanje.

ZACETNI TEČAJ PLAVANJA

Zveza telesnokulturnih organizacij Jesenice v poletnih mesecih organizira začetne plavalne tečaje.

Tečaj bo do potekal v popoldanskem času od 17. ure do 18.30 za mladino in od 18.30 do 20. ure za odrasle občane v letnem bazenu Ukova, kjer je voda ogrevana in primerna za učenje plavanja tudi v primeru dežja oziroma slabega vremena.

Za strokovni del tečaja skrbijo vadiitelji plavanja. Tečaj bo trajal deset dni po eno uro in pol na dan v naslednjih predvidenih začetnih terminih: 23. junij, 12. julij, 2. avgust in 16. avgust.

Vsi, ki bodo po opravljenem tečaju opravili preizkus znanja, bodo prejeli bronasti znak delfina in diplomu.

Prispevek za tečaj za mladino znaša 150 din, za odrasle pa 200 din in se vplača pri vpisu na kopališču Ukova (blagajničarka) ali na ZTKO Jesenice, Ledarska 4, tel. 81-579.

Prijave bomo pobirali do vsakega pričetka tečaja.

PODELITEV PRIZNANJ ŠSD IN MENTORJEM ZA NAJBOLJ SAMOUPRAVNO DRUŠTVO

ščne SR Slovenije Majda Poljanšek, ki je še posebej poudarila pomembnost telesne vzgoje na splošni vsakodnevni razvoj otrok.

Prireditve je popeljal mladinski orkester srednje šole za glasbeno in baletno izobraževanje iz Ljubljane. Za prijetno vzdušje je poskrbel tudi priključena napovedovalka Miša Molč. Na koncu smo si ogledali še diapozitive o vzponu čez južno steno Daulagirija, ki jih je prikazal in komentiral Stahe Belak-Strauf.

ŠSD osnovne šole Polde Strazišar z Jesenic je prejelo v letošnjem letu srebrno plaketo in priznanje, ki ga je prejela predsednica društva, učenka Erika Cerin.

Nagrada vsem članom društva oziroma učencem pomeni zelo veliko, hkrati pa nas obvezuje, da svoje delo nadaljujemo še z večjo vnetostjo kot do sedaj.

Na koncu šolskega leta moram pohvaliti vse učence in učence — člane ŠSD, ki so si prizadevali za čimboljše delo v društvu, za

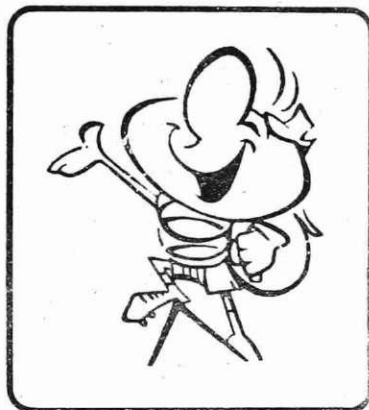
Delovne udarne brigade iz vseh krajev Slovenije in Jugoslavije so se vrstile iz leta v leto. Poštarska koča na Vršču je dobivala vsako leto lepšo in prijaznejšo podobo in je z leti postala naša najbolj obiskana planinska postojanka z električno lučjo, telefonom in zadostno količino tople in pitne vode. Delo pridnih in marljivih rok se je stotero obrestovalo.

V tej poštarski planinski postojanki so stalno različna predavanja, šole in tečaji za preventivno šolanje pionirjev in mladincev planincev, za alpiniste in gorske reševalce. Tu se šolajo tudi visokogorski smučarji in drugi. Vse to, da bi zmanjšali in preprečili planinske, smučarske in plezalne nesreče.

Čas naglo hiti in v času naglega razvoja in napredka, množičnega planinstva in vzpona plezalnega športa in alpinizma, je potrebno poštarsko planinsko postojanko nenehno povečevati, modernizirati in prilagajati trenutnim potrebam. Zadnjo povečavo in modernizacijo, prilagoditev sedanjim potrebam, je ta priljubljena in gostoljubna postojanka doživela leta 1978, ko je bil v tem čudovitem okolju 2. julija XI. zbor planincev-poštarjev Slovenije.

To prijazno in gostoljubno poštarsko planinsko postojanko obišče tudi vsi s svojimi najboljšimi prijatelji in znanci, katerim želite pripraviti izredno praznično doživetje. Z vršičke ceste boste morali usmeriti korake po stranski cesti v breg, kjer boste dobili neizmerno bogat planinski mir, svež zrak in edinstven razgled na naše najmočnejše gore.

Zuro

PRVAK V MALEM NOGOMETU EKIPA TOZD TRANSPORT

V finale prvenstva Železarne v malem nogometu so se uvrstile ekipe TOZD Transport, Hladna Valjarna Bela, Strojne delavnice in Jeklarna. Največ uspeha so imeli sodelavci iz Transporta: dobili so dve tekmi in eno izgubili. Zaradi boljše razlike v golih so osvojili prvo mesto pred TOZD Strojne delavnice. Na prvenstvu je bilo odigrano 68 tekem. Ekipe so bile precej izenačene. Zanimivo je tudi to, da se nobeni ekipi lanskim finalistom ni uspelo uvrstiti v finale. V polfinalu je bila izločena ekipa TOZD Vzdrževanje, ostali trije lanskim finalistom pa že v predtekmovalju.

REZULTATI:
POLFINALNA SKUPINA: Transport : HVB 2:1, RD : Žičarna 0:3; Žičarna : HVB 0:2; Transport : RD 3:0; HVB : RD 3:0; Transport : Žičarna 6:1.

LESTVICA:

1. Transport	3	3	0	0	6	11:2
2. HVB	3	2	0	1	4	6:2
3. Žičarna	3	1	0	2	2	4:8
4. RD	3	0	0	3	0	0:9

POLFINALNA SKUPINA: Vzdrževanje : Jeklarna 2:2; SD : HVJ 3:0; Jeklarna : HVJ 3:0; Vzdrževanje : SD 0:2; SD : Jeklarna 2:1; HVJ : Vzdrževanje 2:4.

LESTVICA:

1. SD	3	3	0	0	6	7:1
2. Jeklarna	3	1	1	1	3	6:4
3. Vzdrževanje	3	1	1	1	3	6:6
4. HVJ	3	0	0	3	0	2:10

FINALE: SD : Jeklarna 0:1; Transport : HVB 3:1; SD : Transport 2:1; Jeklarna :

HVB 0:1; SD : HVB 2:1; Jeklarna : Transport 1:2.

LESTVICA:

1. Transport	3	2	0	1	4	6:4
2. SD	3	2	0	1	4	4:3
3. Jeklarna	3	1	0	2	2	2:3
4. HVB	3	1	0	2	2	3:5

UVRSTITEV OD 4. MESTA NAPREJ:
5. Vzdrževanje, 6. Žičarna, 7. HVJ, 8. RD, 9. Valjarna debele pločevine, 10. Valjarna žice in profilov, 11. Plavž, 12. Jeklovlek, 13. E-TKR-NG, 14. VBS, 15. Elektrode, 16. Livarna, 17. Energetika, 18. Profilara, 19. KSI, 20. KO-FI.

REZULTATI TOČKOVANJA PO SEMIH PANOGAH: 1. E-TKR-NG 166 točk, 2. RD 155, 3. Vzdrževanje 152, 4. Transport 141, 5. Jeklarna 140, 6. HVB 121, 7. Žičarna 118, 8. SD 114, 9. VBS 113, 10. Energetika 99, 11. Livarna 96, 12. HVJ 90, 13. Elektrode 70, 14. KSI 65, 15. KO-FI 63, 16. Valjarna žice 55, 17. Vratni podboji 53, 18. Plavž 50, 19. Valj. deb. pločevine 47, 20. Žebjarna 42, 21. Jeklovlek 32, 22. Profilara 27, 23. DP 23 točk.

REZULTATI UDELEŽBE PO ŠESTIH PANOGAH: 1. Livarna 176 točk, 2. E-TKR-NG 146, 3. RD 121, 4. SD 108, 5. HVB 106, 6. Energetika 106, 7. Vzdrževanje 101, 8. Vratni podboji 100, 9. Transport 97, 10. HVJ 82, 11. KO-FI 81, 12. Žičarna 72, 13. Žebjarna 70, 14. Jeklarna 68, 15. VBS 66, 16. Profilara 50, 17. Valjarna debele pločevine 48, 18. DP 45, 19. Plavž 43, 20. KSI 42, 21. Valjarna žice 40, 22. Elektrode 39, 23. Jeklovlek 19 točk.

-ba-

KONEC PRVEGA DELA TRIM LIGE

V TRIM ligi so odigrali še tri kola. Rezultati 5., 6. in 7. kola: TVD Javornik-Koroška Bela : Optimisti 0:20 bb.; TVD Žirovnica : Gradbinec 48:45; Zastreka : Železar : Estera : Optimisti 37:34; Gradbinec : Zastreka 20:25; TVD Partizan Javornik-Koroška Bela : TVD Partizan Žirovnica 30:28; TVD Partizan Žirovnica : Optimisti 58:49; Zastreka : TVD Partizan Javornik-Koroška Bela 20:38; Estera : Železar 27:25.

Ekipa JLA, karavla Javorniški rovt, je zaradi neudeleževanja tekem izključena iz lige. Prvi del je tako končan, o pričetku drugega dela pa bodo vse ekipe pravočasno obveščene.

LESTVICA PO PRVEM DELU LIGE:

1. TVD Žirovnica	6	5	1	243:191	10
2. Estera	6	5	1	182:145	10
3. Železar	6	4	2	177:153	8
4. Optimisti	6	2	4	194:171	4
5. TVD Javornik	6	2	4	144:165	4
Koroška Bela	6	1	5	136:197	2
6. Zastreka	6	1	5	152:169	2
7. Gradbinec	6	1	5	152:169	2

Pri ekipah, ki imajo enako število točk, je višje uvrščena tista, ki je zmagala v neposrednem dvoboju.

LJUBITELJEM JADRANJA NA DESKI

Jutri, 25. junija, se konča tečaj jadriranja na deski. Od tega dne dalje si lahko delavci TOZD in delovnih skupnosti Železarne sposodijo deske. Ključ dobijo na oddelku za družbeni standard - soba 11.

IGRALCEM TENISA NA KRESU

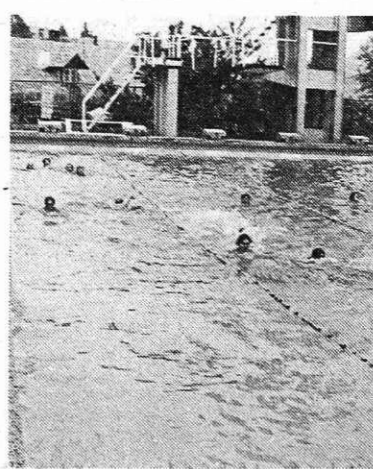
Teniška sekcija pri TVD Partizan Javornik-Koroška Bela obvešča igralce tenisa na Kresu, da bo redni sestanek v petek, 25. junija, ob 18. uri na Kresu. Če napovedani teniški turnir, ki je zaradi slabega vremena odpadel, bo v nedeljo, 27. junija, s pričetkom ob 7. uri. Prijave bomo sprejemali 15 minut pred začetkom turnirja.

Odbor

OBVESTILO ŠAHISTOM

Odbor šahovskega društva obvešča svoje člane in ostale šahiste, da bo mesečni hitropotezni turnir za mesec junij v soboto, 26. junija, ob 18. uri. Vabljeni!

Odbor SD

Sezona v kopaljšču v Ukovi se je klavarno začela (Foto S. Kokati)

Iz peterboja v Medvodah - 30. maja (foto Brane Praznik)

PRVI POHOD »100 DELAVK ŽELEZARNE JESENICE NA STOL«

Komisija za športno rekreacijo pri izvršnem odboru konference osnovnih organizacij sindikata Železarne razpisuje v soboto, 3. julija, pohod »100 delavk Železarne na Stol« v smeri Jesenice - Završnica - Valvasorjev dom - Stol - Pristava. Avtobus bo odpeljal ob 6. uri izpred Čufarja na Jesenicah in ustavljal na vseh postajah do Potokov in pri karavli v Mostah. Vse pohodnice naj bodo opremljene s primerno planinsko opremo (čevlji, gorska obleka, ustrezna pokrivala). Udeležence pohoda se bodo morale rav-

nati po navodilih vodnikov in članov GRS. Število pohodnic je omejeno na 100. Prijavo se lahko delavke, zaposlene v TOZD in delovnih skupnostih Železarne ter sorodnice zaposlenih delavcev (žene, hčerke in pd.). Najnižja starost je deset let. Prijave se na sindikat Železarne do 1. julija (tel. 3266). V Javorniškem rovtu bo ob domu na Pristavi za vse udeležence organiziran piknik. Pohod bo ob vsakem vremenu. V slučaju slabega vremena bo smer pohoda: Valvasorjev dom - Potoška planina - Pristava. Vodja pohoda bo Pavel Dimitrov.

POHOD SLOVENSkih ŽELEZARJEV NA PECO

Organizacijski odbor za pripravo pohoda iz železarne Ravne razpisuje v soboto, 26. junija, pohod delavcev delovnih organizacij SOZD Slovenske železarne na Peco. Smer pristopa in sestopa ter program pohoda: udeleženci se zberejo v soboto, 26. junija, ob 7. uri pred upravnim poslopijem železarne Ravne, od koder bo odhod posameznih skupin z vodniki do Topole, od tam pa do planinskega doma in nato na vrh Peco. Pri povratku je postanek pri karavli Končnik, kjer bo vse pripravljeno za okrepčilo in razvedrilo. Udeleženci pohoda naj bodo opremljeni s primerno planinsko opremo. Prijave pošljite do četrta, 24. junija, do 12. ure na sindikat Železarne (tel. 3266). Odhod avtobusov izpred Čufarja na Jesenicah bo ob 4. uri zjutraj v soboto, 26. junija. V prijavi navedite mesto vstopa. Pohod bo ob vsakem vremenu.

OBAKRAT ŠSD OŠ PREŽIHov VORANC

dati da so prav učenci in učenke te osnovne šole imeli najslabše pogoje za delo, saj nimajo primerne telovadnice. Gostovali so v telovadnici TVD Partizana Javornik-Koroška Bela, ki pa za igro kosarke tudi ni najbolj ustrezna, saj je prejemajnih mer, že tako skromno blagajno pa so praznili še s stroški za najemnine te telovadnice. Peti so bili pionirji iz osnovne šole Tone Čufar in šesti Kranjskogorci. Zmagovalni ekipi bosta prejeli pokala ZTKO Jesenice, prve tri ekipe iz obeh lig pa bodo prejele diplome.

KONČNI LEŠTVICE:

Starejši pionirji:

1. OŠ Prežihov Voranc Jesenice	10	9	1	721:324	18
2. OŠ 16. december Mojstrana	10	8	2	790:290	16
3. OŠ Gorenj. orod. Žirovnica	10	7	3	521:363	14
4. OŠ Karavan. kurirjev NOB Koroška Bela	10	3	7	364:646	6
5. OŠ Tone Čufar Jesenice	10	2	8	193:506	4
6. OŠ Jeseniško-bohinjskega odr. Kranjska gora	10	1	9	411:644	2

Pri starih pionirkah so igrale le tri ekipe:

1. OŠ Prežihov Voranc Jesenice	4	3	1	169:81	6
2. OŠ 16. december Mojstrana	4	2	2	131:127	4
3. OŠ Karavanskih kurirjev NOB Koroška Bela	4	1	3	63:155	2

4. TURNIR V TENISU

V nedeljo je bil odigran že četrti turnir v tenisu, ki sta ga pripravila ZTKO Jesenice in košarkarski klub Jesenice. Na teniških igriščih v Podmežakliji se je tokrat zbralo enajst igralcev, pokrovitelj turnirja je bila Železarna Jesenice.

REZULTATI:
Predtekmovalje: Štravs : Dragojevič 9:7, Mišič : Klinar 9:4, Pesjak : Božič 9:4.

Četrtfinale: Gaser : Poljanšek 6:0, 6:2; Štravs : Jakšič 6:1, 6:2; Bešič : Mišič 7:6, 8:6; Pesjak : Kavčič 7:5, 6:1.

Polfinale: Gaser : Štravs 6:1, 6:2; Bešič : Kavčič 4:6, 6:3, 4:6.

Finale: Gaser : Kavčič 6:1, 6:0.

Igre za razvrstitve od četrtega do osmega mesta: Poljanšek : Mišič 9:4, Poljanšek : Jakšič 6:1, Mišič : Pesjak 9:4.

Za tretje in četrto mesto: Bešič : Štravs 0:6 bb.

Prvo mesto in 25 točk je osvojil Gaser, drugi je bil Kavčič 20 točk, tretji Štravs 15 točk, četrti Bešič 10 točk, peti Poljanšek 8 točk, šesti Mišič 6 točk, sedmi Jakšič 4 točke, osmi Pesjak 2 točki.

V skupni razvrstitvi vodi Boštjan Gaser, ki je zmagal že na treh turnirjih. Zbral je 75 točk, drugi je Kavčič 70 točk, tretji Bešič 45 točk, četrti Jakšič 33 točk, peti Štravs 33 točk, šesti Poljanšek 28 točk, sedmi Pesjak 22 točk, osmi Klinar 16 točk, deveti Dragojevič 10 točk, deseti Tisler 10 točk, enajsto mesto delita Hladnik in Babič, ki imata po osem točk, trinajsti je Mišič šest točk, štirinajsti Pleš 4 točke, petnajsti Felc 2 točki.

Naslednji, peti turnir, bo na vrsti v soboto, 3. julija, s pričetkom ob 7. uri. Odigran bo v počastitev dneva borca, pokrovitelj bo ZZZ NOV Jesenice.

OBVEŠČAMO VSE, KI BI SE RADI V TENISU ŠE BOLJ IZPOLNILI, DA JIM JE UČITELJ TENISA NA VOLJO VSAK PONEDELJEK, SREDO IN PETEK OD 16. URE NAPREJ.

MB

USPEŠNO IZVEDEN SLAVKOV MEMORIAL

V nedeljo, 20. junija, smo številni planinci prišli pod Špič, kjer je planinsko društvo iz Gozd-Martuljka izvedlo že četrto veslalomsko tekmo v spomin na svojega tragično preminulega člana.

Tekmovalo je kar 51 smučarjev, ki so se nato pri bivalju udeležili mednarodnih tekmovanj. Prvovrščeni posamezniki se prejeli medalje, ekipe pa pokale. Denarni vrednosti za pokale je tokrat prispeval Vinko Jagodič iz Vodic pri Ljubljani.

VRSTNI RED PO KATEGORIJAH

PIONIRJI: 1. Poljšak - Jesenice 2. - 3. B. Knific - Mojstrana in I. Makra - Jesenice, 4. Dolžan - Martuljek, 5. E. Adamek - Mojstrana, 6. M. Kuhar - Mojstrana, 7. A. Kunstelj - Kranjska gora.

PIONIRKE: 1. Zupančič - Martuljek, 2. M. Kunstelj - Kranjska gora, 3. V. Klokotčevnik.

MLADINCI: 1. L. Borštnik - Jesenice, 2. M. Teraš - Mojstrana, 3. M. Prestrel - Javornik - Koroška Bela, 4. T. Koblar - Jesenice, 5. M. Ravnikar - Jesenice, 6. T.

Radič - Martuljek, 7. D. Peternel - Martuljek, 8. A. Pavlovič - Martuljek.

MLADINKE: 1. Novak - Javornik-Koroška Bela, 2. R. Škrilec - Martuljek, 3. R. Rabič - Mojstrana.

ČLANI: 1. F. Rabič - Mojstrana, 2. J. Mertelj - Martuljek, 3. Martinjak J. - Mojstrana, 4. T. Urbas - Mojstrana, 5. S. Šmid - Mojstrana, 6. Svetina - Javornik-Koroška Bela, 7. J. Skumavec - Mojstrana, 8. D. Juko - Martuljek, 9. M. Žun - Martuljek, 10. J. Kunšič - Gorje, 11. J. Komljanec - Martuljek, 12. A. Kolenc - Kranjska gora, 13. E. Torkar - Gorje, 14. R. Telj - Martuljek.

ČLANICE: 1. V. Dolžan - Martuljek, 2. R. Loric - Martuljek, 3. M. Svetina - Javornik-Koroška Bela.

ČLANI II: 1. Kunstelj - Kranjska gora, 2. A. Oman - Martuljek, 3. S. Kofler - Mojstrana, 4. M. Čufar - Mojstrana, 5. F. Legat - Javornik-Koroška Bela.

EKIPNO: 1. PD Martuljek, 2. PD Mojstrana, 3. PD Javornik-Koroška Bela.

Milan Robič

SMUČARSKI SKOKI

TVD Partizan Žirovnica se je z mladimi smučarji skakalci - pionirji in cibicani - udeležilo nekaterih mednarodnih tekmovanj na skakalnicah, pokritih s plastiko. Dvaindvajsetega maja so bili v Guncijah pri Ljubljani, kjer je bila na desmetmestri skakalnici tekma v počastitev dneva mladosti. Med nekaj več kot trideset cibicani je bil najboljši Žirovničan Knafeč, ostali trije pa so se uvrstili v sredino razporednice: Urh je bil 12. L. Košelnik 19 in Pogorelec 21.

V Braslovčah je bila pretekli petek nočna tekma na 25-mestri skakalnici. Med starejšimi cibicani (po novi letošnji kategoriji) so to letniki 1972 in 73), je spet zmagal Žirovničan Knafeč pred domačinom Pogorelcem. Med mlajšimi pionirji, kjer je zmagal Kranjčan Globotnik pred Pušnikom iz Titovega Velenja, je bil

Žirovničan Petek peti, med starejšimi pionirji pa je Žirovničanu Šmidu za las odnesel zmago Golob iz Titovega Velenja.

Naslednji dan je mednarodno tekmo v Strazišču pri Kranju organiziral domači Triglav, Žirovnica pa je to pot poslala nekoliko številnejšo ekipo. Med mlajšimi cibicani je zmagal Kranjčan Špenko. Iz ekipe TVD Partizan Žirovnica je bil M. Kaltenekar tretji, Terek pa četrti. Med starejšimi cibicani je Knafeč pobral še tretjo zaporedno zmago pred Kranjčanom Jagodicem. Ostali Žirovničani so se uvrstili: 13. L. Košelnik, 14. Urh in 15. Pogorelec. Med starejšimi pionirji je bil najboljši Kranjčan Mubi, Petek je bil sedmi, Modrijan deseti, Kapus trinajsti in Bizjak osemnajsti.

-M.G.-

REZULTATI TEKMOVANJA V MALEM ATLETSKEM TEKMOVANJU V ŽIROVNICI

Tudi letos kot vsa leta poprej smo v naši osnovni šoli Gorenjskega odreda v Žirovni organizirali tekmovanje v malem atletskem pokalu. Udeležilo so ga je mnogo učencev 5. in 6. razredov osnovnih šol iz jeseniške občine. Med seboj so se pomerili v teku, metu žogice in skoku v daljavo. Kljub vročini so bili pionirji borbeni in vztrajni. Sedva so bili nekateri bolj, drugi slabši. Saj pregovor pravi, da nekdo mora zmagati. Tekmovalci, ki so dosegli 1., 2. in 3. mesto, so prejeli diplome. Kljub temu slabši tekmovalci niso bili poraženi. Med vsemi je vladalo geslo: »Važno je sodelovati, ne zmagati!« Z enim tekmovalcem so dekleta postregla z malinovcem. Veseli so ga popili in sklenili, da se drugo leto zopet srečamo.

REZULTATI TEKMOVANJA:

EKIPNI ZMAGOVALEC: 1. OŠ Gorenjskega odreda 124 točk, 2. OŠ Karavanskih kurirjev NOB 118, 3. OŠ Prežihov Voranc, 97, 4. OŠ Jeseniško-bohinjski odred 76, 5. OŠ 16. december, 41, 6. OŠ Polde Strazišar 15 točk.

REZULTATI V POSAMEZNIH DISCIPLINAH:

DEKLETA - tek 60 m: 1. Romana Kučina - OŠ Karavanskih kurirjev NOB 9,2, 2. Nataša Vodjunc - OŠ Prežihov Voranc 9,3, 3. Mateja Tavčar - OŠ Gorenjskega odreda 9,4, 4-5. Lidija Kamenšek in Nataša Šturm - OŠ Gorenjskega odreda 9,5.

DEKLETA - tek 300 m: 1. Sunčica Stojkovič - OŠ Prežihov Voranc 52,6, Mojca Kerč - OŠ Jeseniško-bohinjskega odreda 53,9, 3. Lidija Kamenšek - OŠ Karavanskih kurirjev NOB 54,0, 4. Jana Žibert - OŠ Gorenjskega odreda 54,7, 5. Irena Ravnik - OŠ Gorenjskega odreda 55,0.

DEKLETA - skok v daljavo: 1. Romana Kučina - OŠ Karavanskih kurirjev NOB 394 cm, 2. Vlasta Kajdič - OŠ Gorenjskega odreda 380 cm, 3. Eva Hiti - OŠ Gorenjskega odreda 361 cm, 4. Martina Rihtar - OŠ Gorenjskega odreda 357 cm, 5. Tea Pičman - OŠ Karavanskih kurirjev NOB 351 cm.

DEKLETA - met žogice: 1. Sabina Čatač - OŠ Karavanskih kurirjev NOB

37 m, 2. Jadranka Malkoč - OŠ Gorenjskega odreda 36,5, 3. Milena Cerin - OŠ Polde Strazišar 34,5, 4-5. Evica Bešič - OŠ Prežihov Voranc in Romana Varl - OŠ Gorenjskega odreda 33 m.

DEČKI - tek 60 m: 1. Nenad Marjanovič - OŠ Gorenjskega odreda 8,9, 2-3. Andrej Pavlovič in Bojan Fartek - OŠ Karavanskih kurirjev NOB 9,0, 4. Uroš Rot - OŠ 16. december 9,1, 5-7. Iztok Cafuta - OŠ JBO, Ljubša Savla - OŠ Karavanskih kurirjev NOB in Aleš Poljanšek - OŠ Prežihov Voranc 9,2.

DEČKI - tek 300 m: 1. Fredi Gomboc - OŠ JBO 48,3, 2. Grega Gosar - JBO 48,4, 3. Matjaž Košelnik - OŠ Gorenjskega odreda 48,6, 4. Edi Adamek - OŠ 16. december 49,3, 5. Blaž Kavčič OŠ Prežihov Voranc 49,5.

DEČKI - skok v daljavo: 1. Aleš Poljanšek - OŠ Prežihov Voranc 431 cm, 2. Peter Muhar - OŠ Karavanskih kurirjev NOB 422 cm, 3. Nenad Marjanovič - OŠ Gorenjskega odreda 420 cm, 4. Uroš Rot - OŠ 16. december 415 cm, 5. Ljubša Savla - OŠ Karavanskih kurirjev NOB 409 cm.

DEČKI - met žogice: 1. Primož Kapus - OŠ Prežihov Voranc 51 m, 2. Tomaž Žvan - OŠ Gorenjskega odreda 47 m, 3. Nijaz Tubić - OŠ Prežihov Voranc 43 m, 4. Fredi Gomboc - OŠ JBO 42 m, 5-7. Dejan Mirotić - OŠ JBO, Stane Bergus - OŠ 16. december in Gorazd Sedej - OŠ Prežihov Voranc 41 m.

Spela Medvešek
OŠ Gorenjskega odreda
Žirovnica